



**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Prolegomenon VI. De Scriptis Probatam De Gratia Doctrinam
Continentibvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

PROLEGOMENON VI.

DE SCRIPTIS PRO-
BATAM DE GRATIA DO-
CTRINAM CONTINEN-
TIBVS.

CAPVT PRIMVM.

De Authoritate Pontificum Romanorum, qui gratiam defenderunt.

1. *Lat. Scriptu-
ra in quibus
gratia com-
mendatur
ab Ecclesia
explicandi.*

Quamuis certissimum sit, veram de gratia doctrinam ex Scripturis diuinis sumendam esse, nihil de illis præmittendum censuimus, tum quia teste Innocentio epistol. 93. inter epistolas Augustini, In omnibus diuinis paginis voluntati libera non nisi adiutorium Dei legimus esse ne-
cendum, eamque nihil posse celestibus auxiliis destitutam. Et similiter Augustinus Psalm. 70. in principio, In omnibus (inquit) Scripturis Sancti gratia Dei, quæ liberat nos, commendat senobis, vt commendatos habeat nos. Tum etiam quia hoc melius ipso vsu ostenditur, singula dogmata de gratia Scripturis confirmando. Generatim ergo solum aduer-
to, & veteri testamento maximè commendari gratiam in Psalmis, vt obseruat Innocentius Papa epistol. 30. inter suas epistolas, quæ est 91. inter epistolas Augustini, vbi expendens verba Psalm. 26. *Adiutor meus esto, &c.* inquit, *Adiutorem suum, & asiduam adiutorem Deum inuocat, neque illi sufficit, asiduam, sed ne illum dere-
linquat, orationibus pronus exoptat, & per corpus omne Psal-
terij hoc, & prædicat, & clamat. Idemque frequenter in suis libris contra Pelagium Augustinus inculcat, & in toto fere octauo tomo, in quo Psalmos exponit. In notio autem testamento licet frequenter diuina gratia commendetur, maximè verò à Christo Domino Ioann. 6. 15. & sequentibus, vt ibi Augustinus, & sæpe alibi exponit; Et à Paulo in suis epistolis, vt ait Hor-
mida Papa epistol. 67. ad Possessorum in vltimis ver-
bis, specialiter verò in epistol. ad Roman. teste August. epistol. 105. in principio, & in epistol. ad Galat. vt supra ex doctrina eiusdem Augustini capit. 13. tactum est. Quia verò, & in his epistolis quedam sunt difficulta intellectu, quæ peruersi homines deprauant, vt Petrus dixit, maximè propter dogmata de fide, operi-
bus, & gratia: & in cæteris etiam Scripturis magna est obscuritas, propter quam illis hæretici abutuntur, ne-
cessaria est authoritas Ecclesiæ, quæ & Scripturas de-
clarat, & errorum tenebras depellat, ideoque de hac po-
tissimum authoritate dicemus, quæ ex decretis Pon-
tificum, & Conciliorum, & doctrinis Sanctorum Pa-
trum sumenda est, de quibus suo ordine dicemus.*

2. *Innocentij
doctrina ex
fidelibus de
gratia.*

Et quidem ante exortam Pelagij hæresim Aposto-
lica Sedes nihil specialiter de diuina gratia definiuit,
aut declarauit, sed de illa locuti sunt Pontifices eo mo-
do, quo Paulus loqui solet. Pelag. vero errorem suum
tempore Innocentij I. seminare cæpit, & ideo Inno-
cent. etiam fuit primus, qui veritatē catholicam con-
tra illum stabilivit. Nam cum Africana Conc. contra
Pelag. & Coelestin. decreuissent, ab Innocent. postula-
runt, vt authoritate Apostolicæ Sedis catholicam do-
ctrinam confirmaret, & exortam hæresim damnaret,
quod ipse grauissime, & vigilantissime præstitit, ad o-

Pars I.

3. *ut fidei defi-
nitio accipi-
enda est illa
doctrina
Innocent.*

mnia rescribendo, eo modo, quo fas erat, & oportebat Apostoli-
cæ Sedis Antistitem, vt de illo scripsit Aug. epistol. 106. ad
Bonifac. habenturque hæc decretalia responsa Inno-
centij in epistolis 31. 32. 33. & 34. eiusdem Innocentij, &
in epistol. 91. 92. 96. & 97. inter epistol. Augustini. In illis au-
tem epistol. nihil aliud docuit Innocent. nisi quod antiqui-
tus Apostolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet per se uenerat
Ecclesiæ, vt ait August. lib. 1. contr. Iulian. c. 4. Vnde licet
ibi non omnes errores Pelagij distinctè referat, & da-
mnet Innocent. nihilominus generatim approbat Af-
fricanor. Episcoporum doctrinā, docetque capitalia dog-
mata de peccato originali, & de necessitate gratiæ ad
salutem, & redemptionē à peccato, & ad rectē, & san-
ctē viuēdum, & operandum, seruandaque præcepta, &
tentationes superandas, quæ dogmata totum erro-
rem Pelagij, prout tunc prædicari cœperat, sufficien-
ter damnauit.

Tradit autem Innocent. illam doctrinam vt ad fide-
m Catholicam pertinentem, & ideo sententiā da-
mnationis fert absolute in contrariam doctrinam, in
personam aut Pelagij non omnino absolute, sed sub
cōditione, si cōtrariæ doctrinæ pertinaciter adhære-
ret, vt cōstat in epistol. 32. seu 93. Nam quia tunc fama erat,
fuisse Pelagium absolutum in quodam Concil. Pala-
estino quia in eo errorem sibi obiectū, vel damnauerat,
vel damnare simulauerat, vel ab eo se purgauerat, li-
cet Innocent. valde suspicaretur, non ex corde, sed fi-
dē, & dolose Pelagij fuisse conuersum, nihilominus
quoniam causam examinauerat, noluit de senten-
tia Orientalium ferre iudicium, vt in epistol. 33. seu 96.
ipse significat, & notat Aug. lib. 2. de Peccat. orig. c. 8.
Est ergo illa doctrina Innocentij, tanquā fidei definitio
suscipienda. Et ita illa vtuntur Patres, præsertim Au-
gust. citatis locis, & 1. Retract. c. 50. & alijs locis statim
citandis, & Prosper contr. Collat. cap. 10. cuius verba
paulo post referam. Et optime Hierony. in epistol. 8. ad
Demetriad. quam vt contra Pelagium, qui eam suis
pulsauerat literis, præmuniret, inter alia, inquit, *Quia
vereor. imò rumore cognoui, in quibusdam adhuc viuere, imò
& pullulare venenatam plantariā id est, dogmata Origenis
in Pelagio) illud te pio charitatis affectu pramonendū puto,
vt Sancti Innocentij, qui Apostolica Cathedra, & supra dicti
viri (vtique Anastasij) successor, & filius est, teneas fidem
nec peregrinā (quantis tibi prudens, callidag, videaris) doctri-
nam recipias. Et eodem sensu doctrinam illam sequen-
tes Pontifices confirmarunt.*

4. *Zosimus le-
nis principio,
semper vero
uersus Pe-
lagium.*

Innocentio successit Zosimus, qui in principio sui
Pontificatus cum Coelestio, & Pelagio lenius egisse vi-
sus est. Nam & Coelestius coram audiuit, & à Pelagio
litteras accepit, & libellos, seu professiones sue fidei ab
utroque recepit, in quibus se Catholicos simulabant, & constans ad-
fuit quod per ignorantiam errassent, in omnibus se corre-
ctioni Sedis Apostolicæ submittebat, ideoque damnari
tunc non potuerunt. Quæ notat Baron. An. 417. n. 18.
& seqq. & indicantur ab August. lib. 6. contr. Iulian. c.
12. vbi ait, *Zosimum egisse prius lenius cum Coelestio, quia se,
si quid displiceret, paratum esse dixerat corrigi, & Innocentij
litteris*

P

litteris

teris consensurum esse promiserat. Atq; hac Pontificis le-
gitime ita Pelagiani abuti sunt, ut Zosimum in erro-
rem suum aliqui consensisse, & pueros sine peccato na-
sci sensisse, obijcere ausi fuerint. Propter q̄ cum Zosi-
mus postea, & illos iam conuictos, & ipsorum errores
aperte damnaſſet, eum prauaticorem appellabant,
ut Auguſt. refert lib. 1. contra Iulian. c. 4. lib. 2. contra
duas epiſt. Pelagianor. c. 3. Vbi Zosimum ab hac calu-
mnia vindicat, ostenditq; Quod interea lenius actum est
cum Celeſtino, ſeruata duntaxat antiquiſſima, & robuſtiſſima
fidei firmitate correctionis fuiſſe clementiſſimam ſuaſionem,
non approbationem exitioſiſſimam prauitatis. Et q̄ ab eodem
Zosimo Pelag. & Celeſt. poſtea damnati ſunt paulu-
lum intermiſſe ac neceſſario praefenda ratione ſeueritatis non
prauaticorem prius cognita, vel nouam cognitionem veri-
tatis fuiſſe. Vnde Baron. Ann. 417. a. n. 18. vbi varias Zo-
ſimi epiſtolas refert, quibus hoc confirmat, quæ ta-
men in tomis epiſtolarum non habentur.

5. Ex hacigitur facti narratione fit maniſeſtum Zoſi-
mum eandẽ doctrinam de originali peccato, ac gra-
tia neceſſitate cum Innocent. tradidiſſe, eodẽque
errores, ipſumque Pelag. & Celeſt. ut hæreticos con-
demnaſſe, ut Auguſt. in citatis locis teſtatur, & libr. 2.
de Peccat. orig. c. 7. & 8. & li. 2. Retract. c. 50. & Paulin.
Diac. in libel. ad Zoſimum, quem refert Baron. Ann.
412. n. 22. & ſeqq. & Ann. 418. nu. 11. & ſeqq. & Proſper
in Chronic. & contr. Collat. c. 10. dicens, *Africanorum
Conſiliorum decretis beata recordationis Papa Zoſimus ſen-
tentia ſua rubor adnexuit, & ad impiorum detruncationẽ gla-
dijs Petri dexteras omnium armauit Anſiſtunt.* Deniq; re-
fert Gennad. de Vir. illuſt. c. 43. decretum damnatio-
nis in Pelagium, q̄ Innocent. ſcriptũ reliquerat, à Zo-
ſimo fuiſſe latius promulgatum. Et non ſolum Pelag.
& Celeſt. verum etiam Iulian. eorum ſectatorem
præcipuum, cum illis damnaſſe, ex Auguſt. ſumimus
l. 1. cont. Iulian. c. 4. dicente ad Iulian. *Sed de hoc (id eſt
Zoſimo) in erim taceo, ne animum, quem ſanare potius cu-
pio, quam irritare, laudibus tui damnatoris exulcerem.* Re-
fert item Auguſt. epiſt. 105. fuiſſe literas ab Apoſtolica
Sede ad Afric. miſſas de Pelag. & Celeſt. damnatione,
quæ q̄dem non extant, certum eſt aut̃ à Zoſimo Papa
fuiſſe conſcriptas. Alia aut̃ literæ (ſi tñ ſunt alia) eiũ-
dem Pontificis datæ ad vniuerſam Eccleſiam à Patri-
bus commemorantur, quarum et̃ exemplaria nō ha-
bemus: ex illis aut̃ referuntur illa verba Zoſimi, Nos
aut̃ inſtitu Dei (omnia n. bona ad authorem ſuum referen-
da ſunt, vnde naſcitur) ad fratrum Coepiſcoporum noſtrorum
conſcientias vniuerſa reculimus. Quæ verba valde comen-
dantur African. Patres in reſcripto ad Zoſimum, q̄
refert, & laudat Proſper dicto c. 10. cont. Collat. & p-
batur à Celeſt. in epiſt. ad Epiſcop. Gallia c. 8. Illius et̃
epiſt. Zoſimi, alia verba referendo, meminit Auguſt.
lib. 2. de Peccat. orig. cap. 21. & epiſt. 157. verſus finem.
Item etiam Poſidius in vita Auguſtini cap. 18.

6. Poſt Zoſimum ſedit in Apoſtolic. Sede Bonifac. cu-
ius etiam tempore Iulian. Epiſcop. Capuanus, Pela-
gianæ hæreſis defenſor, ac pugnator illam, & verbis,
& ſcriptis defendere, & præcipuè Auguſt. doctrinam
impugnare, vel potius calumniari progreſſus eſt. Bo-
niſac. autem licet in eum, vel duces illius nouam da-
mnationis ſententiam non tulerit, neq; aliquid con-
tra illum errorẽ, aut pro gratia Dei per ſe ipſum ſcri-
pſerit, nihilominus & conſtanter ei reſtitit, & per Au-
guſt. (ut ſic dicam) contra illum ſcripſit. Sic n. de illo
ſcribit Proſper cont. Collat. c. 41. *Sanctæ memoriæ Boni-
facius Papa quando piſſimorum Imperatorum Catholica de-
uotione gaudebat, contra inimicos gratia Dei non ſolum Apo-
ſtolicis ſed etiam regijs vtebatur edictis, & quantum eſſet doctiſ-
ſimus, aduerſus libros tamen Pelagianorum B. Auguſt. Epiſco-
pi reſponſa poſcebat. Cum. n. tunc Iulian. Pelagian. duas
epiſt. cont. ſententiã catholicam ſcripſiſſet, & alteram
Romam, alteram Theſſalonicam miſiſſet, & vtraq; ad
manus Bonif. perueniſſet, eas per Alypium Aug. miſit
poſtulans, ut illis reſponſum daret, q̄ ipſe accuratiſſi-
me, & copioſiſſime præſtitit in quatuor libris contra*

duas epiſtolas Pelagianor. quos ad Bonifac. inſcripſit.
Quæ omnia ex eodem Auguſt. diſcimus in eorundem
librorum c. 1. Quia ergo Auguſt. catholicam veritatem
ſatis illuſtrauerat, ac propugnauerat, ſatis fuit Boni-
facio ſine noua ſcriptione Auguſtini doctrinam tacite
probare. Quia Iulianus nouam hæreſim non indu-
xerat, & à Zoſimo iam damnatus fuerat, ut ſupra di-
ximus, noua et̃ eius damnatio neceſſaria nō fuit. Vn-
de quamuis ipſe Iulian. non ſatis rem fuiſſe diſcuſſam
conqueretur, & ad Concilium generale prouoca-
ret, ſuperbia eius irriſa, & contempta eſt, ut Auguſt.
contra duas illius epiſt. libr. 4. c. vlt. his verbis memo-
riæ prodidit. *Verum iſtorum ſuperbia quæ tantum ſe extol-
lit aduerſus Deum, ut non in illo vellet. ſed potius in libero arbi-
trio gloriari, hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut pro-
pter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur Orbem
quippe catholicum quoniam, Domino euſeſſente peruertere
nequeunt ſaltem commouere conantur, cum potius vigilantia,
& diligentia Paſtorali poſt factum illis compotens, ſufficiensq;
iudicium, vbi cumq; iſti lupi apparuerint, conerendi ſunt ſiue
ut ſanctur atq; mutentur ſiue ut ob aliorum ſalutem atq; in-
tegritatem, vitentur.* Quibus verbis conteſtatur Augu-
ſtin. quod valde notandum eſt, ad definiendam do-
ctrinam fidei, & hæreſim pro vniuerſa Eccleſia dam-
nandam, neceſſarium non eſſe generale Concilium,
vbi Apoſtolicæ Sedis iudicium interponitur.

Bonifacio ſucceſſit Celeſtinus, cui ad Catholica Ec-
cleſia præſidium (Proſper c. illo 41.) multa Dominus gratia
ſua dona largitus eſt. Et quauis præcipuè contra Neſto-
rium, eiusq; blaſphemias in Chriſtũ, & eius Matrem
laborauit, nihilominus quantum occaſio tulit, gra-
tiam Dei contra Pelagium defendit. Nam in primis in
Concilio Ephreſino, quod contra Neſtorium congre-
gauit, etiam contra Pelagium decretum eſt, ut ca. 20.
videbimus. Deinde cum Pelagius inſulam Britannia
patriam ſuam, ſuo errore inſicere cœpiſſet, miſiſſis Pa-
ladio Diacono, & Germano Epiſcop. inſulam à Pela-
giano errore purgauit, & ad catholicam fidem redu-
xit, ut refert Proſper contra Collat. c. 43. & in Chro-
nic. Præterea cum Celeſtinus iterum audiri poſtula-
ret, quaſi nōdum cauſa ſufficienter eſſet excuſſa, eum
totius Italia ſinibus iuſſit extrudi adeo & prædeceſſorum
ſuorum ſtatuta (ait Proſper) & decreta Synodalia inuolun-
tariè ſeruanda cenſebat: ut quod ſemel meruerat abſcindi, ne-
quaquam admitteret retractari. Deniq; non Pelagianos
tantum, ſed reliquias et̃ Pelagianorũ omnino extin-
guere, & abolere curauit, & in hunc finem ſcripſit
epiſtola octauam ad Epiſcopos Gallia, ut ex eius
initio colligitur. Refert enim Celeſtinus, Proſperum
& Hilarium ad ſe recurriſſe, de perturbatione contra
Auguſt. doctrinam à quibuſdam preſbyteris in Gal-
lia mota conquerentes: quam perturbationem non
aliam, niſi Semipelagianorum fuiſſe maniſeſtum eſt.
Et fortaſſe quia Caſſianus, & cum eo aliqui eiũdem
ordinis preſbyteri præcipui fautores turbationis
erant, ideo Celeſtinus preſbyteris potius, quam Epi-
ſcopis rumores illos attribuit, quamuis Epiſcopos
reprehendat, quod tantam preſbyterorum auda-
ciam non comprimerent.

8. Quoniam vero authoritate, & doctrina huius epi-
ſtolæ ſæpius in ſequentibus vſuri ſumus, duas illius Parti Epi-
partes diſtinguere neceſſe eſt, quia non æque indu-
bitatæ authoritatis à multis cenſentur. Prior pars ſtini refer-
continet in primis reprehentionem, quam diximus,
quæ licet præcipua intentione in illos preſbyteros
tendat, qui contra lumen Eccleſiæ Auguſtinum, &
contra eius de gratia doctrinam inſurgere, & noua
dogmata eſſutire auderent; ad Epiſcopos nihilomi-
nus proxime dirigitur, eo quod preſbyteris inordi-
natè loquentibus, ipſi tacerent, & poteſtate ſua in il-
los non vterentur. Poſtea verò Auguſtinum, eiũque
doctrinam valde commendat, dicens, à prædeceſſori-
bus ſuis inter præcipuos magiſtros habitum fuiſſe,
eumq; nunquam alicuius finitæ ſuſpicionis ſaltem
rumorem aſperſiſſe. Et hanc partem illis verbis con-
cludit,

cludit, Deus vos incolumes custodiat fratres charissimi. Quæ videtur esse totius epistolæ conclusio, & de hac parte certissimum est, fuisse à Cœlestino scriptam, nam & in tom. 1. Conciliorum, & in primo tomo Epistolarum Pontifical. habetur. Et de eadem loquitur Phocius in Biblioth. cum ait scripsisse Cœlestinum ad Episcopos Galliarum de fide Sancti Augustini. Eandem allegat Vincentius Lyrinensis contra prophan. vocū nouit. capit. vltim. illam maximelaudans sententiā qua Cœlestinus statuit, vt desineret nouitas incesse reuoluntatem.

Eandem refert Prosper contra Collat. cap. 46. vbi adiungit, non obstante illa Pontificis laudatione librorum Augustini, detractores eius eam interpreta- ri, & limitare voluisse, vt de anterioribus libris Augustini, non de posterioribus, de quibus erat contro- uersia, fit intelligenda. Per posteriores autem libros intelligit libros de Prædestinatione. Sancto. & de Bono perseuerantiæ. Hos enim in fine vitæ Augusti- nus scripsit, eosque maxime Semipelagianis detesta- bantur, & calumniabantur, per anteriores vero li- bros intelligere videtur Prosper libros de Peccator. merit. & alios similes. Hanc vero peruerfam inter- pretationem validissima ratione Prosper confutat. Quia licet libri Augustini, quos de Gratia scripsit, va- rij sint, omnium eorum maxime, quos post exortam hæresim Pelagianam scripsit, doctrina eadem est. Nā in anterioribus libris idem doctrina spiritus, eademque prædi- cationis forma præcipit, quæ in posterioribus magis, magisque roborata, & varijs modis contra diuersas quotidie inuentas hæreticorum tergiversationes explicata est, nunquam tamē sibi dissona, aut discors inuenitur. Quapropter ait, Apostolica Sedes, quod à præcognitis sibi non discrepat, tum præ cognitis probat, & quod iudicio iungit, laude non diuidit. Ac- cedit, quod Augustinus in eisdem libris de Prædesti- natione, & Perseuerantia, priores libros suos allegat, & eandem doctrinam continere ostendit, vt quæstio- nem 2. ad Simplicianum, epistolæ 105. & 106. libros contra duas epistolas Pelagianorum. Imo etiam in libris non scriptis contra Pelagianos, sed contra Ma- nichæos de Libero arbitrio eandem doctrinam con- tineri ostendit, licet non ita explicatam, quia occasio scribendi id non postulabat. Denique siquid dissonū à posteriori doctrina ante Pelagium exortum Augu- stinus dixerat, vt de initio fidei in Proposit. circa epi- stolam ad Romanos ibi illud aduertit, & corrigat. Ergo in reliquis omnibus non nouam de gratia, vel Prædestinatione doctrinam tradit, sed antiquam de- fendit.

Præterea ex eodem Prospero colligitur, ipsum, & Hilarium præcipue accessisse ad Cœlestinum, vt age- rent pro his libris Augustini, qui à Gallis calumnia- bantur, ergo licet Cœlestinus libros illos in epistola non expresserit, pro illorum defensione præcipue scri- psit, vt hoc modo verum sit, quod de Cœlestino ait Prosper, Per hunc virum intra Gallias istis ipsis qui sanctæ memoriæ Augustini scripta reprehendunt, maleloquentia est adempta libertas, quando consulantium actione suscepit. & librorum, qui errantibus displicebant pietate laudata, quid o- porteret de eorum auctoritate sentiri, sancto manifestauit elo- quio. Vnde etiam verissimile non est Cœlestinum isto- rum posteriorum librorum Augustini non habuisse noticiam, tum quia Prosper ait, pro illis actum esse, uti- que à se, & Hilario: tum etiam quia Augustinus qua- triennio ante accessum Prosperi, & Hilarii ad Cœle- stinum libros illos vltimos scripserat. Ergo dubitan- dum non est, quin illos in sua epistola Cœlestinus cō- prehenderet: præsertim cum ipsum Augustinum, e- iusque doctrinam, & fidem simpliciter approbet, & ab omni sinistra suspitione immunem pronuntiet. Quem vero sensum habeat hæc approbatio, statim dicemus.

Altera vero pars illius epistolæ capita quædam, in quibus doctrina de gratia catholica contra Pelagia- nos tenenda traditur, continet, quæ videntur potius

Pars I.

epistola adiuncta, quam ab autore epistolæ conscri- pta. Tum quia post illam epistolæ clausulam, Deus vos incolumes custodiat fratres charissimi, quali noui opuscu- lum inchoatur hoc modo. Quia nonnulli, qui catholico nomine gloriantur, &c. tum et quia ex modo loquendi intelligimus, scriptorem illius partis non fuisse Cœ- lestinum, nec aliquē Romanum Pontificem, vt patet ex illis verbis. Quia nonnulli, &c. ea tantum probare prosi- tentur, quæ sacratissima Petri Sedes per ministerium Praesu- lum suorum sanxit, necessarium fuit inquirere, quid Romana Ecclesia rectores de hæresi, quæ eorum tempore exorta fuerat, indicauerint. Hæc enim non videntur verba Romani Antistitis, non. n. de Romana Sede, tanq. de propria loquitur, nec Romanos rectores vocat prædecessores suos, prout Pontifices cōsueuerunt, nec tanq. habens ad definiendum auctoritatem loquitur. Quapropter aliqui censent, illa capita fuisse à Prospero collecta, & illi epistolæ adiuncta, à qua sententia non longe abest Baron. Ann. 431. n. 185. & est certè verisimilis, indica- turq. in illis verbis, Magistris nostris, itaq. magis necessarium modum exceperint, obloquuntur. Hæc. n. verba in gratiam August. dicta sunt, magisq. redolent Prosperū, quam Cœlestinum. Quamvis credendum videatur, Pro- sperum non sine scientia, & consensu Cœlestini id fe- cisse, & ideo etiam pars illa Cœlestini auctoritatem semper obtinuisse videtur: cuius magnum argumē- tum est, q. Petrus Diaconus grauis auctor, qui non multis annis post Cœlestinum, librum de Incarnatione & gratia ad Fulgent. scripsit in c. 8. illā epistolam vlt- que ad vltimas eius regulas nomine Cœlestini allegat.

Vicūque vero sit, doctrina in illis capitibus con- tenta certa fide tenenda est, siue fuerit à Cœlestino spe- cialiter approbata, & denuo confirmata, siue non. Quia licet sint collecta à Prospero, non eius tantū au- thoritate, sed Pontificum, ac Conciliorū, à quibus de- sumpta sunt, nituntur, vt facile inuenti patebit. In eis. n. solum continentur sequētes assertiones. Prima est de corruptione humanæ naturæ per originale peccatū. Secūda, neminē posse ab illa miseria, nisi per gratiam Christi liberari. Tertia, liberū arbitriū ho- minis lapsi, et per gratiam renouari ad vincendas cō- cupiscentias carnis, & diaboli insidias non sufficere, nisi per quotidianū adiutoriū Dei perseuerantiam in bono acceperit. Quarta, neminē nisi per Christi gra- tiam libero bene vti arbitrio. Quæ sup̄ sunt ex dua- bus epistolis primis Innocētiij. Quinta est, omnia me- rita Sanctorū ad Deum esse referenda, quia nemo ei placet, nisi ex eo, q. ipse donauerit. Sexta, ita Deum in cordibus hominum, & in ipso liber. arbit. operari, vt sancta cogitatio, pium consiliū, omnisq. bonus vo- luntatis motus ex Deo sit, quia per illum aliqd. possumus, sine quo nihil boni possumus. Et hæc duæ ex epist. Zolimi referuntur. Septima est, gratiam Dei, qua in- fluamur per Iesum Christum, non ad solam remis- sionem peccatorū, sed et in adiutoriū, vt non cō- mittantur, valere. Octaua est, hanc gratiā non in sola doctrina consistere, quæ ostendit, qd. agere, aut vitare debeamus, sed et præstare, vt q. faciendum cognoui- mus, etiam facere diligam. Nona est, gratiam nō so- lum dari vt facilius, sed simpliciter, vt possimus diui- na implere mandata. Et hæc tres allegantur ex Conc. Carthag. c. 3. 4. & 5. additur vero, eas fecisse suas Ro- manos Pontif. dum illas approbarunt. Quæ vero de- inde adduntur in c. vlt. & illius partis non tam nouū dogma continent, q. probationem superiorū ex mō- ribus, ac ritibus, seu traditionibus Ecclesiæ. In fine vero adduntur verba sequentia, Profundiores verō, dis- ficilioresq. partes incurrentium questionum, quas latius per- tractarunt, qui hæreticis resistunt, sicut non audemus con- temnere, ita non necesse habemus adstruere. Quia ad consen- dam gratiam Dei, cuius operi. ac dignationi nihil penitus sub- trahendum est, satis sufficere credimus quicquid secūdam præ- dictas regulas Apostolica Sedes nos scripta docuerunt. vt pro- prius non opinemur catholicum, quod apparuerit præfixis sen- tentijs contrarium. Quæ verba valde cōsideranda sunt.

P 2

Tum

Tum ut ab illis regulis nullo modo directè, vel indirectè recedatur, cum etiam ut in hac materia, neq̃ facile aliquid damnetur, quod illis regulis non fuerit contrarium, nec de fide esse prædicetur quod in illis non fuerit contentum, nisi postea inueniatur definitum.

13. Defuncto Cœlestino, Sixtus Põrifer in eius locū suffectus est, de quo cum esset presbyter, rumor à Pelagianis sparsus est, quod suæ sectæ magnus patronus existeret. Veruntamen rumores illos falsos esse, ita dictis, & factis, seu scriptis ostendit, ut quo minus in Sede Petri collocaretur, nihil ei obstitit. Nā scriptis suis Pelagianos exagitauit, & gratiam Dei defendit, ut Aug. receptis ab eo literis, his verbis ad eundem rescribere p̃iit. 104. Quid gratius legi, vel audire potest, quā gratia Dei tam pura defensio aduersus inimicos eius, ex ore eius, qui eorum inimicorum magni momenti patronus ante iactabatur. Et in Epist. 105. ad eundem, de ipso refert, primum omnium (utique ex Romano clero) anathema contra Pelagium pronuntiasse, dicens, Tristes eramus nimis cū fama iactaret, inimicū gratia Christi se fauere. Sed ut hac tristitia de cordibus nostris tergeretur, primo rep̃riorem anathema eius in populo frequentissimè pronuntiasse eadem fama non tacuit. Deinde cum literis Sedis Apostolicæ de illorum damnatione ad Africam misis tua quoq̃, litera consequuta sunt, quæ tametsi breues erant, tuum tamen vigorem aduersus eorum errorem satis indicabant. Constat igitur, ante assumptionem ad Pontificatum Sixti pro gratia Dei pugnas, & contrarium errorem damnas. Vnde ita colligit Prosper contra Collat. c. 44. Confidimus Domini protectione præstandum, ut quod operatus est in Innocētio, Zosimo, Bonifā & Cœlest operetur & in Sixto. Cū in custodia gregis Domini hac sit pars gloria huic reseruata Pastor, ut sicut illi lupos abigere manifestos (i. Pelagianos) ita depellat occultos, id est, eorum reliquias. Et adinngit Illo auribus suis doctissimi Senis (id est, Augustini) insonante sermone, quo collaborantem suum hortatus est dicens sum quidam iustissimè damnati, &c. Et ita probauit, nam hic etiam Pontifex quandiu vixit Pelagianos ita repressit, ut Iuliano iactatissimo Pelagiani erroris assertori, spem correctionis præferenti nullum aditum patere permiserit. Ut refert Prosper in Chronico. Et ita (inquit) catholicos omnes deiectione fallacis bestie gaudescebat, quasi tunc primū superbiſſimā hæresim Apostolicis gladiis detruccasset. Neq̃ à Sixto iam Pontifice plura cōtra hanc hæresim facta, vel scripta esse inuenimus aut legimus. Immo grauius, & doctè admonet Hieronym. epist. ad Ctesiphont, cauendam esse imposturam Rufini, qui librum Sixti Pithagorei, in qua multa Pelagio consona inueniuntur Sixti Põrificis Romani nomine prænotauit, ut qui philosophi esse nesciunt (inquit) bibant sub martyris nomine de calice Babylonis. Quæ inscriptio decipere potuit Augustinum, ut aliqua verba eius libri Sixti Pontificis aliquando esse credidisset, non tamen potuit illum in errorem inducere, sed verba ipsa pie interpretatus est lib. de Natura & grat. c. 64. Postea vero forte admonitus scriptis Hieronymi, errorem in persona recognoscit lib. 2. Retractat. cap. 42. Notat etiam Baron. tom. 5. in vitimis fere verbis, tres fuisse libros hac fraude attributos Pontifici, scilicet, de Diuitijs, de Operibus fidei, & de Castitate, quos ipse ibi probat, Pelagianā hæresim esse infectos, & neq̃ à Gennadio, neque ab aliquo antiquo scriptore Sixto esse attributos.

Videntur
Bibliotheca
Patrum 3.
editionis
Parisienſis
col. 644 &
654 ubi no-
tasu digna
de Sixti ha-
bentur, &
erronanti
quos abole-
tur Viden-
tur & Bel-
larmin de
scrip. Eccl.
verbo Six-
tus.

14.
Leo Pelag.
hæresim. vi-
dit.

Tandem in Apostolica Sede post Sixtum sedit Leo Magnus, cuius tempore, & diligentia Pelagianā hæresim pene extincta fuit. Nam Leonem contriuisse Pelagianos testatur Prosper in Dimid. tempor. cap. 6. ipsumque Prosperum multum in eo negotio illi inſeruisse aſſeruat Phocius in Bibliotheca, & videtur ipsemet Prosper in citato loco indicare, cum dicit, In Italia quoque nobis apud Campaniam constitutis, dum venerabilis, & Apostolico honore nominandus Leo Papa Manichæos subuerteret, & contereret Pelagianos, & maximè Iulianum, &c. Cum enim Prosper esset natione Aquil-

tanus, & fuerit etiam Episcopus Rhegiensis, verisimile est, non alia occasione versatum eo tempore in Italia, & specialiter in Campania, ubi Iulianus fuerat Episcopus, nisi quia hoc ministerium fuit à Leone vocatus, ut Iuliano, & sectatoribus eius resisteret. Imo diutius Prosperum cum Leone commoratum, illique in fidei negotijs expediendis inſeruisse, ex Gennadio de viris illustribus sumimus, & ex Trithemio, qui de Prospero ait, Hic B. Leonis Papa magnus quondam notarius fuit, & multas in eius persona epistolas dictauit.

Quid autem Leo contra Pelagianos fecerit, vel pro gratia Dei scripserit, non inuenimus, præter epistolam eius 74. aliās 76. & aliās 89. in tomo primo Epistolarum Pontif. ad Nicetam Aquilein. Episcopum, aliam ad Metropolitanum Venetiæ, ut idem Leo refert in epistola sequenti in eodem tomo. tertio, est 83. in tomo secundo Conciliorum, & in alijs operibus 85. & est quædam summa, & confirmatio præcedentis. Ibi ergo grauius reprehendit Leo quosdam Episcopos, qui conuersos à Pelagianā, & Cælestianā hæresi sine expressa retractatione, & detestatione erroris sui ad communionē admittebant. Precipitque ut nulli in posterum recipiantur, nisi prius damnent apertis professionibus sui erroris auctores, & quidquid in doctrina eorum vniuersali Ecclesiæ exhorruit, detestentur, omniaque decreta synodalia, quæ ad decisionem huius hæresis Apostolica sedis confirmant auctoritas, amplecti se, apertis ac propria manu scriptis protestationibus eloquantur. Quibus paucis verbis totam doctrinam de Gratia prædecessorum suorum Leo suam fecit, & eidem præcipua eorum dogmata, & fundamenta sub breui compendio prosequitur. Inſinuatque non ita fuisse extinctum Pelagij errorem, quin multi laterenti illi adhererent, saltem quoad illud principium, quod gratia ex meritis nostris detur, & quoad Semi-pelagianos, contra quos etiam scripſiſſe creditur quædam Ecclesiasticas definitiones, ut iam explicabimus.

Multorum enim opinio fuit, operā Leonis congregatum fuisse, ipso viuente, Concilium secundum Arausicanum ad reliquias Pelagianorum euertēdas. Ita habetur in Præfat. ad libros de Prædestin. Sanctorum Augustini ante epistolas Prosperi, & Hilarii in editione Antuerpiana anni 1576. ubi prius refertur sinistra interpretatio Semi-pelagianorum ad epistolam Cælestini, & quomodo, illa non obstante, liberos illos de Prædest. Sanctorum infectarentur, & additur, Quo comperto Leo Pontifex, qui tertius à Cælestino Sixto in Pontificatu successerat, in Arausicana ciuitate Concilium celebrari inſiſit, quod est eius nominis secundum, in quo renouata, & iterato confirmata est catholica, & Apostolica, eademque Augustini de gratia, & libero arbitrio doctrina, canonibus ipsi ex B. Augustini libri passim decerptis. Idem sentit Auctor epistolæ ad Lectorem, præfixæ operibus Prosperi Duaci editis ann. 1577. ubi notat, Prosperum non interfuisse, nec subscripsisse in Synodo Arausicana, licet in Vafensi, & Carpentoracensi (inter quas fuit Arausicana) subscripsisse reperiat, causam vero esse coniectat, Quod capitula ad Synodum Arausicanam, à Leone transmissa eiusdem Leonis iussu Prosper conceperat, sicut etiam Gennadius scribens de eo ait. Hæc ibi, & in fine adiungitur operibus Prosperi dicta Synodus. & dicitur, Circa tempora Leonis Papa, &c. Et idem habetur in fine septimi tomi Diui Augustini, & in secundo tomo Conciliorum in collectione Surijs, & omnes significant, fuisse hoc Concilium secundum Arausic. celebratum paulo post primum circa annum Domini 444. Vel 443. ut vult Onophrius.

Nihilominus Baronius Ann. 463. constituit illam synodum non sub Leone, sed sub Hilario illius successore, anno eius. 3. Ea præsertim coniectura motus, non hand quod illi synodo præfuit, & primus subscripsit Cæsarius Arelatenſis Episcopus, cum tamen in prioris syno-

16.
Opinio ex-
stimans
Conc. Arau-
sic. a Leone
congregatū.

17.
Opinio Ba-
ronii, non hand
quod illi synodo
præfuit, & primus
subscripsit Cæ-
sarius.

ri synodo Arausica primus subscripserit Hilarius Arelatenſis Episcopus, & poſtea per aliquot annos vixerit, & habuerit duos ſucceſſores, Rauennium, & Eonium ante Caſarium. Sed hac coniectura eſt ſatis incerta, quia ea non obſtante, inuenitur idem Caſarius ſubſcripiſſe in Synodo Arelatenſi 3. quæ etiam tempore Leonis celebrata eſt, & non deſunt, qui Eonium Arelatenſem poſt Caſarium conſtituant, cum inueniantur epiſtolæ Gelafij Papæ ad ipſum ſcriptæ. Quod ſi dicatur in his mendum aliquod irrepiſſe, vt Baronius interdum ait, idem proſecto dici poterit in altera ſubſcriptione Caſarij, vel certe hoc ſatis eſt, vt coniectura ſit incerta. Eo vel maxime, quod Leo Papa per decem, vel vnde decem annos ſuperuixit Hilario Arelatenſi, vnde licet illi duo Episcopi ante Caſarium ſucceſſerint, fieri potuit, vt Caſarius fuerit Episcopus Arelatenſis, viuentem Leonem, nam de Rauennio, & Eonio non conſtat, quantum vixerint. Atque ita licet daremus, coniecturam probare, nō fuiſſe Arauſicanum Concilium circa initium Pontificatus Leonis, vt alij volebant, potuit eſſe circa finem.

18. At vero idem Baronius in appendice ad Annales Eccleſ. (habetur in fine tom. 10.) non ſolum communem opinionem, ſed etiam priorem ſuam retrahit, docetque Arauſicanam ſynodum, 2. celebratam eſſe ſub Felice I V. & anno Pontificatus eius 4. qui fuit 529. Domini. Vnde cenſet communem opinionem erraſſe antepoſtando Concilium illud octoginta ſex annis, ipſum vero erraſſe ſexaginta ſex annis. Moueturque tum eodem argumento de Caſario, quem illo poſtremo tempore, & non priori vixiſſe ibi ſentit, tum etiam quia Liberius ille Gallie Præſectus, cuius ſit mentio in illo Concilio, quia illius occasione coactum eſt, illique ſubſcripſit, vixit, & gubernauit Galliam tempore Athalari Regis, qui tempore Felicitis IV. regnauit. Sed quia prolixum eſſet coniecturas omnes quæ hic cogitari poſſunt, expēdere, nolumus de ſententia hac definitum iudicium ferre. Solum dicimus, vt illa ſubſiſtere poſſit, oportere in Concilijs illorum temporum multa mutare, quæ cum illa ſtare non poſſunt. Oportebit enim dicere, etiam Concilium Arelatenſe 3. non eſſe factum ſub Leone Papa anno Domini 458. prout in tom. 2. Conciliorum ſignificatur. Probat, quia ibi ſubſcripſit etiam Caſarius, quem Baronius ait perueniſſe vſque ad annum Domini, 554. Vnde non potuit præſidere Concilio Arelatenſi tempore Leonis, alias necceſſe eſt, vt in epiſcopatu vixerit per centum annos, quod incredibile eſt: vel ſi id creditur, cur non potuit etiam præſidere Cōcilio Arauſicano tempore Leonis. Idemque argumentum ſumitur ex Concilio Carpentoracenſi, & Vaſenſi, quæ ante dictum Arelat. celebrata ſunt, & in eis etiam Caſarius præſediſſe, & Proſper ſubſcripiſſe inuenitur. At de Proſpero etiam in Arauſicano ſubſcripiſſe, affirmat Baronius (quod ego non inuenio) dicit tamen non fuiſſe illum Proſperum Aquitanicum, qui tempore Leonis vixit, ſed alium. At idem dicam de Caſario, & Liberio. In re igitur adeo incerta ſatius videtur nihil in recepta Chronologia immutare, & præſertim quia tempore Felicitis quarti nullam legimus de gratia fuiſſe controuerſiam, neque illo tempore Semipelagianiſmum reuiſſe. Nimisque ſero remedium fuiſſet adhibutum, ſi poſt tot annos canones illius Concilij editi, vel promulgati fuiſſent. Eo vel maxime, quod veriſimillimum eſt, à Proſpero fuiſſe elaboratos, & ex Auguſtini ſententijs, ac verbis conſtitutos, iuxta modum ſcribendi Proſperi in hac materia.

19. Quapropter quidquid de exacta ratione temporis ſentitur, negari proſecto non debet principalem auctorem canonum illius Concilij, & in cuius auctoritate poſitiſſimum fundantur, eſſe Leonem Papam. Nam Patres illius Concilij in eius initio proſtiterunt, ſe niti auctoritate Sedis Apoſtolice, Pars I.

his verbis. Vnde & nobis ſecundum auctoritatem, & admonitionem Sedis Apoſtolice iuſtum, & rationale viſum eſt, vt pauca capitula ab Apoſtolica Sede nobis tranſmiſſa, quæ ab antiquis Patribus de cæteris ſcripturarum voluminibus in hac præcipue cauſa collata ſunt, ad docendos eos, qui aliter, quam oportet, ſentiant, ab omnibus obſeruanda proferre, & manibus noſtris ſubſcribere deberemus. Quibus lectis, qui huc vſque non ſicut oportebat, de gratia, & libero arbitrio credidit, ad ea, quæ fidei catholica conueniunt, animum ſuum inclinare non differat. Ergo veriſimilius eſt, Leonem potius, quam Felicem, vel Hilarium fuiſſe illum Apoſtolice Sedis Antiftitem, qui Episcopos Gallie monuit, & ad eos canones dictos miſit. Tum quia de Leone legimus Pelagianos contriuiſſe, de Felice verò, aut Hilario nihil contra eos egiffe legimus, neque mirum, quia tempore etiam Leonis creduntur extincti. Tum etiam quia ex ipſis canonibus liquet, quandam Auguſtini doctrinæ ſummam, & compendium, & ſententias eiſdem verbis coagmentatas continere. Vnde ſit per ſe credibile, Proſperum in ſignem Auguſtini diſcipulum, & ſectatorem iuſſu Romani Pontificis eos elaboraſſe, ac conſcripiſſe. At Proſper non legitur in huiusmodi miniſterio inſeruiffe, niſi Leoni: ergo magna coniectura eſt, Leonem fuiſſe illius cauſæ Patronum, & architectum.

Hoc ergo poſito parum refert, quod promulgatio illorum canonum facta ab Episcopis Gallie in Arauſicano conuentu, fuerit facta, viuentem Leone, vel eius ſucceſſore Hilario, vel poſtea ſub Felice. Præſertim quia non videntur illi Episcopi ad illam promulgationem auctoritate Apoſtolica vocati: imo neque ad id muneris ex primaria intentione coacti, ſed ad alium finem, & per occaſionem id etiam egiffe, vt ipſi his verbis indicant, Cum ad dedicationem Baſilicæ, quam illuſtriſſimus Præſectus, & Patricius filius noſter Liberius in Arauſica ciuitate fidelisſima deuotione conſtruxit, Deo propitiante, & ipſo inuitante conueniſſemus, & de rebus, quæ ad Eccleſiaſticam regulam pertinent, inter nos fuiſſet oborta collatio, peruenit ad nos, eſſe aliquos, qui de gratia, & libero arbitrio minus caute, & non ſecundum fidei catholicæ regulam ſentire velint. Vnde & nobis, &c. vt ſupra relatum eſt. Videtur ergo Leo Papa miſiſſe canones illos ad Episcopos Gallie, non autem eis præcepiſſe, vt ad illorum promulgationem vel ſubſcriptionem conuenirent, ſed vt vnusquisque in ſua dioceſi eos ſeruaret, & vt Semipelagianos iterum pullulare non permitterent. Ideoque fieri potuit, vt alia neceſſitate non cogente, de concilio ad illum finem congregando non tractauerint: occaſione autem illius conuentus oblata, ibique noua notitia repullulantis erroris comparata, ad illum iterum extirpandum, illo conuenientiſſimo remedio uſi fuerint, nam fortaiſſe canones illi, & eorum authoritas ad omnium notitiam non peruenierant. Et ita, licet forte dilatio illa fuerit vſque ad tempora Hilarij, aut forte maior, non refert.

20. Poſt Leonis tempora per aliquot annos ceſſaſſe videntur in Eccleſia publici rumores Pelagianæ hæreſis, quamuis illius reliquæ per plures annos non omnino ſopitæ, & extinctæ fuiſſe videantur. Nam tempore Leonis ſine dubio iam vivebat Fauſtus in Monafterio Lyrinenſi, quia paulo poſt Leonem mortuus eſt Proſper, cui in Episcopatu ſucceſſit periores Pō-Maximus Abbas Lyrinenſis monaſterij, in cuius locum Fauſtus Abbas eiſdem monaſterij factus eſt, & intra breues annos, mortuo Maximo, Fauſtus ad eundem Episcopatum Rhegienſem aſſumptus eſt, & in eo vſque ad Felicem Papam, & ultra vixit. Fuit autem Fauſtus, vt vidimus Semipelagianismi fautor & doctōr, habuitque in Gallia plures ſecum conſentientes, vel diſcipulos. Et nihilominus ab Hilario, vel Simplicio Leonis ſucceſſoribus nihil contra illum factum,

20. Non obſtat? etiam ſi Synodus vſque ad Hilarium vocata nō ſit

21. Hilarij. Simplicij. & Felicitis poſt Leonem in ſuis epiſt. de gratia, ut ſe periores Pō-Maximus, ſi ſantius.

factum, aut scriptum legimus. Et causa forte fuit, quia ita simulatè, ac latenter suum introducebat errorem, ut neque publice profiteretur doctrinam Augustini reprehendere, neque à multis deprehenderetur; unde fieri potuit, ut ad aures dictorum Pontificum non pervenerit. De Felice autem Pontifice, qui Simplicio successit, refert Baronius, reiecit, ac reprobasse scripta Faustii de gratia, & libero arbitrio, & veram de gratia doctrinam confirmasse. Quia Casarius Arelatenf. eodem tempore librum de Gratia scripsit, eumque ad Felicem Pontificem misit, qui sua epistola illum probavit teste Gennadio de viris illustr. cap. 86. Coniectat autem Baronius, librum illum Casarii fuisse contra Faustum scriptum, & inde concludit confirmationem libri Casarii fuisse reprobationem librorum Faustii, & totius Semipelagianismi. Sed hæc min⁹ certa sunt, quia nec librum Casarii habemus, nec epistolam Felicis, nec dictum Gennadij est satis firmum, ut infra cap. 21. iterum dicam. Et ideo de Hilario, Simplicio, & Felice post Leonem Pontificibus nihil aliud certò affirmare possumus, nisi catholicam de gratia doctrinam, quam semper Ecclesia Romana docuit, professos fuisse, & iuxta illam, sicut antiquiores Pontifices, in suis epistolis semper locutos fuisse.

22. Gelasius autem varijs modis, & Pelagium, ac reliquias eius iterato damnauit, & sanam doctrinam de gratia eruditè docuit. Nam in primis in Decreto de libris authenticis, seu in capit. Sancta Romana, libros Rufini, quia nimium faucebat libero arbitrio, & libros Casiani, & Faustii, quia gratiam deprimebant, inter apochryphos numerat. Et libros Hieronymi, Augustini, & Prosperi approbat, & honorifice commendat. Deinde cum suo tempore non tantum Semipelagianismus occultè serperet, sed etiam integer Pelagianismus in Prouincijs Dalmatiae, & Piceni à quodam imperitissimo homine Seneca vocato, denudò renouari, & introduci cepisset: hac occasione oblata Gelasius vigilantissimè obstitit, ne malum cresceret. Et contra ipsum errorem eruditissimas epistolas scripsit. Nam in epistola ad Honorium admonet illum, sibi esse nuntiandum, in regionibus Dalmatarum quosdam recidiua Pelagianæ pestis & zania seminasse, &c. Et de ipso errore statim subdit. Estq; error ipse nefarius tanto perniciosior ad subrependum, quanto ad fallendum verisimilitudinis colore versutior. Et infra subiungit, Ab Apostolica dudum Sede, per B. memoria Innocentium, ac demum de Zosimum, Bonifacium, Celestinum, Sixtum, & Leonem continuè, & incessabilibus sententijs fuisse prostratum. In epistola vero quinta ad Episcopos per Picenum, refert, Senecam quendam rudem, & impium hominem in illa prouincia, eandem hæresim iterum induxisse. Præsertim tres eius errores, videlicet, Infantes non concipi originali peccato, eosdemque sine baptismo decedentes non damnari, sed vitam æternam consequi, & hominem per liberum arbitrium, bono suffragate naturæ, beatum effici. Quos errores ipse postea confutat, & illa duo præcipua huius doctrinæ fundamenta, quod gratia non de tur ex meritis, & quod præcedat libertatis bonum vsum, firque principium salutis ex illa, non ex nobis, late confirmat. Post illas etiam epistolas adiungitur in eodem como epistolarum tractatus quidam Gelasij, in cuius prima parte multa de gratia Christi eruditè tradit, specialiter vero tractat questionem illam, an in hac vita contingat aliquem viuere sine peccato, aut sine peccati fomite, cuius sententiam suo loco referemus.

23. Post Gelasium doctrinam catholicam de gratia confirmauit Hormisdas Papa (nam de Anastasio II. & Symmacho, qui inter eos fuerunt, nihil inuenimus) Hormisdas verò in epistola 67. ad Possessorem, occasione interrogationis eius de libris Faustii breuiter definitiones priorum Pontificum amplectitur, & confirmat. Tum in eo, quod Faustii libros inter apostolicos, & apochryphos reiecit, quia eos in auctoritate Patrum examina-

catholica fidei non recepit: quod propter decretum Gelasij de libris Ecclesiasticis dixisse videtur. Tum etiam in eo, quod fixa dicit esse à Patribus, quæ fideles sequi debeant, instituta, à quibus qui exorbitat, errat. Quæ regula cum in tota materia fidei certissima sit, in hac specialiter ab Hormisdâ commemorari videtur, propter illa, quæ de gratia Pontifices definiuerunt. Unde subiungit. De arbitrio libero, & gratia Dei, quod Romana, hoc est, catholica sequatur, & asseruet Ecclesia, licet in varijs libris B. Augustini, & maxime ad Hilarium, & Prosperum, posset cognosci, tamen in scriptis Ecclesiasticis expressa capitula continentur, quæ si ibi desunt, & necessaria creditis, destinabimus, quamquam qui Apostoli verba diligenter considerat, quid sequi debeat, euidenter cognoscit. In quibus verbis illa notanda sunt, & maxime ad Hilarium, & Prosperum. Agebat enim ibi Hormisdas de doctrina necessaria ad cauendum Semipelagianum errorem, qui in libris Faustii defenditur, quæ doctrina in illis libris Augustini maxime continetur. Et ideo Hormisdas de illis maxime loquutus est. Simulque videtur illis verbis occurrere Semipelagianis. Illi enim libros Augustini de prædestinatione, & de Persecutione nolebant includi sub generali laudatione librorum Augustini à Celestino scripta, quia illos non expresserat, ut supra retuli: Hormisdas vero, ut tergierationem eorum damnaver, dixit catholicam doctrinam de Gratia in illis libris Augustini maxime contineri; illos enim, & non alios ad Hilarium, & Prosperum Augustinus scripsit.

Deinde aduerto, capitula illa in scriptis Ecclesiasticis contenta, de quibus Hormisdas loquitur, non videri esse alia, nisi canones à Leone ad Episcopos Galliae, quin Concil. II. Arausicano postea conueniunt, missos. Nam per se credibile est, illos in scriptis Ecclesiasticis conseruatos esse, ac subinde de illis loqui Hormisdam, quia nullibi reperimus alia capitula de hac materia specialiter à sede Apostolica edita, & ad alias Ecclesias missa. Nam licet plures epistolæ decretales eandem doctrinam continentes à Pontificibus scriptas sciamus, & non paucas illarum habeamus, non tamen scimus, nec habemus alia capita, quæ à Sede Apostolica emanauerint, & doctrinam de Gratia, præsertim contra Semipelagianos, contineant, præter canones illius Concilij Arausicani, & ideo sine dubio est vehemens coniectura, de illis esse loquutum. Nec de auctoritate huius epistolæ dubitare iam licet, cum ex veteri codice Vaticano, cum alijs editam habeamus, præter alia, quæ in illius defensionem congerit Baronius anno 150. nu. 22. & sequentibus.

Ex his ergo omnibus satis constat, quam constanter Romani Pontifices hæreticis male de gratia Dei sentientibus resisterunt, quamque manifeste, & luculenter gratiam Dei prædicarunt. Post dictorum autem Pontificum tempora, vsque ad Lutherum non inuenimus aliquid denuo ab Episcopis Romanis de gratia traditum, quia necessarium non fuit, cum Ecclesia in magna concordia quantum ad catholicam de gratia doctrinam generatim loquendo, fere toto illo tempore vixerit. Quod si interdum contrarius error reuiuiscere cepit, statim per eandem Romanam Ecclesiam sopitus est. Sicut in Oriente contigit tempore Gregorij. Nam cum Ioannes Patriarcha Constantinopolitanus Pelagianam doctrinam inducere tentaret, statim Gregorius eius errorem detexit, & expugnauit libro sexto. epistola tertia, & alijs, quæ cap. 20. indicabimus. In Occidente vero cum in Scotia eadem hæresis reuiuiscere inciperet Seuerini, & Ioannis Pontificum tempore, statim recognita auctoritate Ecclesiæ Romanæ dissipata est, ut auctor est Beda lib. 2. Hystor. Anglic. cap. 19. vbi ex epistola Ioannis IV. ad Episcopos Scotiæ hæc refert notanda verba. Cognouimus, quod viri Pelagianæ hæresis apud vos denuo reuiuiscit, quod omnino hortamur, ut à vestris mentibus huiusmodi venenatum superstitionis facinus auferatur.

22. Gelasij gesta
Et scripta in
gratia tui-
lam.
Decr. de au-
thent.
Cusp Sancta
R. mana.
XV.

23. Summus
Pont. Hor-
misdas palā
Et libes
Bug. ad Hi-
lar & Pro-
sper. & gra-
tia de senat.

24. Canones
Leonis ab
Hormisdā
referuntur
qui sunt.
Secundi
Conc. aram.

25. Tranquilli-
tas diuina
gratia.

feratur. Nam qualiter ipsa quoque execranda heresis damnata est, latere vos non debet, quia non solum per ipsos ducentos annos abolita est, sed & quotidie à nobis perpetuo anathemate se-
pulta damnatur, & hortamur ne quorum arma seputa sunt, eorum apud vos cineres seiscitentur. Postea vero duo præ-
cipua dogmata contra Pelagium confirmat, nimirum dari peccatum originale, & necessariam esse gra-
tiam ad vitanda peccata. Et ita finita omnino fuit an-
tiqua contentio cum Pelagianis, & ideo sequentes Pontifices vsque ad nostra fere tempora nihil de gra-
tia scripserunt, nisi fortasse obiter, & per occasionem. Sic enim Leo IX. in epist. ad Petrum Antiochenum suam fidem proteſtando, inter alia dicit, Deum prædesti-
nasse solummodo bona, præsciuisse autem bona, malag. Gratiam Dei præuenire, & subsequi hominem credo, & profiteor, ita tamen, ut liberum arbitrium rationali creatura non de-
negetur.

26. Post exortos verò Lutheranos & Calvinistas necessarium fuit supremo Ecclesiæ Pastori eis resi-
stere, veramque de gratia doctrinam iterum tradere, & amplius explicare. Quod in primis fecit Leo X. articulos Lutheri damando, & postea Paulus III. & pius IV. Concilium Tridentinum cogendo, & confirmando. Est autem aduertendum, priores Pontifices, quando occasione Pelagiani erroris de Gratia scripserunt, præcipue, & quasi ex instituto gratiæ necessitatem, & gratuitam eius donationem tradidisse, ac definiuisse. Contra excessum vero eo-
rum, qui gratiam ita exaggerabant, ut liberum arbitrium tollerent, ex proſſo non definierunt, quia nec ea restitue agebatur, nec necessaria erat, quoniam libertas arbitrii contra Manichæos satis erat à veteribus propugnata, & cõtra Priscilianistas à Leone Papa epist. 91. & aliis 93. & in tom. Pontif. epist. 4. cap. 11. qui necessitatem operum non ex gratia, sed ex syderibus ponebant. Pelagiani vero potius pro liber-
tate pugnant. Quia vero negabant, posse gratiam cum libero arbitrio conciliari, & ex libertatis asser-
tione gratiæ negationem inferre, ideo iidem Pontifices allegati, præsertim Innocentius, Zosimus, & Celestinus docuerunt, gratiam cum libertate pos-
se, & debere coniungi. Nunc vero, quia non negatio-
ne gratiæ, sed potius illius exaggeratione negatur li-
berum arbitrium, ideo à posterioribus Pontificibus, & præsertim à Concilio Tridentino ex instituto da-
mnata est illa nimia, & erronea gratiæ exaggeratio, & declarata, ac definita concordia inter gratiam, & liberum arbitrium, ut cap. 20. dicam. Non desuerunt tamen in his temporibus qui (sine pertinacia hæ-
retica) doctrinam ad vtrumque errorem claudican-
tem introducere tentauerint, quibus nouissimè A-
postolica Sedes per Pium V. & Gregorium XIII. se-
oppositum, quorum censuram hoc loco inferre, quia in sequentibus sæpius est vsui futura, necessarium duximus, ut facilius ab omnibus huius nostri la-
boris studiosis sciri, & legi valeat, ac intelligi.

CAPVT II.

De Censura Pij V. & Gregorij XII. aliquarum asser-
tionum, partim naturæ, partim gratiæ imi-
um tribuentium, nisi detra-
hentium.

1. Fuit nostris temporibus in Louanienſi academia Doctor quidam catholicus, & eruditus, cuius no-
men cum Pontifices silentio præterierint, libenter tacerem, nisi iam ex aliorum libris, & scriptis esset notissimum, scilicet, Michael Baius. Ille igitur in ali-
quibus libris, quos de charitate, & rebus alijs scripsit, varios articulos, seu assertiones posuit, in quibus nunc ad Pelagianismum, nunc ad Lutheranismum, & Calvinismum inclinât. Cumque esset expectatæ pro-
bitatis, & doctrinæ, ut in Bulla

tuit autoritate sua plures in suam sententiam du-
cere, & academiam illam catholicam, & insignem corrumpere, aut perturbare. Cui malo, ut occurre-
rent dicti Pontifices, hanc Bullam ediderunt, in qua & assertiones Baii referunt, & illas adhibita generali censura reprobant, & sub grauissimis poenis prohi-
bent, cui censuræ author, ut catholicus paruit, & tur-
batio tota sublata est. Tenor autem Bullæ est qui se-
quitur.

Bulla Pij V. & Gregorij XIII. in qua non-
nullæ propositiones de viribus naturæ,
& gratiæ damnantur.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Prouisionis nostræ debet provenire subsidio, ut ea, quæ à prædecessoribus nostris emanarunt suadente maxi-
me fidei catholica conſervatione, vbicumque opus est, produ-
cantur: quare nos tenorem literarum felicis recordationis Pij Papa V. prædecessoris nostri in eius registro repertum, describi, & presentibus annotari fecimus, qui talis est. Pius Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Ex omnibus afflictionibus, quas in hoc loco à Domino constituti tam lu-
ctuoso tempore sustinuerimus, ille animus nostrum ex cruciat do-
lor, quod religio Christiana tantis iam pridem turbibus agi-
tata nonis quotidie propositis opinionibus conficeretur, Chri-
stique populus antiqui hostis suggestionem diffectus in alios atque alios errores passim, & promiscue deferatur. Quantum vero ad nos attinet, totis viribus conamur, ut illi simul atque proſili-
unt, penitus opprimantur. Magno etenim merore afficimur, quod plerique spectata alioqui probitate, & doctrinæ in varias sententias offensionis, & periculi plenas, tum verbo, tum scri-
ptis prorumpunt, deque eis etiam in scholis inuicem controuer-
santur, cuiusmodi sunt sequentes.

1. Prima. Nec primi hominis adhuc integri merita recte vocantur gratia.
2. Sicut opus malum ex natura sua est mortis æternæ me-
ritorium, sic bonum opus ex natura sua est vitæ æternæ me-
ritorium.
3. Et bonis Angelis, & primo homini, si in statu illo per-
mansissent vsque ad vltimum vitæ felicitas esset merces, & non gratia.
4. Vita æterna homini integro, & Angelo promissa fuit in-
tuitu bonorum operum: & bona opera ex lege naturæ ad conse-
quendam illam per se suffiunt.
5. In promissione facta ab Angelo, & primo homini conti-
netur naturalis iustitia constitutio, qua pro bonis operibus siue alio respectu vitæ æternæ iustis promittitur.
6. Naturali lege constitutum fuit homini, ut si in obedi-
entia perseveraret, ad eam vitam pertransiret, in qua mori non posset.
7. Primi hominis integri merita fuerunt prima creationis munera, sed iuxta modum loquendi sacra Scriptura non recte vocantur gratia, quo fit, ut tantum merita, non & gratia debeant nuncupari.
8. In redemptis per gratiam Christi nullum inueniri potest meritum bonum, quod non sit gratis indigno collatum.
9. Dona concessa homini integro, & Angelo, forsitan non improbanda ratione, possunt dici gratia, sed quia secundum vsu Scripturæ nomine gratia tantum ea munera intelliguntur, quæ per Iesum male merentibus, & indignis conferuntur, ideo neque merces, quæ illis redditur, gratia dici debet.
10. Solutionem pænæ temporalis, quæ peccato dimisso sæpe manet, & corporis resurrectionem propriæ, non nisi meritis Christi adscribendam esse.
11. Quod pie, & iuste in hac vitæ mortali vsque ad fi-
nem conuersati vitam consequimur æternam, ill non propria gratiæ DEI, sed ordinationi naturali statim initio creationis constituta iusto DEI iudicio deputandum est.
12. Nec in hac retributione bonorum ad Christi meritum respicitur, sed tantum ad primam iustificationem generis hu-
mani, in qua lege naturali institutum est, ut iusto Dei iudicio æterna reddatur.

13. Pelagij sententia est. Opus bonum citra gratiam adoptionis factum non est regni celestis meritum.

14. Opera bona a filiis adoptionis facta non accipiunt rationem meriti ex eo, quod sunt per spiritum adoptionis inhabitantem corda filiorum Dei, sed ex eo, quod sunt conformia legi, quodq; per ea praestatur obedientia legi.

15. Opera bona iustorum non accipient in die iudicii ampliore mercedem, quam iusto Dei iudicio merentur, alias, mererentur accipere.

16. Dicit rationem meriti non consistere in eo, quod qui bene operatur habeat gratiam, & inhabitantem spiritum sanctum sed in eo solum, quod obedit divinae legi: quam sententiam saepius repetit, & multis rationibus probat ferè toto libro.

17. In eodem libro saepius repetit, quod non est verè legis obedientia, quae sit sine charitate.

18. Dicit sentire cum Pelagio, qui dicunt esse necessarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis subleuetur ad statum Deificum.

19. Dicit, opera catechumenorum, ut fidem, & penitentiam ante remissionem peccatorum factam, esse vitæ æternæ merita, quam vitam non consequentur catechumeni, nisi prius praecedentium delictorum impedimenta tollantur.

20. Videtur insinuare, quod opera iustitiae, & temperantiae, quae Christus fecit ex dignitate personae operantis non traxerint maiorem valorem.

21. Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur poenam eternam.

22. Humana natura sublimatio, & exaltatio in consortium divinae naturae debita fuit integritati primae conditionis, & proinde naturalis dicenda est, & non supernaturalis.

23. Cum Pelagij sentiunt, qui textum Apostoli ad Roman. 1. Gentes, quae legem non habent, naturaliter, quae legis sunt, faciunt: intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus.

24. Absurda est sententia eorum, qui dicunt, hominem ab initio dono quodam supernaturali, & gratuito super conditionem naturae fuisse exaltatum, ut fide, spe, & charitate Deum supernaturaliter coleret.

25. A vanis, & otiosis hominibus secundum insipientiam Philosophorum excogitata est sententia: hominem ab initio sic constitutum, ut per dona naturae superaddita fuerit largitate conditoris sublimatus, & in Deum adoptatus.

26. Et ad Pelagianismum rejicienda est illa sententia, omnia opera infidelium sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia.

27. Integritas primae creationis non fuit indebita humanae naturae exaltatio, sed naturalis eius conditio: quam sententiam repetit, & probat per plura capitula.

28. Liberum arbitrium sine gratia, & Dei adiutorio, non, nisi ad peccandum, valet.

29. Pelagianus est error, dicere, quod liberum arbitrium valet ad vltimum peccatum vitandum.

30. Non solum fures hi sunt, & latrones, qui Christum viam, & ostium veritatis, & vitæ negant sed etiam quicumque aliunde, quam per Christum in viam iustitiae, hoc est, ad aliquam iustitiam, confendi posse dicunt, aut tentationi B. vili si ne gratia ipsius adiutorio resistere posse hominem sic, ut in eam non inducatur, aut ab ea superetur.

31. Charitas perfecta, & sincera, quae est ex corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta, tam in catechumenis, quam in penitentibus potest esse sine remissione peccatorum.

32. Charitas illa, quae est plenitudo legis, non est semper coniuncta cum remissione peccatorum.

33. Catechumenus iuste, rectè, & sanctè vivit, & mandata Dei observat, & legem implet per charitatem, ante obtentam remissionem peccatorum, quae in baptismi lauacro demum pergitur.

34. Distinctio illa duplicis amoris naturalis, ut, quo Deus amatur, ut author natura, & gratuiti, quo Deus amatur, ut beatorum, vana est, & commentitia, & ad illudendum sacris literis, & pluribus veterum testimonij excogitata.

35. Omne, quod agit peccator, vel seruis peccati, peccatum est.

36. Amor naturalis, qui ex viribus naturae exoritur, ex sola philosophia, per elationem praesumptionis humanae, cum ini-

ria Crucis Christi defenditur a nonnullis Doctores.

37. Cum Pelagij sapit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex natura solis viribus ortum ducit, agnoscit.

38. Omnis amor creaturae rationalis, aut vitiosa est cupiditas, quae mundum diligitur, quae à Ioanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, quae per spiritum sanctum in corde diffusa, Deus amatur.

39. Quod voluntarie fit, etsi in necessitate fiat, liberè tamen fit.

40. In omnibus suis actibus peccator servit dominanti cupiditati.

41. Is libertatis modus, qui est à necessitate sub libertatis nomine, non reperitur in scripturis, sed solum libertatis à peccato.

42. Iustitia, quae iustificatur per fidem impius, consistit formaliter in obedientia mandatorum, quae est operum iustitia, non autem in gratia aliqua animae infusa, quae adoptatur homo in filium Dei, & secundum interiorum hominem renouatur, ac divinae naturae consors efficitur, ut sic per spiritum sanctum renouatus, deinceps bene vivat, & Dei mandatis obedire possit.

43. In hominibus penitentibus ante sacramentum absolutionis, & in catechumenis ante baptismum est vera iustificatio separata tamen à remissione peccatorum.

44. Operibus plerisque, quae à fidelibus sunt, ut mandatis Dei pareant, cuiusmodi sunt, obedire parentibus, depositum reddere, ab homicidio, à furto, à fornicatione abstinere, iustificamur quidem homines, quia sunt legis obedientia, & verè legis iustitiae, non tamen ipsi obtinentur incrementa virtutum.

45. Sacrificium Missae non alia ratione est sacrificium, quam generalis illa, quae omne opus, quod fit, ut sancta societas Dio homo inhaereat.

46. Ad rationem, & definitionem peccati non pertinet voluntarium, nec definitionis quaestio est, sed causa, & originis, verum omne peccatum debeat esse voluntarium.

47. Vnde peccatum originis verè habet rationem peccati sine illa ratione, & respectu ad voluntatem, à qua originem habuit.

48. Peccatum originis est habituali parvuli voluntati voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, ei, non gerit contrarium voluntatis arbitrium.

49. Et ex habituali voluntate dominante fit, ut parvulus recedens sine generationis sacramento, quando usum rationis consequutus erit, actualiter Deum odio habeat, Deum blasphemet, & legi Dei repugnet.

50. Prava desideria, quibus verè non consentit, & quae homo inuitus patitur, sunt prohibita praecepto, non concupisces.

51. Concupiscentia, sine lex membrorum, & prava eius desideria, quae inuiti sentiunt homines, sunt verè legis inobedientia.

52. Omne scelus eius est conditionis, ut suum authorem, & omnes posteros eo modo inficere possit, quo infecit prima transgressio.

53. Quantum est ex vi transgressionis, non tantum meritorum malorum, à generante contrahunt, qui cum minoribus nascuntur vitis, quam qui cum maioribus.

54. Definitiva haec sententia, Deum homini nihil impossibile praecipisse, falsò tribuitur Augustino, cum Pelagij sit.

55. Deus non potuisset talem ab initio creare hominem, qualis nunc nascitur.

56. In peccato duo sunt, actus, & reatus: transiente autem actu, nihil manet, nisi reatus, sine obligatio ad poenam.

57. Inde in sacramento baptismi, aut sacerdotis absolutione propriè reatus peccati duntaxat tollitur, & ministerium sacerdotis solum liberat à reatu.

58. Peccator penitus non vivificatur ministerio sacerdotis absolventis, sed à solo Deo, qui penitentiam suggerens, & inspirans, vivificat eum, & resuscitat, ministerio autem sacerdotis solum reatus tollitur.

59. Quando per eleemosynam, aliaq; pietatis opera Deo satisfacimus pro peccatis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis nostris offerimus, sicut quidam errantes autumant, nam alio qui essemus, aliqua saltem ex parte, redemptores, sed aliquid facimus, cuius intuitu Christi satisfactio nobis applicatur, & communicatur.

60. Per

Hac exponitur in libr. 12. c. 31.

B. In exemplari quod refert Lorca, dicitur, aut tentationi uniuersaliter, sed antiquum exemplar, quod Roma habuit ante triginta annos, capit.

34. Distinctio illa duplicis amoris naturalis, ut, quo Deus

amatur, ut author natura, & gratuiti, quo Deus amatur, ut

beatorum, vana est, & commentitia, & ad illudendum sa-

cris literis, & pluribus veterum testimonij excogitata.

35. Omne, quod agit peccator, vel seruis peccati, peccatum

est.

36. Amor naturalis, qui ex viribus naturae exoritur, ex sola

philosophia, per elationem praesumptionis humanae, cum ini-

uria Crucis Christi defenditur a nonnullis Doctores.

37. Cum Pelagij sapit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex natura solis viribus ortum ducit, agnoscit.

38. Omnis amor creaturae rationalis, aut vitiosa est cupiditas, quae mundum diligitur, quae à Ioanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, quae per spiritum sanctum in corde diffusa, Deus amatur.

39. Quod voluntarie fit, etsi in necessitate fiat, liberè tamen fit.

40. In omnibus suis actibus peccator servit dominanti cupiditati.

41. Is libertatis modus, qui est à necessitate sub libertatis nomine, non reperitur in scripturis, sed solum libertatis à peccato.

42. Iustitia, quae iustificatur per fidem impius, consistit formaliter in obedientia mandatorum, quae est operum iustitia, non autem in gratia aliqua animae infusa, quae adoptatur homo in filium Dei, & secundum interiorum hominem renouatur, ac divinae naturae consors efficitur, ut sic per spiritum sanctum renouatus, deinceps bene vivat, & Dei mandatis obedire possit.

43. In hominibus penitentibus ante sacramentum absolutionis, & in catechumenis ante baptismum est vera iustificatio separata tamen à remissione peccatorum.

44. Operibus plerisque, quae à fidelibus sunt, ut mandatis Dei pareant, cuiusmodi sunt, obedire parentibus, depositum reddere, ab homicidio, à furto, à fornicatione abstinere, iustificamur quidem homines, quia sunt legis obedientia, & verè legis iustitiae, non tamen ipsi obtinentur incrementa virtutum.

45. Sacrificium Missae non alia ratione est sacrificium, quam generalis illa, quae omne opus, quod fit, ut sancta societas Dio homo inhaereat.

46. Ad rationem, & definitionem peccati non pertinet voluntarium, nec definitionis quaestio est, sed causa, & originis, verum omne peccatum debeat esse voluntarium.

47. Vnde peccatum originis verè habet rationem peccati sine illa ratione, & respectu ad voluntatem, à qua originem habuit.

48. Peccatum originis est habituali parvuli voluntati voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, ei, non gerit contrarium voluntatis arbitrium.

49. Et ex habituali voluntate dominante fit, ut parvulus recedens sine generationis sacramento, quando usum rationis consequutus erit, actualiter Deum odio habeat, Deum blasphemet, & legi Dei repugnet.

50. Prava desideria, quibus verè non consentit, & quae homo inuitus patitur, sunt prohibita praecepto, non concupisces.

51. Concupiscentia, sine lex membrorum, & prava eius desideria, quae inuiti sentiunt homines, sunt verè legis inobedientia.

52. Omne scelus eius est conditionis, ut suum authorem, & omnes posteros eo modo inficere possit, quo infecit prima transgressio.

53. Quantum est ex vi transgressionis, non tantum meritorum malorum, à generante contrahunt, qui cum minoribus nascuntur vitis, quam qui cum maioribus.

54. Definitiva haec sententia, Deum homini nihil impossibile praecipisse, falsò tribuitur Augustino, cum Pelagij sit.

55. Deus non potuisset talem ab initio creare hominem, qualis nunc nascitur.

56. In peccato duo sunt, actus, & reatus: transiente autem actu, nihil manet, nisi reatus, sine obligatio ad poenam.

57. Inde in sacramento baptismi, aut sacerdotis absolutione propriè reatus peccati duntaxat tollitur, & ministerium sacerdotis solum liberat à reatu.

58. Peccator penitus non vivificatur ministerio sacerdotis absolventis, sed à solo Deo, qui penitentiam suggerens, & inspirans, vivificat eum, & resuscitat, ministerio autem sacerdotis solum reatus tollitur.

59. Quando per eleemosynam, aliaq; pietatis opera Deo satisfacimus pro peccatis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis nostris offerimus, sicut quidam errantes autumant, nam alio qui essemus, aliqua saltem ex parte, redemptores, sed aliquid facimus, cuius intuitu Christi satisfactio nobis applicatur, & communicatur.

60. Per

60. Per passionem sanctorum indulgentijs communicatas non proprie reamitur delicta, sed per communionem charitatis, nobis eorum passionem impertuntur, ut digni simus, qui pretio sanguinis Christi a penis pro peccatis debitis liberemur.

61. Celebris illa Doctorum distinctio, diuina legis mandata bifariam impleri, altero modo quantum ad preceptorum operum substantiam tantum, altero quantum ad certum quendam modum, videlicet, secundum quem valent operantem perducere ad regnum aeternum, hoc est, ad modum meritoriam, commentitia est, & explodenda.

62. Illa quoque distinctio, qua opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex obiecto, & omnibus circumstantijs rectum est, & bonum, quod moraliter bonum appellari conuenit, vel quia est meritorium regni aeterni, eo quod sit a viuo Christi membro per spiritum charitatis, reijcienda putatur.

63. Similiter illa quoque distinctio duplicis iustitiae alterius, quae sit per spiritum charitatis inhabitantem, alterius, quae sit ex inspiratione quidam spiritus sancti cor ad penitentiam excitant, sed nōdum cor inhabitantis, & in eo charitatem diffundentis, qua diuina legis iustificatio impletur, odiosissima, & pertinacissima reijcitur.

64. Denique & illa distinctio duplicis viuificationis, alterius, qua viuificatur peccator, dum ei penitentia, & vita noua propositum per Deigratiam inspiratur, alterius, qua viuificatur verè, & palme in vite Christo efficitur, commentitia indicatur, & scripturis minime congruens.

65. Non, nisi Pelagiano errore admitti potest vsus aliquis liberi arbitrij bonus, siue non malus, & gratiae Christi iniuriam facit, quia sentit, & docet.

66. Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.

67. Homo peccat etiam damnabiliter, in eo, quod necessario facit.

68. Infidelitas purè negatiua, in his, quibus Christus non est predicatus, peccatum est.

69. Iustificatio impij fit formaliter per obedientiam legis, non autem per occultam communicationem, aut inspirationem gratiae, quae per eam iustificatos faciat implere legem.

70. Homo existens in peccato mortali siue in reatu aeternae damnationis, potest habere veram charitatem, & charitas etiam perfecta potest consistere cum reatu aeternae damnationis.

71. Per contritionem, etiam cum charitate perfectam, & cum voto suscipiendi sacramentum contritionis non remittitur crimen extra casum necessitatis, aut martyrij sine actuali susceptione sacramentorum.

72. Omnes omnino afflictiones iustorum, sunt vltiones peccatorum ipsorum, vnde Iob, & Martyres, quia passi sunt, propter sua peccata passi sunt.

73. Nemo praeter Christum est absque peccato originali. hinc B. Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum, omnesque eius afflictiones in hac vita, sicut & aliorum iustorum, fuerunt vltiones peccati actualis, vel originalis.

74. Concupiscentia in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus iam dominatur, peccatum est, sicut & alij habitus prauis.

75. Motus prauis concupiscentiae sunt pro statu hominis vitiat, prohibiti precepto Non concupisces, vnde homo dissensiens, & non consentiens, transgreditur preceptum Non concupisces, quantum transgressio in peccatum non deputetur.

76. Quandiu aliquid concupiscentiae carnalis in diligente est, non facit preceptum, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.

77. Satisfactiones laboriose iustificationum non valent expiare de condigno penam temporalem restantem post culpam condonatum.

78. Immortalitas primi hominis, non erat gratia beneficium, sed naturalis conditio.

79. Falsa est Doctorum sententia, primum hominem potuisse a Deo creari, & institui sine iustitia naturali.

Quas quidem sententias stricto coram nobis examine ponderatas, quamquam nonnullae aliquo pacto suslineri possent, in rigore, & proprio verborum sensu ab assertore intento, haereticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in ipsas aures offensionem imminuentes, respiciunt, & quacumque super his verbo, scriptoque emissas praesentium auctoritate damnamus, circumscribimus, & abolemus, deque eisdem, & similibus post-

hac quoque pacto loquendi scribendi, & disputandi facultatem interdiximus. Qui sec. fecerint, ipso, omnibus dignitatibus gradibus, honoribus, beneficijs, & officijs perpetuo priuatus; atq; etiam inhabiles ad quacumque decernimus, vinculoque anathematis eo ipso inmodamus, a quo nullus Romano Pontifice inferior valeat ipsos, excepto mortis articulo, liberare. Ceterum, ut iam commoti his de rebus tumultus, & contracta odia facilius comprimipossint, simulque animarum salutis plenius consulatur, dilecto filio nostro Antonio, tituli sancti Bartholomaei in Insula Presbytero Cardinali, Granuelano nuncupato, per Apostolica scripta mandamus, ut ipse, quid ad perpetuam dictarum sententiarum, & scripturarum abolitionem, quid ad arcenda huiusmodi proloquia, & disputationes; quid denique ad vniorem, & pacem cum communi omnium, & Ecclesiae catholicae satisfactione componenda facto opus sit, imprimis diligenter expendat. Deinde in his omnibus, quae pro communi salute, tranquillitate, & honore optima iudicauerit, salua semper Ecclesiastica potestate, & perpetua vniuersitate, etiam per alium, seu alios, fide, doctrina, & religione praestantes ocius exequatur, faciatque quidquid decreuerit, inuolatur ab omnibus obseruari, contradicentes quoslibet per censuras, & penas praedictas, ceteraque iuris, & facti remedia opportuna, appellatione postposita compescendi, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis, non obstantibus, quod forsitan aliquibus ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam de verbo ad verbum dicti indulti prius mentionem, & quibuslibet alijs priuilegijs, exemptionibus, indulgentijs, ac literis Apostolicis, specialibus, vel generalibus, quorumcunque tenorem existant, per quae praesentibus non expressa, vel tot aliter non inserta, effectus praesentium impedi valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrae damnationis, circumscriptionis, abolitionis, interdicti, decreti, mandati, priuationis, & inodationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Dat. Romae apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo septimo: septimo Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno secundo. Ceterum volumus, ut earundem literarum tenori hic conferto illa ipsa omnino fides adhibeatur, vbicunque, & quomodocumque, siue in iudicio, siue alibi ille fuerit exhibitus, vel ostensus, sicuti illius originalibus literis praedictis adhiberetur, si ipse exhiberetur, vel ostenderetur. Nulli ergo hominum omnino liceat hanc paginam nostrae voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Dat. Romae apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo nono, quarto Kalendas Februarias, Pontificatus nostri anno octauo.

Circa materiam huius decreti aduertendum est, ex his assertionibus, quae in eo notantur, plures non spectare ad praesentem materiam, nam multa in eis attinguntur de peccatis, alia de sacramentis, de sacrificio Missae, de charitate, de poenitentia, satisfactione, & remissione peccatorum, de legibus, seu praecipis, quae in suis materijs ex professo tractanda sunt. Aliae item, quae ad praesentem spectant, multiplices sunt, multae enim attingunt materiam de merito, aliae materiam de iustificatione, aliae denique ad vires liberi arbitrij, & gratiae, vel naturae in diuersis eius statibus: & haec sine dubio sunt aliarum radix, & origo; huiusce materiae vera fundamenta conuolunt: propter quod necessarium fuit, in superioribus aliquas ex eis attingere, & in sequenti libro, & in reliquis omnibus ferè in disputationem venient. Quamobrem in huiusmodi propositionibus notare oportet, quasdam esse, quae contra gratiam nimium fauere naturae innocenti, & nondum per peccatum maculatæ; aliae sunt, quae nimium exaggerant corruptionem in humana natura per eiusdem naturae peccatum.

4. Notabile circa assertiones relationes.

peccatum factam, & inde libertatem arbitrij in statu naturæ lapsæ nimium deprimunt, & gratiæ necessitatem ultra veritatem exaggerant.

5. Prioris ordinis sunt septem primæ propositiones, in quibus planè supponitur, vitam æternam esse angelis, & homini connaturalem, & debitam ex vi solis naturæ, & operum ab illa suis viribus operante præcedentium, si peccatum non intercedat, & naturam ipsam tanto bono, & meritis eius indignam reddat. Et in hoc sensu Baius dicebat, bonum opus, utiq; procedens à natura innocente, natura sua esse meritorium vitæ æternæ, æquè ac malum opus naturæ suæ est meritorium mortis æternæ. Atque hinc inferebat in Angelis sanctis gloriam esse mercedem, non gratiam, quia neque in se est gratia, cum deat ex meritis, nec procedit ex gratia, quia pro bonis operibus naturæ secundum se spectatis, & sine alio respectu merces illa promissa est. Unde etiam dicebat promissionem illam non gratiam, sed iustitiam naturalem continere, ac proinde merita illa non rectè vocari gratiam, sed tantum merita. Quæ omnia eodem modo de primo homine, si in statu integræ naturæ perseveraret, assererebat, & consequenter addebat, promissionem vitæ, in qua mori non posset, factam primo homini sub conditione perseverantiæ in Dei obedientia, fuisse ex lege naturæ, non gratiæ. Et huc spectat quod dicit in 22. exaltationem ad consortium diuinæ naturæ fuisse debitam integritati primæ conditionis, ac proinde naturalem dicendam esse, non supernaturalem.

6. Et quanvis in 9. Propositione hanc doctrinam videatur author moderari dicens, *Dona collata angelo, & homini forsitan non improbanda, ratione dicitur gratiam.* Per hoc tamen non recedit à priori erronea doctrina; imò aliam introducit satis falsam, & periculosam. Primum patet ex illis verbis, *Non improbanda ratione, &c.* Quibus alludit ad modum loquendi Patrum Africanorum in epist. 95. Augustini dicentium, dona creationis non improbanda ratione gratiam posse appellari: & sic etiam dixit Baius in sua propositione 7. merita primi hominis in natura integra fuisse primæ creationis munera, iuxta vltimam verò Scripturæ non rectè vocari gratiam. Cum ergo postea dicit in 9. propositione, dona illius status non improbanda ratione vocari gratiam, intelligit aperte de illa ratione, qua dona creationis gratia vocantur. Ergo per hoc non receditur ab illo errore, quo, secluso peccato, nulla vera gratia in natura innocente recognoscitur. Secundum patet, quia in illa 9. propositione dicitur, in sacra Scriptura non vocari gratiam, nisi ea munera, qua per Jesum male merentibus, & indignis conferuntur. Quod falsum omnino est, & multorum errorum fundamentum. Nam Scriptura vocat gratiam omne donum naturæ non debitum, & gratis, seu sine merito, vel non ex operibus datum. Alioqui & beati Angeli non ex Deo, sed à se haberent, quod essent sancti, & in illis locum non haberet quod Paulus ait, *Quis enim te discernit? quid habes, quod non accepisti?* atque ita possent non in Domino, sed in se gloriari, quasi non acceperint, quod omnino falsum est, ut egregiè docet Aug. lib. 12. de Civit. ca. 9. eademque absurda cum proportionem in primo homine, si perseverare voluisset, sequuntur. Ex illo etiam fundamento evertitur totus ordo supernaturalium donorum gratiæ, quia ratio gratiæ nec requirit talia dona, nec per se illis convenit, sed solum ob indignitatem contrariam (ut sic dicam) id est, ex culpa contractam, & in suscipiente tale beneficium inuentam. Atque hinc ortæ sunt assertiones 22. & 24. in quibus dicitur dona integritatis naturæ non fuisse supernaturalia, sed naturæ debita, & 25. in qua tanquam absurda rejicitur sententia catholica docens, primum hominem fuisse exaltatum donis supernaturalibus gratiæ. Et hanc sententiam repetit in 27. & per plura capita sui libri, ut in ea dicitur. Ac denique 78. & 79. in quibus dicit, non potuisse hominem creati

sine instituta naturali, ac subinde immortalitate illius status non fuisse gratuitum beneficium, sed naturalem conditionem. De quibus magna ex parte in tertio prolegomeno dictum est, & de cæteris in discursu operis suis in locis dicemus.

In posteriori ordine ponimus omnes illas propositiones, in quibus affirmat, vel non posse fieri obedientiam legis sine charitate, vel non posse aliquod bonum opus fieri in statu infidelitatis, aut peccati, aut sine auxilio gratiæ, aut liberum arbitrium hominis lapsi non, nisi ad peccandum, valere, cuiusmodi sunt propositiones 17. 26. 28. & sequentes ferè vsque ad 40. & 65. cum aliquibus sequentibus. Oportet autem circa 26. notare, aliquod mendum irrepsisse videri in verbis eius, sic enim habet. *Et ad Pelagianismum rejicienda est illa sententia: omnia opera infidelium sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia.* Non est enim verisimile, ita fuisse à Baio scriptum, aut probatum. Primum quia illæ duæ sententiæ non sunt Pelagianæ, nec commendant liberum arbitrium, sed potius deprimunt, nec repugnant gratiæ, sed eius necessitatem exaggerant. Quapropter sunt potius Pelagiano errori extreme contrariæ, & ideo summa contentione impugnabantur à Pelagianis contendentibus, infideles per liberum arbitrium perficere multa bona opera sine villo peccato, & acquirere veritatem, ut constat de Iuliano apud Augustinum lib. 4. contra ipsum cap. 3. & sæpè alias. Neque verisimile est, aut hoc ignorasse Baium, aut contra Augustinum sine fundamento pronuntiare voluisse. Secundo quia Baius non intendit damnare, sed potius probare illas sententiæ, ut ex 17. 23. 28. 29. & alijs multis similibus patet; ergo non potuit asserere, esse ad Pelagianismum rejiciendas, alias saltem hoc titulo illas damnaret. Et ita potius ipsum Baium damnari à Pontifice, quod diceret, opera infidelium esse peccata, dixit Vazquez 1. 2. disput. 191. cap. 2. Unde suspicor, in illa propositione hypothetica deesse negationem aliquam, seu verbum negandi, sententiamque Baii fuisse, quam de Sectarijs huius temporis refert Bellarminus lib. 5. de Gratia, & liber. arbit. cap. 9. Pelagianum esse negare omnium infidelium opera esse peccata. Et ita consonat huic propositioni quod idem Baius ait in 23. *Cum Pelagius sentiret qui textum Apostoli Rom. 2. gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus.* Quasi dicat, Pelagianum esse affirmare, infidelem naturaliter facere ea, quæ sunt legis naturæ, quia hæc non sunt, nisi per bona, ut ipse sentit in propositione 54. & alijs. Ergo in propositione 23. sentit, ad Pelagianismum pertinere negare omnia infidelium opera esse peccata. Ergo non potuit dicere, ad Pelagianismum pertinere id affirmare. Denique hac ratione illa propositio inter damnatas ponitur, ut suo loco in sequentibus dicemus.

Præterea circa censuram Pontificiam aduertendum est, valde generale esse, ideoque ambiguum esse, quomodo ad singulas assertiones sit applicanda. Sex enim membra censura continet, nam dictas assertiones dicit esse hereticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensiones immittentes, additurque respectu, quia non omnes partes censuræ in singulas assertiones cadunt, sed cum proportionem, & proportionata distributione. Quomodo ergo constabit, quali censura vnaqueque assertio digna sit? Nam si vniuscuiusque arbitrio hoc committitur, videtur multum minui huius decreti, & censuræ authoritatem. Nihilominus dicendum est, Apostolicam sedem non tam fuisse sollicitam de illa particulari applicatione censuræ quoad speciem, vel gradum eius, quam de ex terminanda, & abolenda tota illa doctrina, sicut statim fecit, illam damnando, & in posterum interdicens. Ad hunc autem finem sufficiens fuit illa generalis censura, licet plura membra contineat, quia qualibet nota illarum sufficit, ut doctrina ipsa circumferbatur, etiam si propria nota, & censura vniuscuiusque pro-

Errorum
fundamen-
tum.

7. Propositio-
nes exagger-
antes cer-
titudinem
in humana
naturæ as-
sertionem
Mendum,
26. assertio-
nis ratione
collitur.

8. Dubium
circa Pont.
censuram.

propositionis per regulas Theologiæ ad singulas applicanda, Doctoribus Theologiæ permittatur. Neque est nouus hic modus damndandi præuam aliquam doctrinam, quæ plures continet. Nam simili modo damnauit Leo X. articulos Lutheri in sua Bulla, & Concilium Conſtantiæ articulos Ioannis VViclef, & Ioannis Hus. ſeſſ. 8. & 15.

9.
Alterum
dubium per-
tinet ad propo-
sitionem.

Sed inquirere aliquis, vtrum omnes propositiones, quæ in hac Bulla narrantur, censeri debeant notatæ aliqua parte huius censuræ, saltem mitiori, seu minima, vel liceat aliquas ex illis excipere, & tanquam probabiles, vel etiam probabiliores defendere? Ratio dubitandi est, quia nonnullæ ex illis propositionibus sunt multorum Theologorum gratium, & antiquorum; non est autem verisimile, Pontifices graves & receptas opiniones Theologorum tam seuerè inuoluere censura. & ideo nonnullæ ex illis propositionibus etiam nunc defenduntur à modernis grauibz Theologis. Exempla sunt primo in propositione 23. quæ habet, cum Pelagio sentire qui locum Pauli ad Romanos 2. intelligunt de gentibus nondum ad fidem conuersis. Quod si hæc propositio damnatur à Pontifice, consequenter approbatur illa expositio, & reprobat contraria, quæ est Augustini in multis locis. Secundo in 28. dicitur, liberum arbitrium sine gratia Dei, non, nisi ad peccandum, valet. Hæc autem non videtur potuisse in illa damnatione includi, cum similis habeatur in canon. 22. Concilij Atraniensis, qui videtur desumptus ex Augustino tract. 5. in Ioannem in principio, & ex Prolegom. librorum de Doctrina Christiana, & similem habet Prosper in lib. sentent. in 121. & 323. Tercium exemplum est de hac sententia, liberum arbitrium non valet ad aliquod peccatum vitandum, quæ habetur propositio, vigesima nona. Quartum est de illa, Homo potest resistere alicui tentationi sine gratiæ diuinæ adiutorio, quæ habetur in 30. Quintum fit de illa, nullum bonum morale, seu naturale potest fieri per vires naturæ sine gratia, quæ habetur ex propositione 30. 35. 26. 37. & 61. nam hæc omnes propositiones probabiliter defenduntur à grauibz Theologis, & non est verisimile fuisse sub censura comprehensas. Sextum exemplum esse potest de illa opinione, quod Beata Virgo contraxerit peccatum originale ex Adam. quam habet hic author propositione 69. & est ab Ecclesia permissa, eiusque censura prohibita.

10. Nihilominus contrarium suadent & verba Pontificis, & gravis ratio. Nam imprimis Pontifex his verbis absolutus, & illimitatis potestate censuram: *Quas quidem sententias, &c.* Quae verba ita indistincte prolata omnes assertiones comprehendunt sine ulla exceptione. Alias magnam occasionem errandi nobis praeberet. Accedit, quod Pontifex ipse excludit exceptionem, & responsum ad contraria exempla indicat, dum ait, *Quamquam nonnulla aliquo pacto suscipi possent in rigore tamen, & proprio verborum sensu ad auctoribus intento, tales, vel tales, &c.* Ergo nullam illarum prout ibi continetur, & in proprio, & rigoroso sensu permittit excipere. Vnde subiungit distributionem, *Quaecunque super his verbo, aut scripto emissa damnamus.* Ratio etiam hoc suadet, quia iniustum fuisse tanta multitudinem sententiarum aliquam veram, vel probabilem, aut nulla censura dignam involueret: licet enim bonum ex integra causa, malum ex quocunque defectu, ita iniusta esset, & falsa damnatio, si vel in vna propositione ex damnatis locum habere non posset, quia quoad illam vniuersalis damnatio falsa esset, & iniqua. Praeterea quia propositiones illae ex libris integris auctoris excerptae sunt; curetque aliqua illarum excerpta fuisset, & alijs annumerata, nisi censura digna fuisset? Denique alius inefficax, & fere inutilis reddidit sententia Sedis Apostolicae, eiusque auctoritas in omnibus enervatur, quia vnicuique licebit, quam velit excipere eo praetextu, quod à grauibz Theologis defenditur.

cum tamen Pontifex non tantum de illis omnibus, sed etiam de similibus posthac quoque pacto loquendi, aut scribendi vel disputandi (vtrique defensionis causa) facultatem omnibus interdicat.

Non omittam autem advertere, in Præfatione
quadam ad hanc Bullam à quodam Theologo adno-
tatum esse, nonnullas ex dictis propositionibus Baij
à posterioribus Theologis ad sensus à Baio non inten-
tos iniquissime retorqueri. Quia cum libros Baij, ex
quibus fragmenta illa propositionum decerpta sunt,
eis legere non licuerit, non potuerunt ex totius do-
ctrinæ tenore, ac ductu, & ex præcedentibus, ac con-
sequentium serie verum Baij, & Pontificum sensum
assequi. Atque ita sola conjectura ducti Baium in
nonnullis opinionibus, de quibus nec vno quidem
loco potest esse suspectus, fuisse iudicarunt. Vnde sa-
ctum consequenter esse necesse est, vt multas propo-
sitiones, seu opiniones aut veras, aut saltem multum
probabiles à Pontificibus damnatas esse iudica-
rent, quod nimis absurdum, ac incredibile est, imo
impossibile. Hactenus author illius præfationis.

Hæc vero adnotatio ad introducendas, vel tuen-
das quasdam opiniones circa necessitatem gratiæ, &
vires liberi arbitrij, & circa naturalem Dei amorem,
acres similes viam parat, de quibus postea dicturi
sumus, an per hanc Bullam aliqui eis derogatum sit.
Nunc vero præmonendum læctorem purauimus,
vt à legitima huius decretalis censuræ interpretatione
non aberret. Nam reuera adnotatio illa, seu præ-
uia cautio, nec verbis, nec fini, aut grauitati huius
Bullæ consentanea videtur. Quia imprimis Pontifi-
ces apertè, & sine distinctione declarant, illas senten-
tias in rigore, & proprio verborum sensu ab assertoribus in-
tento tali censura dignas esse. Quæ verba, si attentè
spectentur, duo continent, vnum est, assertiones illas
in proprio verborum sensu esse tali censura dignas,
aliud est, illum sensum fuisse ab assertoribus intentum:
hic enim est simplex, & proprius illorum verborum
sensus, & quicunque alius excogitetur, fructum huius
definitionis euacuat. Quoniam alias vniuërsi li-
berum erit, proprium sensum, tanquam ab auctore
intantum illis verbis assignare, & illi accommodare
iudicium Pontificis, vt propriam opinionem verbis
magis consentaneam ab illa censura liberet: & ita de-
claratio illa Pontificia inutilis fiet, quia nõ ad certam
doctrinam confirmandam, sed ad excitandas verbo-
rum contentiones deferuierit. Quod quidè itaq; esse, ra-
tio sequens magis declarabit. Nam si sensus omnium
illarum sententiarum ab assertore intantum non pos-
set ex verbis ipsis à Pontificibus relatis satis colligi fi-
ne operum eiusdem assertoris integra lectione, & an-
tecedentium, ac consequentium noua collatione, & se-
quenter et ipsa Pontificia decisio fine eadem dilige-
tia certo colligi non posset, quia nesciremus, quo sen-
su illas sententias damnauerit: at vero lectio illorum
librorum nobis est prohibita, vt ex eodem Breui in quo
talia scripta damnantur, constat: ergo interclusa est no-
bis via, & ratio assequendi, proprium sensum ab alio as-
sertore intantum, & à Pontificibus damnatum, & sic
non possemus ex illa Bulla firmum argumentum cõtra
aliquam opinionem sumere, etiam si in illis assertio-
nibus, & proprio earum sensu contineri videatur. Cõ-
sequens est absurdum, vt pote scopo, & grauitati tan-
ti decreti repugnans. Atque etiam est contra morem
posterorum auctorum, qui ad confirmandas nõ so-
lum catholicas, sed etiam vtiore theologicas opi-
niones auctoritate illius Bullæ vtiuntur, vt videre li-
cet in Cardinali Bellarm. libr. 5. de Iustific. c. 12. & i. 14.
P. Azor tom. 1. lib. 4. c. 29. in fine, P. Vazq. i. 2. q. 191. c. 2.
vbi reprobandas sententiam asserentem in infidelibus
esse posse aliqua bona opera, addit, & q. caput est,
opposita sententia videtur esse damnata in Bulla edi-
ta à Pio V. & Gregor. XIII. Similia habet disp. 216. c. 1.
& q. 113. ad artic. 7. Diui Thomæ, Lorca in 1. 2. tom. 2.
sect. vii. disp. 3. memb. 4. & disp. 6.

Ex his

13.
Generalis
doctrina
in censuris
interpretan-
da.

Ex his ergo concludo, propositiones has in proprio sensu, quem verba ipsarum præ se ferunt, damnatas esse, illumque sensum non aliunde, quam ex verborum proprietate regulariter sumendum esse. Dico autem *regulariter*, quia si verba sint ambigua, vel duplicem sensum proprium admittant, tunc necessarium est alijs vti indicijs ad definiendum sensum, in quo damnata est propositio. Duo autem indicia videntur esse præcipua, vnum est, si verba in vna significatione referant sensum non discrepantem à doctrina Ecclesiæ, & Theologorum, in alio vero nouam, & inusitatam doctrinam cõtineant, tunc enim manifestum est, damnatam esse propositionem, prout continet peregrinam, & inusitatam in Ecclesia doctrinam, non vero in altero sensu à Catholicis recepto. Alterum indicium est, si vnus sensus cohareat cum alijs assertionibus in eadem Bulla damnatis, nõ verò alter, tunc enim clarum etiam est, propositionem in priori sensu assertam fuisse, ac proinde in eodem damnari. Et hanc coniecturam maxime spectandam, & præ oculis habendam moneo. Existimo enim tanta consideratione, & æquitate assertiones has ex libris illius Doctoris decerptas fuisse, vt si non tantum singulæ sed omnes etiam simul spectentur, facile possit intelligi sensus, in quo ab autore insertæ fuerunt. Neque sic decerptas, & à contextura librorum auulsas, alium referre sensum, præter illum, qui fuerit ab autore intentus, quique etiam collatione facta ad antecedentia, & consequentia in ipsis operibus recto iudicio colligi possent. Alioquin non fuisset æqua censura ad assertorem relata, & ad opera eius, si assertiones damnandæ tali modo, verbisq; ita præcis formarentur, & alium sensum præ se referrent, quam in contextu ipso operis, vel sermonis contingerent. Quod est incredibile, & ab Ecclesiæ vsu & sincero iudicio alienum. Magnumque huius veritatis argumentum est, quod neque ipse Michael Baius de tali damnatione conqueustus est, quod propositiones ita essent ex suis libris decerptæ, vt in verborum proprietate, & solitariè sumptæ alium sensum redderent, quàm in libri contextura ipse intendisset, neque specialem illis declarationem adhibuit, sed vt catholicis, & obedientiæ filius sententiam mutauit. Ita ergo de his assertionibus iudicandum cenfeo, estque generalis doctrina seruandam in similibus censuris interpretandis, vt in damnatione articulorum Ioannis Wicleph, Ioannis Hus, Lutheri, & similibus: nam & ratio facta æque in his omnibus procedit, & ex dictis exemplis ea, quæ in præsentia diximus, non parum confirmantur.

14.
Oppositis
exemplis
satisfit.

Ad exempla ergo in principio obiecta generatim respondemus, propter illa fortasse dixisse Pontificem, nonnullas ex illis propositionibus aliquo pacto sustineri potuisse, vtique per se sumptas: nihilominus tamen de illis etiam intelligendum est, in rigore verborum, & in sensu ab autore intento sub eadem comprehendi censura. Quis autem sit hic sensus in singulis, & in quo alio possent aliquæ à censura excusari in discursu materiæ per occasionem tractandum erit. Nunc vero generatim dici potest, has propositiones, quæ non apparent ita damnabiles propter nudam doctrinam; propter acerbicatem, & audaciam, qua Baius suas opiniones adtruebat, & contrarias notabat, reiectas esse à Pontifice, saltem vt scandalosas, quia illa Baii immodica exaggeratio scandalum generabat. Quæ regula recte quidem ad primum exemplum accommodatur. Merito enim tanquam temeraria & scandalum pariens damnatur propositio dicens, Pelagianam esse expositionem testimonij Pauli de gentibus nondum conuersis ad fidem, cum à Patribus, & expolitoribus catholicis, vel probetur, vel non damnetur. Licet alijs etiam modis locus ille exponatur. Item quia Baius non damnabat expositionem, nisi quia Pelagianum esse putabat, dicere, gentiles ethnicos posse aliquid boni naturalis

facere, quod esset, naturaliter ea, quæ legi sunt, facere, saltem ex parte, seu aliqua lege, & in aliquo actu eius: temerarium autem erat, & scandalosum, sententiam illam Pelagianam existimare, & ideo saltem quoad hanc notam, & acerbicatem à Pontifice damnatur. Hæc vero regula solum potest accommodari illis propositionibus, quæ cum simili audacia, & acerba nota proferuntur, non vero alijs, quæ simpliciter asseruntur, vt sunt fere in alijs exemplis. Immo neque illa regula ad omnes propositiones similes, & hypotheticas extendenda est, sed consideranda est etiam doctrina; nam sæpe etiam in illam cadet censura. Vt. v. g. in 18. propositione dicitur, sentire cum Pelagio, qui dicunt esse necessarium ad rationem meriti, vt homo per gratiam ad optionis subleuetur ad statum Deificum. Quæ quidem propositio non solum damnabilis fuit propter exaggerationem insolentissimam, sed etiam propter doctrinam, quamuis simpliciter proferretur.

Vnde ad exemplum secundum fateor, illam propositionem simpliciter prolatam comprehendi sub hac censura, & nego esse eandem in Concilio Arausico. Vt expositio nem remitto in librum sequentem. Idemque respondeo ad tertium exemplum. Ad quartum vero dici potest, in illa propositione plures partes contineri, & necessarium non esse, vt propter omnes damnetur, præsertim quia illa propositio ex hypotheticis est, & cum intolerabili temeritate incipit. Non solum hi fures sunt, & latrones, &c. Sed de hac propositione, quæ ad victoriam tentationum pertinet, in sequenti libro disputaturi sumus, vbi plura de hoc exemplo dicemus. In quem locum etiam quintum exemplum remittimus, non enim desunt, qui propositionem illam simpliciter, vt in rigore verborum sonat, à Pontifice fuisse reiectam putent.

Ad vltimum exemplum dico, propositionem illam non damnari propter nudam assertionem de conceptione B. Virginis in originali peccato, sed propter generalem modum asserendi, omnes afflictiones, quas in hac vita B. Virgo passa est, fuisse vltiones peccati actualis, vel originalis: in hoc æquiparando Virginem cæteris sanctis. In hac enim assertionem simul cum præcedenti 68. in primis temere dictum est, omnes afflictiones iustorum, & martyrum, & ipsius etiam Iob fuisse vltiones peccatorum suorum, quia non solum sine fundamento asseritur, sed etiam scripturis repugnat. Nam licet peccatum originale fuerit aliquo modo origo, & causa omnium penalitatum huius vitæ, quatenus constituit hominem in statu passibili, non tamen omnes afflictiones huius vitæ sunt propriæ poenæ illius peccati, præsertim postquam iustis remissum est. Neque etiam sunt poenæ actualium peccatorum: nam multæ afflictiones ordinantur à Deo, vel permittuntur speciali prouidentia, non propter peccata commissa, sed vel ad probationem patientiæ, sicut Tobia dictum est ab Angelo, & à fortiori contigit in Iob, vt propter gloriam Dei, vt de cæco dixit Christus Ioan. 9. vbi (vt Augustinus, & Chrysostom. aduertunt) discipulos instruit, non omnes calamitates corporum esse poenas peccatorum, quod etiam docuit Hieron. epist. 33. ad Castrut. & contrarium putare, stolidum esse, ait Ambr. epist. 45. lib. 5. Deinde multo magis damnabile est, hoc attribueri Beatissimæ Virgini, & quod grauius est, sub distinctione de illa dicere propter peccatum actuale, vel originale, quasi in dubium reuocando, an peccatum actuale commiserit. Merito ergo illa propositio, vt iacet, damnata est, etiam si simpliciter affirmare, B. Virginem, originale peccatum contraxisse, damnabile non sit. Et hoc est attente in nonnullis alijs propositionibus considerandum, quæ plures partes inuoluunt, nam licet vna pars præcise sumpta forsan non esset digna censura, prout ibi asseritur, & alijs coniungitur, damnabilem propositionem constituit.

)?

CAPVT

CAPVT III.

De Concilio Diospolitano in Palaestina contra Pelagium pro gratia Dei congregato, eiusque Actus, & auctoritate.

Post auctoritatem Pontificum dicendum sequitur de Conciliis, quæ doctrinam de gratia, & libero arbitrio contra hæreticos nobis tradiderunt. Et in primis occurrit Palaestina synodus, quam Diospolitana vocat Hieron. epist. 79. ad Alypium, & August. à Diospoli ciuitate Palesting, in qua fuit congregata, ut notat Baron. an. 411. n. 19. eiusdemque scriptus meminit August. vocatque Episcopalia gesta in Syria Palaestina celebrata lib. 2. Retract. cap. 47. Summum autem ab illa initium, tum quia prima omnium de persona Pelagij iudicium tulit, licet ante illa alia fuerit in Coelestium Carthagine congregata, vt capite sequenti videbimus: Tum etiam, quia huius Concilij Acta in tomis Conciliorum non habentur, & idem curandum nobis est ex varijs scriptoribus, & præsertim ex Augustino illa colligere, quia ad melius intelligendos errores Pelagij, & veram doctrinam, quam Patres illius Concilij confirmarunt, operæpretium erit. Cum ergo Pelagius, vt c. 13. vidimus in Oriente hæresim suam seminare incepisset, à fratribus catholicis, qui in eius doctrina scandalum patiebantur, ad Episcopos delatus est: & hac occasione congregata est in Syria Palaestina hæc synodus, cui interfuerunt quatuordecim Episcopi, quorum nomina recenset Augustinus lib. 1. contra Iulian. cap. 5.

Addit P. Gabriel Vazquez 1. p. tom. 1. disp. 191. cap. 2. in Præfatiuncula ad Acta illius Concilij, illi synodo interfuisse Paulum Orosium, vt ipse (inquit) testatur in Apologia de libero arbitrio. Mirum est autem, quod Augustinus nunquam hoc insinuauerit, cum ad causam multum referret. Imò in dicto cap. 47. Retract. notat, catholicos fratres, qui libellum contra Pelagium dederant, Concilio non adfuisse, quia ad eius diem occurrere non potuerunt. Quod alijs etiam multis locis notat, ut excuset Episcopos illius Concilij de absolutione Pelagij, quod maxime declarauit in lib. de Gestis Pelagij, quem in fine huius Prolegomeni editum dabimus, ibi enim in capite 1. hæc habet verba. Sed hoc Episcopi Græci homines, & ea verba per interpretem audientes discitè non curarunt, hoc tantum intrinsecus, quid ille, qui interrogabatur, sensisse diceret. Et iterum infra. Quod indiditum iudicis reliquerunt Latini sermonis ignari, & eius, qui causam dicebat, confessione contenti. Præsertim vbi ex aduerso nullus adstat, qui verba libri eius exponendo, aperire interpretem cogeret, atque vnde fratres non frustra mouerentur, ostenderet. Sentit ergo aperte Augustinus in illo Concilio nullum latinum hominem catholicum, & eruditum, gratiæque defensorem, vel Pelagij impugnatorem adfuisse. Quod verum non esset, nec coniectura Augustini momentum vllum haberet, si Paulus Orosius illi synodo interfuisset, cum & Latinus esset, ac Hispanus, & non solum catholicus, & doctissimus, sed etiam Hieronymi, & Augustini studiosissimus discipulus, & Pelagij insectator acerrimus; ergo, illo præsentem, vix possent illi Episcopi Orientales aliquam de absolutione Pelagij excusationem habere. Vnde Baronius Anno 416. numero quarto, licet dicat, Orosium eo tempore fuisse in Palaestina, & vidisse celebratam synodum Diospolitana, non tamen dicit, illi interfuisse, sed potius significat, illo mense Decembri, in quo synodus agebatur, illum fuisse cum Hieronymo, ad quem missus ab Augustino fuerat, & ibi cecidisse, quid actum esset in Concilio, hæcenim verba sunt Baronij, Orosius profectus in Palaestinam ad sanctum Hieronymum, cum ibi esset, & mense Decembris celebratam viderit synodum Diospolitana, in qua fuisset, Pelagius.

Pars I.

gium, cum decepisset in moluro verborum Episcopos, ab eisdem fuisse absolutum, & in communionem acceptum, ipse hoc ipso anno, &c. Denique non videntur necessaria coniectura, nam ipse Augustinus dicto libro de Gestis Pelagij capite decimo tertio, alijs decimo sexto, sic inquit: Quid dixit Episcopus Ioannes de absentibus fratribus nostris, siue Episcopi Herotio, & Lazaro, siue de presbytero Orosio, siue de alijs, &c. Vbi aperte inter eos, qui ab illo Concilio absentes fuerant, Orosium numerat.

Quocirca cum idem Orosius in Dialog. de Liber. arbit. in principio refert, se in conuentu Episcoporum Palaestina, præcipiente Ioanne, confedisse, & ab eis rogatum fuisse, vt siquid super hæresi Pelagij, & Coelestij in Africa gestum esse cognosceret, fideliter, ac simpliciter indicaret, & cat. profecto non loquitur de Concilio Diospolitano, sed de alio conuentu facto, non Diospoli, sed Hierosolymis, vt ipsemet Orosius his verbis declarat, Latebam in Bethleem traditus à Patre Augustino, vt timorem Domini discerem sedens ad pedes Hieronymi, inde Hierusalem vobis accersentibus vocatus adueni, dehinc in conuentum vestrum, &c. Et statim exposuisse dicit in illo conuentu, quid Concilium Carthaginense (vtique primum) egisset contra Coelestium, quidque Augustinus contra Pelagium scripserit. Et nihilominus subiungit (quia hæc absente Pelagio agebantur) Ioannem Episcopum, vt Pelagius intromitteretur, petiisse, & illum intromissum in consessu Presbyterorum sedere præcepisse. Deinde solum refert, ibi tractatum esse cum Pelagio de vna assertionem, scilicet, quod doceret, hominem posse esse sine peccato, & mandata Dei facile custodire, si velit. Quam propositionem Pelagius, se asseruisse fatebatur, & Ioannes pro illo quodammodo causam agebat, eum excusans, quod dicebat, posse hominem esse sine peccato, non sine adiutorio Dei. Cumque Orosius, & alij non acquiescerent, tandem omnes conuenerunt, vt ad Beatum Innocentium Papam Romanum fratres, & epistola mitterentur, vniuersi quod ille decerneret sequuntur, & vt Pelagius imposito sibi catenus silentio contineretur, & vniuersi (id est, ipse Orosius cum socijs) ab insultatione confusi, conuictique Ioanni temperarent, & ita fuit conuentus dissolutus. Quæ Acta longe diuersa sunt à gestis Diospolitana synodi, vt paulò post videbimus: nam ibi multo plura à Pelagio asserta tractata sunt, & non est negotium ad Innocentium remissum, sed ab ipso Concilio expeditum.

Accedit, quod in eo conuentu, cui adfuit Orosius præsedebat Ioannes Episcopus, quantum ex narratione eiusdem Orosij colligi potest, in synodo autem Diospolitana videtur potius præsedisse Eulogio, quem Augustinus supra bis primo loco numerat, & in secundo Ioannem. Quod etiam sentit Baronius dicto Anno 415. numero 19. Eulogium illum fuisse Episcopum Caesariensis Ecclesiæ, totius prouinciæ Palaestina Metropolitanum, & secundum ordinem fuisse Ioannem Episcopum Hierosolymitanum. Imo etiam suspicor, conuentum illum Hierosolymitanum non fuisse prouinciale Concilium, sed vel dicecesanum synodum, vel priuatam congregationem, seu consultationem factam à Ioanne cum aliquibus presbyteris Hierosolymitanis, conuocato simul Orosio, & fortasse aliquibus presbyteris catholicis, qui semper causam damnationis contra Pelagium vrgebant. Cuius rei coniectura in primis est, quia Orosius nullius alterius Episcopi, præterquam Ioannis mentionem facit, & in singulari numerat Episcopum, cum rationem reddit, cur Pelagius permixtus sit conuentum ingredi, quod præsens, ait, ab Episcopo rectius crederetur confutandus. Et quoties in plurali loquitur, tantum nominat sacerdotes, vt in principio, Beatissimi sacerdotes, vel presbyteros, vt infra, cum ait, Episcopus Ioannes hominem laicum in consensu presbyterorum, reum hæreses in medio catholicorum sedere præcepit. Et infra. Tunc idem Episcopus nobis omnibus ait. Quæ omnia, & similia planè indicant, nullum alium ibi adfuisse.

Q

fuisse Episcopum, ac proinde illum fuisse priuatum conuentum clericorum cum Episcopo suo, vel ad summum diocesanam synodum. Cuius rei magnum etiam indicium est, quod illius conuentus nulla facta est mentio in historiis, cuius rei non potest esse alia ratio, nisi quia non fuit Concilium Episcoporum.

5. Quando vero, vel qua occasione congregatus fuerit ille conuentus, incertum est. Videri autem potest factus post Diospolitanam synodum in maiorem Pelagij satisfactionem. Nam ille Ioannes Hierosolymitanus multum diligebat Pelagium, eique fauebat, vt ex Actis ab Orosio narratis manifestè colligitur, & indicat Augustinus epistola 252. ad eundem Ioannem, dicens illi: Pelagium, quem audio quod multum diligis, hanc illi, suggero, exhibeas dilectionem, vt homines, qui eum nouerunt, & diligenter audierunt, non ab eo tuam sanctitatem existiment falli. Et iterum infra. Si diligis Pelagium, dilige vos etiam ipse, imo magis se ipsum, & non vos fallat. Cum ergo hæc esset communis opinio, & fama de Ioanne, qui magnæ erat authoritatis, credibile profecto est, eius etiam fauori attributam esse absolutionem Pelagio concessam in Diospolitana synodo, & obeandem causam fratres illos, qui contra Pelagium libellum dederant, & synodo interesse non potuerant, post dissolutam synodum coram Ioanne iterum, atque iterum contra Pelagium instasse, & hac occasione adfuisse tunc Hierosolymis Pelagium, & vocatum fuisse à Ioanne Orosium, & nouam de tanto negotio consultationem fecisse. Ac denique inde etiam videtur factum, vt cum inter se conuenire non possent Episcopus, & presbyteri, non ad Episcoporum synodum, cum iam facta esset, sed immediate ad Sedem Apostolicam negotium remiserint. Quæ sanè coniectura, priusquam attentè legissem Augustinum in dicto libro de Gestis Pelagij, valde arridebat. At postea in dicto libro hæc verba animaduerti. Merito, quod Gesta indicant, etiam hoc vsus est testimonio sanctus Ioannes Hierosolymitanus. Antistes Ecclesie, sicut interrogatus, quæ apud illum ante iudicium gesta fuerint à Coepiscopis nostris, qui simul in illo iudicio presidebant, ipse narravit. Vbi aperte dicit, ante iudicium Diospolitani aliqua fuisse gesta circa causam Pelagij apud Ioannem, nimirum in aliquo priuato confellu clericorum coram Episcopo Ioanne, quem fuisse eundem, quem Orosius commemorat, verisimile est. An verò duo fuerint, vnus ante, & alius post Concilium Diospolitani, incertum est. In aliquo autem huiusmodi adfuisse Orosium, & non in dicto Concilio, satis certum videtur.

6. In illa ergo Palæstina Synodo causa Pelagij acta est coram solis Orientalibus Episcopis sine præsentia alicuius Presbyteri catholici, & Latini, qui & verba Pelagij sincere interpretari, & simulationes eius detegere posset. Et inde factum est, vt illius Synodi Patres, licet de gratia bene sentirent, & in fidei doctrina nihil errauerint, nihilominus in facto perinente ad personam Pelagij, & ad crimen hæresis illius, ab illo decepti fuerint, & ideo absoluerint, quem si probe cognoscerent, condemnare debuissent. Et ita defendit Acta illius Synodi Augustinus in multis libris contra Pelagium, præsertim libro 1. de Gratia Christi capite 3. & sequentibus, & dicto libr. 2. de Peccat. orig. capit. 8. 9. 11. & 14. & epistol. 105. 106. & 107. & Prosper contr. Collat. capit. 10. vbi per ironiam dicit, Errauerunt Orientales Episcopi, in quorum iudicio Pelagius eos, qui dicunt, gratiam Dei secundum merita nostra dari, vt catholicus posset videri, anathematizari compulsi sunt. Et in carmine de ingrat. cap. 2. ait, post Sedem Romanam Episcopos Orientis coegisse Pelagium: Commentum damnare suum, nisi corpore Christi abungi, & sancto mallece grege dissociari, & cætera, quæ prosequitur. Et in eodem sensu loquutus est Hieronymus dicta epistola 79 cum dicit de Pelagio, Quidquid in illa miserabili Synodo Diospolitana dixisse se denegat, in hac aperte confitetur.

Miserabilem enim vocat, non quia in fide errauerit, sed quia per errorem facti absolendo Pelagium, in finistram aliquam suspensionem venire potuit. Hæc autem omnia melius ex Actis eiusdem Concilij constabunt, si illa habuerimus, & ideo sicut Augustinus multo tempore illa desiderauit, & petiuit, vt constet ex dicta epistola 252. & ex libro, quem postea illis edidit: ita etiam nostra ætate aliqui diligentes, & eruditi viri illa inquisierunt, & ediderunt. Nam P. Vazq. in fine suæ 1. 2. illa typis mandari fecit, quæ dicit habuisse ex codice antiquo monasterij montis Cassini ab Antonio Aquinate viro Theologo, & illustri. Eadem verò omnino sunt, quæ refert Cardinalis Baronius in dicto Ann. 415. n. 21. & sequentibus, dicitque se ea inuenisse in collectione Cresconij recitata post epistolam Aurelij Episcopi Carthaginensis ad Episcopos prouinciæ Bizacenæ. Quæ hic referre ad legem vitæ, & commoditatem visum est.

Incipit capitula excepta ex Gestis habitis contra Pelagium hereticum, & alia de libellis eius quæ in Palæstina Synodo sibi obiecta damnare compulsi sunt.

Acta Concilii Palæstina.

Quod ad Hierusalem volentem colligere filios suos, Dominus clamat: Hoc nos clamamus aduersus eos, qui filios volentes Ecclesie colligi, nolunt: nec saltem post iudicium, quod de ipso Pelagio factum est, colligerint: de quo damnatus exiisset, nisi obiecta contra Deigratiam dicta, quæ obscurare non potuit, ipse damnaasset. Præter illa enim, quæ quoquo modo potuit, ausus est qualicumque ratione defendere, obiecta sunt quadam, quæ nisi remota omni tergiversatione anathematizaret, ipse anathema sit factus.

Primo obiectum est enim, cum diceret Adam mortalem factum, qui sine peccasset, siue non, mortuus esset.

Secundo, quod peccatum ipsius ipsum solum leserit, & non genus humanum.

Tertio, quod infantes nuper nati, in illo statu sint, in quo Adam fuit ante præuaricationem.

Quarto, & quod per mortem, vel præuaricationem Adæ non omne genus humanum moriatur: & quod non per resurrectionem Christi omne genus humanum resurgat.

Quinto, infantes etiam si non baptizentur, vitam æternam habere possunt.

Sexto, & diuites baptizatos, nisi omnibus abrenuntient, si quid boni nisi fuerint facere, non reputari illis, nec eos habere posse regnum Dei.

Septimo, & gratiam Dei, atque adiutorium non ad singulos actus donari, sed de libero arbitrio esse, vel in lege, atque doctrina.

Octauo, & gratiam Dei secundum merita nostra dari.

Nono, & filios Dei non posse vocari, nisi omni modo absque omni peccato fuerint effecti.

Decimo, & non esse liberum arbitrium, si Dei indigeat auxilio, quoniam in propria voluntate habet vnusquisque facere aliquid, vel non facere.

Vndecimo, & victoriam nostram non esse ex Dei adiutorio, sed ex libero arbitrio.

Duodecimo, & quod penitentibus penia non detur secundum gratiam, & misericordiam Dei, sed secundum merita, & laborem eorum, qui per penitentiam digni fuerint misericordia.

Hæc omnia Pelagius sic anathematizauit (quod satis Gesta ipsa testantur) vt nihil ad ea quoquo modo defendenda disputationis attulerit. Vnde fit consequens, vt quisquis sequitur Episcopalis auctoritatem iudicij, & in ipsius Pelagij confessione tenere debeat, quæ renuit Catholica Ecclesia.

Postea subiunguntur ea, quæ Synodus circa præcitatos errores statuit, quæque Pelagium confiteri, & priores errores detestari coegit, vt anathema effugeret.

Primo, quod Adam, nisi peccasset, non fuisset mortuus. Secundo, quod peccatum eius non ipsum solum leserit, sed & Palæstina Synodi.

Tertio, quod infantes nuper nati non sint in illo statu, in quo Adam fuit ante præuaricationem.

Quarto,

Quarto ut ad ipsos etiam pertineat, quod breuiter ait Apostolus: Per unum hominem mors, & per hominem resurrectionis mortuorum, & sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes uiuificabuntur.

Quinto, quod infantes non baptizati non solum regnum celorum, verum etiam uitam eternam non habere possint.

Sexto, ut confiteatur, diuites baptizatos, etiam si diuites sui non careant, & sint tales, quales ad Timotheum describit Apostolus, dicens, præcipe diuitibus huius mundi non superbe sapere, neque sperare in incerto diuitiarum suarum, sed in Deo uiuo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum: diuites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant uitam æternam, non eos regno Dei posse priuari.

Septimo, ut fateatur, gratiam Dei, & adiutorium etiam ad singulos actus dari, eamque non dari secundum meritum nostrum.

Octauo, ut reuera sit gratia, id est gratis data per eius misericordiam, qui dixit: Misereor, cui misertus ero, & misericordiam præsto, cui misertus fuero.

Nono, ut fateatur filios Dei vocari posse illos, qui quotidie dicunt: Dimitte nobis debita nostra: quod utique non veraciter dicerent, si essent omnino absque peccato.

Decimo, ut fateatur esse liberum arbitrium, etiam si diuino indigeat adiutorio.

Vndecimo, ut fateatur, quando contra tentationes, concupiscentiasque illicitas dimicamus, non ex propria voluntate, sed ex adiutorio Dei promerere victoriam: non enim aliter verum est, quod Apostolus ait: Non uolentis, neque currentis, sed miserantis est Dei.

Duodecimo ut fateatur, secundum gratiam, & misericordiam Dei veniam penitentibus dari, non secundum merita eorum: quemadmodum etiam ipse penitentiam donum Dei dixit Apostolus, ubi ait: Ne forte det illis Deus penitentiam. Hac omnia simpliciter sine ulla fateatur ambagibus.

Si quis contra auctoritatem catholicam, & ipsius Pelagii expressæ Ecclesiasticis gestis uerba consentit, atque in illa, quæ huiusmodi contraria, ut acriter credit, anathema esse tenendum est, nisi quæ illis contraria sunt fide corde teneantur, & aperta confessione promanant.

Hæc sunt, quæ tanquam acta illius Synodi referuntur. Sed si quis attente illa consideret, reuera non sunt propria Concilij Acta, sed excerpta quædam ex ipsis Gestis, ut ex inscriptione ipsa constat, quæ sic habet, Incipiant capitula quædam excerpta ex Gestis. Deinde ex uerbis illis, quæ in fine errorum Pelagij habentur, scilicet. Hac omnia Pelagius anathematizauit, quod satis constat ex Gestis. Denique quia præter titulum omnia, quæ hic referuntur, fere ad litteram desumpta sunt ex Augustino epistola 109 circa finem ab illis uerbis, Quod ad Hierusalem, &c. usque ad illa, Et aperta confessione promanant. Quæ breuiter etiam recitauit libro secundo de Peccat. orig. capite undecimo, præmittens in capite decimo, se id facere, ne pigreat lectorem ad ipsa Gestia recurrere, uel si ea non habet, etiam cum labore perquirere. Vnde non est dubium, quin alia fuerint propria gesta illius Concilij, quæ ad manus August. deueniunt, quandoquidem ex ipsis hæc capitula decerpit. Et illa sine dubio sunt, de quibus peculiarem librum scripsit Augustinus, ut ipse commemorat libro secundo Retract. capite 47. dicens: Cum manus nostras eadem Gesta uenissent, scripsisti librum, ne illo uelut absoluto, eademque quoque degmata putarentur indices approbasse, quæ ille, nisi damnaisset, nullo modo ab eis, nisi damnatus exisset. Hic liber sic incipit: Posteaquam in manus uenisset.

Hic uero liber Augustini hæcenus in operibus eius non inuenitur: nuper autem in Bibliothecis magni Florentiæ Ducis, & Monasterij, seu Abbatiæ Sancti Bartholomæi Testularum Canoniceorum regularium Lateranensium, repertum esse scimus, eiusque integrum exemplar à quodam erudito viro, & omni fide digno accepimus. Qui liber eundem habet titulum, idemque initium, quod ab Augustino designatur, eiusque stylus, & dicendi ratio ita præfert ingenium, & linguam Augustini, ut nullum legenti dubium relinquant, quin ille idem sit, qui & ab Augustino citato loco, & à Possidio in indiculo operum Augustini inter ea numeratur. Et quoniam, quod ego sciam, hæcenus typis mandatus non est, & ad controuersias, & disputationes huius materiæ esse potest utilis, ideo in fine huius Prolegomeni tanquam appendicem illum ponemus, nunc uero ut Acta Concilij Palaestini, quæ inquirimus, sola & sine interruptione legantur, hic ex eodem Augustini libro ea, omittis eiusdem Augustini notationibus, continuata serie referemus.

Acta Synodi Diospolitane.

De libello, quem dederunt Sancti Patres, & Coepiscopi nostri Gallienus, & Lazarus, recitata sunt obiecta Pelagio.

Primum est, quod in libro suo quodam scribit, non posse esse sine peccato, nisi qui legis scientiam habuerit.

Quo recitato synodus dixit, Tu hoc edidisti Pelagi? At ille ego obiecta, respondit. Ego quidem dixi, sed non sicut illi intelligunt. Non dixi, non posse peccare, qui scientiam legis habuerit, sed adiuuari per legis scientiam ad non peccandum, sicut scriptum est, Legem in adiutorium dedit illi.

Hoc audito synodus dixit, Non sunt aliena ab Ecclesia quæ dicta sunt a Pelagio.

2. Adiecit Episcopus synodus, & ait, legatur, & aliud capitulum, & lectum est in eodem libro suo. Potuisse omnes voluntate propria regi.

Quo lecto, Pelagius respondit. Et hoc dixi propter liberum arbitrium, cui Deus adiutor est eligenti bona, homo uero peccans, ipse in culpa est quasi liberi arbitrij.

Quo audito, Episcopi dixerunt. Neque hoc alienum est ab Ecclesiastica doctrina.

3. Item recitatum est, quod in libro suo Pelagius posuit, in die iudicij iniqui, & peccatoribus non esse parcendum, sed eternis eos ignibus exurendos.

Respondit Pelagius, hoc secundum Euangelium se dixisse, ubi dicitur de peccatoribus, Isti ibunt in supplicium æternum, iusti autem in uitam æternam. Et addidit Pelagius, & si quis aliter credit, Originista est.

Non potuit autem iudicibus Euangelica, & Dominica displicere sententia, & ideo dixerunt, non esse alienum ab Ecclesia, quod Pelagius dicebat. Eam sententiam intelligentes de peccatoribus in mortali peccato decedentibus, quorum poenæ æternæ sunt, non temporales, ut uolebat Origenes. Quid autem offenderit fratres in hac sententia Pelagij, in Augustino uideri potest.

4. Obiectum est & illud Pelagio, tanquam in suo libro scripserit, malum nec in cogitationem uenire.

Respondit autem, hoc non ita posuimus, sed dixi, debere studere Christianum, ne male cogitet. Quod Episcopi approbauerunt.

5. Recitatum est aliud, quod in suo libello scripsit. Regnum celorum etiam in ueteri testamento promissum.

Ad quod Pelagius, hoc & per scripturas probare possibile est, heretici autem in inuersionem ueteris testamenti hoc negant. Ego uero Scripturarum auctoritatem sequutus dixi, quoniam in Propheta Daniele scriptum est, Et accipiet Sancti regnum Altissimi.

Quæ eius accepta responsione synodus dixit, Neque hoc alienum est à fide Ecclesiastica.

6. Post hæc obiectum est, quod Pelagius in eodem suo libro dixerit, posse hominem, si uelit, esse sine peccato, & quod scribens ad uiduam adulteris dixit, inueniat apud te pietas, quæ nusquam inuenit locum, inueniat ubi peregrinat in iustitia, sedem ueritatis, quam iam nemo cognoscit, domestica tibi, & amica fiat, & lex Dei, quæ ab omnibus prope hominibus contemnitur, à te sola honoretur. Et iterum ad ipsam: o res felix, & beatissima, si iustitia, quæ in celo tantum esse credenda est, apud te solam inueniatur in terris. Et in alio ad ipsam libro post orationem Domini, & Saluatoris nostri, docens, quemadmodum

debeant sancti orare. ait. Ille ad Deum digne eleuat manus, ille orationem bona conscientia effundit, qui potest dicere. Tu nosti
 * alias sunt. Domine, quam sancta & innocentes, & munda sint * ab omni molestia, & iniquitate, & rapina, quas ad te extendendo manus, quemadmodum iusta, & munda labia, & ab omni mendacio libera, quibus offero tibi deprecationem, ut mihi miserearis.

Ad hoc autem Pelagius respondens ait, posse quidem hominem sine peccato esse, & Dei mandata custodire, si velit, diximus. Hanc enim possibilitatem Deus illi dedit. Non autem diximus, quod inueniatur aliquis ab infantia usque ad senectutem, qui nunquam peccauerit, sed quoniam a peccatis conuersus, proprio labore, & Dei gratia possit esse sine peccato. Nec per hoc tamen in posterum inconuersibilis. Reliqua vero, quae subiecerunt, neque in libris sunt, neque talia unquam diximus.

His auditis synodus dixit, quoniam negas, te talia scripsisse, anathematizans illos, qui sic tenent. Pelagius respondit, anathematizo, quasi stultos, non quasi hereticos, siquidem non est dogma. Deinde iudicauerunt Episcopi dicentes: nunc quoniam

* alias propria voce anathem.

* anathematizauit Pelagius in scriptum stultiloquum, recte respondens, respondeat & ad alia capitula.

7. Sequuntur obiecta Pelagio, quae in doctrina Pelagii discipulis eius referuntur inuenta. Adam mortalem factum; qui sine peccaret sine non peccaret, moriturus esset.

8. Quoniam peccatum Ada ipsum solum laeserit, & non genus humanum.

9. Quoniam lex sic mittit ad regnum, quemadmodum Euangelium.

10. Quoniam ante aduentum Christi fuerunt homines sine peccato.

11. Quoniam infantes nuper nati in illo statu sint, in quo Adam fuit ante prauaricationem.

12. Quoniam neque per mortem, vel prauaricationem Ade omne genus hominum moritur, neque per resurrectionem Christi omne genus hominum resurgat.

13. Possit hominem sine peccato si velit, esse.

14. Infantes, etsi non baptizentur, habere vitam aeternam.

15. Diuites baptizatos, nisi omnibus abrenuntient, siquid boni nixi fuerint facere, non reputari illis, neque regnum Dei posse eos habere.

Ad haec sibi obiecta Pelagius ita respondit. Posse quidem hominem sine peccato esse, dictum est superius de eo. Quod fuerint ante aduentum Domini homines sine peccato, dicimus & nos, quoniam ante aduentum Christi vixerunt quidam sancti, & iuste secundum scripturarum sanctorum traditionem. Reliqua vero & secundum ipsorum testimonium a me dicta non sunt, pro quibus ego satisfacere non debeo, sed tamen ad satisfactionem sanctae synodi anathematizo illos, qui sic tenent, aut aliquando tenuerunt.

* alias satis capitula sufficienter. & recte satisfecit * praesens Pelagius, anathematizans ea, quae non erant eius.

16. Obiectum est Pelagio, quod diceret, Ecclesiam hic esse sine macula, & ruga.

Sed ad hoc obiectum vigilantibus circumspectione respondit. Dictum est a nobis ita, quoniam lauacro ab omni macula, & ruga purgatur Ecclesia, quam velut ira Dominus permanere.

Ad quod synodus dixit, Hoc & nobis placet.

17. Deinde obiecta sunt de Coelestio, quid in vnoquoque capitulo contineat magis secundum sensum, quam secundum verba, quae quidem ille latius exequitur, sed tunc subijcere omnia, qui libellum aduersus Pelagium dederunt, se non potuisse dixerunt, ergo in primo capitulo libri Coelestii hoc scriptum esse posuerunt, quoniam plus facimus, quam in lege, & Euangelio iussimus.

Ad quod Pelagius respondet, hoc quasi nostrum posuerunt, dictum est vero a nobis secundum Apostolum de virginitate, de qua Paulus dixit: Preceptum Domini non habeo. Synodus dixit. Hoc & Ecclesia recipit.

18. Hinc iam obijciuntur Pelagio alia Coelestii capitula capitula. In tercio scilicet, capitulo scripsisse Coelestium, gratiam Dei, & adiutorium non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in lege, ac doctrina.

19. Et iterum Dei gratiam secundum merita nostra dari. Quia si peccatoribus illam dei videtur esse iniquus. Et huic verbi intulisset, propterea & ipsa gratia in mea voluntate posita est, siue dignus seruem siue indignus.

20. Si enim per gratiam omnia facimus, aliquando vincimur a peccato, non nos vincimur, sed Dei gratia, quae voluit nos adiuuare omni modo, & non potuit.

21. Et iterum ait si gratia Dei est, quod vincimus peccata, ergo ipsa est in culpa, quando peccato vincimur, quia omnino custodire nos non potuit, aut noluit.

Ad ista Pelagius respondit. Haec vtrum Coelestii sint, ipsi viderint, qui dicunt ea Coelestii esse. Ego vero nunquam sic tenui, sed anathematizo qui sic tenet.

Synodus dixit, Recepit te sancta synodus ita verba reprobare condemnantem.

22. In sexto capitulo Coelestii libri positum obiectum est, filios Dei non posse vocari, nisi omnimodo absque peccato fuerint effecti.

23. In septimo capitulo, obliuionem, & ignorantiam non subiacere peccato, quoniam non secundum voluntatem veniunt, sed secundum necessitatem.

24. In decimo capitulo, non esse liberum arbitrium, si Dei indigeat auxilio, quoniam in propria voluntate habet vnusquisque aut facere aliquid, aut non facere.

25. In duodecimo capitulo Victoriam nostram non ex Dei esse adiutorio, sed ex libero arbitrio, quod inferre dictum est ex his verbis: Nostra est victoria, quoniam propria * voluntate arma suscepimus, sicut e contrario nostrum est, quando vincimur, quoniam armari propria voluntate contempsimus.

* alias ex propria.

26. Et de Apostolo Petro posuit testimonium, diuina nos esse confortes natura, & syllogismum facere dicitur, quoniam si anima non potest esse sine peccato, ergo & Deus subiaceret peccato, cuius pars hoc est anima peccato obnoxia est.

27. In tercio decimo capitulo dicit, quoniam penitentibus venia non datur secundum gratiam, & misericordiam Dei, sed secundum merita, & laborem eorum, qui per penitentiam digni fuerint misericordia.

His recitatis Synodus dixit. Quid ad haec quae lecta sunt, capitula dicit praesens Pelagius monachus? Hoc enim reprobant sancta Synodus, sancta Dei catholica Ecclesia.

Pelagius respondit. Iterum dico, quia haec & secundum ipsorum testimonium non sunt mea, pro quibus, ut dixi, satisfactio non debeo, quae vero mea esse confessus sum, hoc * recte esse * affirmo, quae autem dixi, non esse mea, secundum iudicium sanctae Ecclesiae reprobant, anathema dicens omni contrarianti sanctae catholicae Ecclesiae doctrinis. Ego enim in vnus substantia Trinitatem credo, & omnia secundum doctrinam sanctae catholicae Ecclesiae, si quis vero aliena ab hac sapit, anathema sit.

Synodus dixit. Hunc, quoniam satisfactum est nobis, pro sententia secutionibus praesentis Pelagii monachi, qui quidem per synodum & concilium consentit, contraria vero Ecclesiae fidei reprobant, & anathematizat, communionis Ecclesiae eum esse, catholice confitemur.

Haec est series Actorum illius Concilii, quantum ex allegato libro Augustini colligere potui. Ex quibus imprimis intelligit lector, vera esse, quae de erroribus Pelagii supra capit. 13. diximus, nam omnes illi, quos ibi recensimus, in his Actis continentur, quantum nonnulli alij hic commemorantur, qui ad doctrinam de gratia non spectant, & ideo magna ex parte omisi sunt ab Augustino in alijs locis, in quibus errorum Pelagii mentionem fecit. Oportet autem tem aduertere, in discursu obiectuum factarum a censoribus Pelagii, & responsum eius, ad cognoscendos errores Pelagii contra diuinam gratiam, non tam esse habendam rationem eorum, quae Pelagius dixisse negat, quam eorum, quae illi obiecta sunt. Quoniam euidentissimum est, subdole multa negasse, quae antea dixerat, & postea pertinaciter docuit, ut Augustinus illum conuincit. Et constat ex his, quae recensentur a numero 7. usque ad 14. in quibus continentur errores circa effectus peccati Ade, & originale peccatum, & corruptionem in humana natura, per

Non negata à Pelagio, sed illi obiecta notanda sunt.

per illud peccatum factam, quæ Pelagius anathematizavit, & negavit, se illa dixisse, cum tamen illud fuerit semper quasi fundamentum hæresis eius. Idemque cerni potest in erroribus 18. & sequentibus vsq; ad 27. Ideoque, licet in 18. illi fuerit obiectum, quod dixerit cum Cœlestio, gratiam Dei non ad singulos actus dari, sed in libro arbitrio esse, vel in lege, ac doctrina. Et ipse postea propositionem illam cum alijs generaliter neget, & anathematizet, & consequenter verum gratiæ spiritum confiteri videatur, ut illum redarguit Augustinus: nihilominus putandum non est, illum à priori errore, & amphibologia verborum recessisse, cum ipsatum rerum euentus tam in hoc errore, quam in alijs contrariis euidenter ostenderit, ut ex superius dictis manifestum est. Ideo merito dixit August. libr. 2. de Peccat. orig. capit. 8. Pelagius sefellit iudicium Palæstinum, & propterea ibi videtur esse purgatus: Romanam verò Ecclesiam, ubi cum esse notissimum scitis fallere vsquequaque non potuit, quamvis & hoc fuerit utrumque conatus, sed, ut dixi, minime valuit. Et Beda libr. 1. in Eldram cap. 4. sic inquit, Pelagius in Cœlio Palæstino hæresim suam, quia gratiam Dei acerrime impugnatur confessione, & scripto, non ex animo anathematizavit, ne ipse à catholicis sacerdotibus anathematizatus, locum docendi in Ecclesia, ac suum errorem seminandis facultatem amitteret.

Tandem in illo Concilio duo sunt accurate distinguenda, vnum pertinet ad doctrinam ipsam secundum se, aliud ad Pelagij damnationem, vel absolutionem. Quoad primum satis manifestum ex Actis est, quam sincere de gratia Dei scripserint Patres illius Concilij. Quod quidem D. Augustinus in toto illo libro enixè defendere, ac ostendere conatur. Non quia Concilium illud, licet in doctrina errasset, præiudicium posset catholice veritati asserre, cum fuerit tantum prouinciale, sed quia reuera non errauit, sed constantissime docuit fidei dogmata, & contraria anathematizauit. Et hoc exponere, magni momenti ab Augustino reputatum est. Tum propter auctoritatem Prouincialis Concilij, quæ licet non sit infallibilis, est magna, ut capite sequenti dicemus. Tum et quia illorum Patrum iudiciū ostendit consensum antiquissimū vniuersalis Ecclesiæ, tam orientalis q̃ occidentalis vera doctrina de gratia Dei tradenda. Ideo enim insurgentē hæresim statim illi Episcopi communi consensu damnarunt, quia contrariam doctrinam, vt in Scriptura expressam, & à suis Patribus receptam, tanquam catholicam tenebant. Circa factum autem ad personam Pelagij pertinens, videri possunt Patres illius Concilij simpliciter, ac breuius processisse, quam negotij grauitas postulat, nam sine vilo examine fidem illius dictis adhibebant, etiam in his, quæ ad dicta, vel facta præterita pertinebant. Sed in hoc facile potest ab hominibus errari, quia non ad doctrinam, sed ad prudentiam, & humana iudicia pertinent. Nemo tamen propterea iudicare audebit, Patres illius Concilij imprudenter egisse, quia vel assumpserunt onus iudicandi de doctrina, non tamen de persona, nisi quatenus in illo Concilio pertinaciam ostenderet, vel potuerunt legitime rationes tunc occurrere, quæ ad suauiter procedendum cum Pelagio, eos mouerint, si secum in doctrina consentiret. Et ita Augustinus vbiq; illos Patres in facto excusat, in doctrina vero plurimum laudat, atque commendat.

CAPVT IV.

De concilijs Africanis, & Ephesino, quæ contra Pelagium pro Dei gratia pugnarunt.

1. **P**ost Palæstinus Episcopus primum omnium fuerunt solliciti pro gratia Dei tuenda contra Pelagium Episcopi Africani, qui varia Concilia prouincialis.

cialia in hunc finem congregarunt. Et occasio fortasse fuit, quia sicut Pelagius in Oriente, ita Cœlestius in Africa priusquam in alijs locis, suum errorem seminare cœpit: & fortè apertius, ac liberius, quam Pelagius, vt ex Actis synodi Palæstini nuper relatis coniectare licet. Et quanuis non omnium Conciliorum Africanorum Acta, vel canones habeamus, omnia nihilominus, quorum memoriam inuenimus, recensēbimus, vt de serie, ac traditione omnium temporum magis constet. Primum ergo fuit quoddam Concilium Carthaginense, quod paulo ante Diospolitanum congregatum creditur, illius tamen exemplar non extat, illud vero indicant Patres Africani in epist. ad Innocent. quæ est 90. apud August. cum dicunt. Factum est, vt recensendum peteremus, quid ante ferme quinquennium super Cœlestij nomine hic apud Ecclesiam Carthaginensem fuerit agitatum, utiq; in alio Concilio, quod primum omnium super hac causa congregatum esse dicimus. Cuius definitio, seu iudiciū statim in summa refertur in eadem epistola cum adiungitur. Quo recitato, sicut ex sequentibus aduertere poterit sanctitas tua, quamvis iudicatio manifesta constaret, quia illo tempore Episcopali iudicio excisum hoc vulnus tantum ab Ecclesia videretur, nihilominus tamen communi deliberatione censuimus, huiusmodi persuasionis auctores anathematizare, nisi hac aperiissime anathematizauerint.

Ex quibus verbis intelligi potest, in illo primo Concilio non fuisse actum contra personam Cœlestij, sed contra pestiferum dogma, hoc enim indicant non dogmatizantis in verba illa, Quamvis illo tempore Episcopali iudicio excisum hoc vulnus tantum ab Ecclesia videretur. Nam vulnus nomine hereticum dogma significatur, & illa dictio tantum excludit auctores erroris, ideoque subditur, nihilominus in posteriori Concilio deliberatum esse, huiusmodi persuasionis auctores anathematizare. Supponitur ergo in priori Concilio non esse actum contra auctores, sed contra dogma ipsum. Nam quia tunc auctores aperte non prodebantur, conuenientius iudicatum est, errorem damnare, & de persona tacere, sicut Augustinus lib. 2. Retract. cap. 33. de se ipso contra illam hæresim scribere incipiente, ait. In his autem libris tacenda adhuc arbitratus sum nomina eorum. sic eos facilius posse corrigi sperans. Vnde cum paulo post ibidem subdit, Cœlestium Pelagij discipulum iam propter tales assertiones apud Carthaginem in Episcopali iudicio excommunicationem meruisse, nō loquitur, vt existimo, de hoc primo Concilio, sed de secundo, à quo missa fuit illa epist. 90. ad Innocentium, ibi enim anathematizatus fuit Cœlestius, non in priori Concilio, vt ex dictis verbis constat. Nec refert, quod de illo Episcopali iudicio, in quo excommunicatus fuit Cœlestius, ait Augustinus, vbiq; non interfui, quia etiam hoc conuenit illi posteriori Concilio. Nam inter Patres, qui in principio illius epistolæ vt auctores eius recensentur, non numeratur Augustinus. Numerantur autem solum 67. Episcopi in 1. tom. Concilior. inter epistolas 24. & 25. Innocent. & in primo tomo Pontifical. epist. post 30. In operibus autem Augustini numerantur 68. addito quidem Quod vult deo, apud Baronium autem Ann. 416. n. 5. leguntur 77. Sed opinor esse litteram mendosam, nam pro sexaginta positum est septuaginta. Itaque Augustinus ibi non interfuit, sed in Concilio Mileuitano paulo post congregato, vt videbimus. Neque de primo Concilio Carthaginensi aliquid aliud scriptum, vel memoria proditum præter ea, quæ in dicta epistola referuntur, neque alicubi mentionem eius fieri, reperimus.

Secundum Concilium Carthagine congregatum contra eundem errorem est illud ipsum, quod epistolam illam ad Innocentium scripsit, quæ inter epistolas Augustini est 90. Quod Anno 416. coactum esse, gestarè optime coniectat Baron. eodem Anno in principio. Vnde etiam recte colligit, prius Concilium, de quo diximus, Anno 412. celebratum fuisse. Huius autem Concilij gesta non extant, præter dictam solam epistolam

Ante Diospol. Conc. fuit 1. Conc. Carthag.

2. Dogmatis tizantis in 1. Conc. Carthagin. est censura.

Verba 2. Conc. Carthag.

Mendosa littera.

Ann. 412.
3. 22.

istolam: & fragmenta quædam, quæ refert August. l. b. 2. de Peccat. orig. c. 2. & sequentibus, quæ desumptissimè dicit ex gestis Ecclesiasticis Carthagenensibus. Quamvis autem Baronius illa gesta tribuat priori Concilio Carthagenensi, mihi potius videtur ad hoc posterius pertinere: nam in illis nihil aliud agitur, nisi de coarguenda, & conuincenda persona Cœlestij, quod in posteriori potius Carthagenensi Concilio, quam in priori factum esse, iam ostensum est. Vnde ex sequentibus capitulis coniectare licet, paulo post illud Concilium Cœlestium Romam adijisse, vt absolutionem à censura sibi in eodem Concilio imposita impetraret, id enim sine dubio post hoc posterius Concilium, quod in fine Pontificatus Innocentij coactum est, contigit. Nam & hoc Concilium ad Innocentium de persona Cœlestij scripsit, non autem illud prius. Item quia Cœlestius iam non cum Innocentio, sed cum eius successore Zosimo de obtinenda absolutione egit, quam tamen obtinere non potuit, etiam si Innocentij literis ausus non fuerit resistere, vt ibidem August. cap. 7. dicit. In hoc ergo Concilio præcipue de damnatione Cœlestij actum est, & contra illum duo præcipua dogmata fidei videntur fuisse stabilita, quæ in fine illius epist. 90. recapitulantur. Vnum est, naturam humanam ad vincenda peccata, & seruanda diuina mandata sibi sufficere non posse sine vera gratia Dei, qua Christiani sumus, & quam orando petit Ecclesia, & Sanctorum orationibus euidenter declaratur. Aliud est de peccato originali, ratione cuius etiam paruuli baptizantur in remissionem peccatorum. Quæ duo principia totum Pelagij errorem radicitus euellunt.

4.
Mileuitan.
Concil. quo
tempore ce-
lebratum.

Tertium principale Concilium eodem fere tempore, id est, eodem anno, & post paucos menses (vt rectè deducit Baronius) in Africa congregatum, fuit Concil. Mileuitanum, cuius & canones habemus in 1. tomo Conciliorum, & epistolam ad Innocent. quæ est 92. Augustini. Est autem aduertendum, in primo tomo Conciliorum solum referri Acta vnius Concilij Mileuitani, quod celebratum dicitur Ann. Domini 402. Et in eo ponuntur in principio nouem canones ad materiam de Gratia pertinentes, & deinde alij practici, seu morales adiunguntur. Rectè tamen & erudite aduertit Baronius, Concilium illud Mileuitanum, quod ad Innocentium Papam epistolam synodalem scripsit, adeo antiquum esse non posse. Quia Concilium Mileuitanum, quod ad Innocentium scripsit, post secundum Concilium Carthagenense in præcedenti s. relatum, celebratum est, vt ipsummet in sua epistola declarat, quam ita concludit. *Hæc ad Sanctitatem tuam de Concilio Numidiæ scripta direximus imitantes Carthagenensis provincie Episcopos nostros, quos ad Sedem Apostolicam, quam beatus illustras, de hac causa scripsisse comperimus.* Præcesserat ergo Carthagenense, quamvis per breue tempus, vt inde fit verisimile, quod vtriusque Concilij epistolam, simul, & per eundem nuncium accepit Pontifex: vt ipse in responsione ad Concilium Mileuitanum testatur. At Concilium Carthagenense non potuit celebrari Anno Domini 402. quia, vt supra vidimus, ante quinquennium fuit aliud Concilium Carthagine celebratum, contra errores Pelagij, & Cœlestij, quod non potuit contingere quinquennio ante annum 402. id est, Anno Domini 397. quia tunc nondum fuerat exortus Pelagianus error, aut vix nomen Cœlestij hæresiarchæ auditus fuerat, vt ex historijs est notissimum, & supra est notatum. Ergo nec Concilium hoc Mileuitanum potuit Anno illo 402. celebrari.

5.
Ex Baron.
constat duo
fuisse Conc.
Mileuitana

Vnde colligit Baronius, duo fuisse Concilia Mileuiti coacta, vnum illo Anno 402. aliud post quatuordecim Annos, vt ipse latè probat dicto Anno 402. 412. & 416. Nam quod aliquod Concilium Mileuitanum fuerit Anno 402. vel circa celebratum, negari non potest. Ita enim habetur in omnibus editionibus Conciliorum, & Baronius id, vt cerium, sup-

ponit, & colligit ex anno Consulatus Imperatorum Theodosij, & Honorij, qui in principio signatur, idemque potest ostendi ex Concilio Africano, vbi compendium huius Concilij Mileuitani ponitur post c. 25. Et inde etiam intelligi potest, nihil in illo Concilio actum esse de gratia Dei, vel de erroribus Pelagij, quia ibi nulla eius rei mentio fit, sed solum confirmantur Acta præcedentium synodorum, & quædam causæ Episcopales tractantur, & aliquæ leges Ecclesiasticæ præscribuntur, quæ omnia cum his, quæ de Concilio Africano referuntur in tom. 1. Concilior. optime consonant, secluis canonibus de gratia Dei definitibus, qui (vt statim videbimus) in eodem Concilio Africano alteri posteriori Concilio Mileuitano tribuuntur. Quod etiam confirmatur optime illa coniectura, quod eo Anno 402. vix Pelagiana hæresis pullulare inceperat; non est ergo verisimile, tunc fuisse editos canones Mileuitanos contra Pelagium.

Hinc ergo aperte concluditur, post illud primum Mileuitanum Concilium fuisse aliud congregatum, quod epistolam synodalem ad Innocentium scripsit, nam illa epistola scripta est post seminam in Africa per Cœlestium Pelagianam hæresim, & sex fere annis post primum synodum Carthagenensem contra eandem Cœlestij doctrinam congregatum. Vnde probabilissime coniectat Baronius, fuisse hoc Concilium Mileuitanum coactum Anno Domini 416. quod etiam ex Consulibus notatis in epistola Innocentij ad idem Concilium optime confirmat. Deinde Episcopi, qui illam epistolam scripserunt, non sunt iidem, qui priori Concilio Mileuitano adfuerunt: nam in priori dicitur adfuisse Xantippus Numidiæ Primas: in hoc vero posteriori alius fuit Primas Numidiæ, & Syluanus nominatur. Item in priori numeratur Nicetius Mauritanie Primas, de illo vero nulla mentio fit in posteriori Concilio. Vnde coniectare possumus, Valentini, qui secundo loco in epistola ponitur, fuisse tunc Mauritanie Primatem. Denique in priori Concilio primo loco recensetur, & loquitur Aurelius Carthagenensis, tanquam Concilio præsidens, in hoc vero posteriori ponitur Syluanus primo loco, & deinde Valentinus, & postea Aurelius, vnde colligi videtur (licet oppositum dicat Baronius) Aurelium in hoc Concilio non præfuisse. Quod maxime confirmat superscriptio responsalis epistolæ Sancti Innocentij, quæ sic habet, *Innocentius Sylvano Seni, Valentino, & cæteris, &c.* Non est enim verisimile, omittendum fuisse Aurelium; sed potius in præcipuo loco numerandum, si esset superior cæteris, & præses Concilij. Vnde ille Aurelius, vel non erat famosus Carthagenensis Episcopus, nec ille interfuit huic Concilio posteriori, vel certe aliqua speciali ratione alij duo Primates Numidiæ, & Mauritanie ei tunc prælati sunt; cum autem hanc rationem vix cogitare possim, ad illud prius maiori coniectura ducor.

Vnde vltius dubitari potest, an hoc Concilium posterius fuerit generale totius Africæ, sicut fuit prius, vt ex Actis eius constat. Baronius enim Anno 402. num. 55. affirmat, & ideo consequenter dicit, vtrique vnum, eundemque Aurelium præfuisse, quod adeo clarum censet, vt nulla probatione id confirmet. Ex Actis autem videtur, satis probabiliter sequi contrarium, quia in posteriori Concilio Mileuitano non præfuit Aurelius, vt ostensum est; ergo si arduum est, non fuisse generale totius Africæ, nam eadem fuisset præsidendi ratio, cum Aurelius Carthagenensis adhuc viueret, & prærogatiua illi præsidendi in Concilijs generalibus totius nationis Africane, etiam si extra Carthaginem fierent, non esset variabilis, sed dignitati semper adhereret. Deinde potest hoc confirmari ex his, quæ paulò ante cum eodem Baronio diximus de Concilio Carthagenensi, quod proxime, & eodem Anno celebratum est, quia non

6.
Diversitas
vtriusque
Concilij.

7.
Dubium
Baron. af-
firmat.

Oppositum
arri-
det.

non omnes Episcopi, qui vni Concilio adfuerunt, in alio inuenti sunt; ergo signum est, neutrum illorum fuisse generale totius nationis, sed prius fuisse coactum ex Episcopis solius regionis Carthagenensis, seu totius territorij Primatus Carthagenensis Ecclesiæ; aliud vero ex Episcopis Numidiæ, & Mauritaniz. Consequentia per se clara est. Antecedens vero probatur ex citatis verbis epistolæ Concilij Mileuitani ad Innocentium, *Hæc ad Sanctitatem tuam de Concilio Numidiæ scripta direximus, imitantes Carthagenensium provinciam Episcopos nostros, &c.* Nam his verbis clare significat, & in præcedenti proximo Concilio Carthagine coacto solum adfuisse Episcopos Primatus Carthagenensis, & illos non adfuisse in hoc Concilio Numidiæ, seu Mileuitano, ac subinde non fuisse generale totius Africæ.

Deinde cum ostensum sit, hæc duo Concilia eodem anno fuisse celebrata, non est verisimile, Episcopos omnes, qui Carthagine fuerant congregati, iterum Mileuium cum cæteris conuenisse. Quin potius cum in epistola Carthagenensis Concilij sexaginta septem Episcopi numerentur, in altera Concilij Mileuitani solum sexaginta vnus recensentur, verisimile non est, plures Episcopos in aliquo illorum Conciliorum interfuisse, quam ibi numerentur, cum præcise, & sine adiectione alicuius particulæ indicantis alios omitti, illi numerentur; neque sit vlla ratio, vel indicium ad fingendam in aliquo illorum Conciliorum maiorem Episcoporum multitudinem. Inter Episcopos autem vtriusque Concilij magna est varietas in omnibus, & in personis aliquibus cognoscitur aperta differentia: nam Augustinus non fuit in Concilio Carthagenensi, adfuit autem in Mileuitano, idemque videtur clarum de Alipio, & Possidio, & per se est credibilis de omnibus, quorum nomina sunt diuersa. E contrario vero licet aliqui in nomine conueniant, non est necesse, vt conueniant in persona, sicut de aurelio supra dicebamus. Nam qui primo loco ponitur in epistola Carthagenensis synodi, fuit sine dubio Primas Carthagenensis Ecclesiæ, qui autem tertio loco ponitur in altera epistola, non videtur fuisse tantæ dignitatis, sed aliquis Episcopus provinciz Numidiæ, qui postea cum Augustino, & alijs tribus Episcopis eiusdem provinciz scripserunt familiarem epistolam ad eundem Innocentium, quæ est 95. inter epistolas Augustini. Hæc ergo duo Concilia Carthagenense, & Mileuitanum non videntur fuisse generalia totius Africæ: sed provincialia, vt significat aperte dicti quinque Episcopi in dicta epistol. 95. Augustini ad Innocentium, dicentes, *De Concilio duobus provinciæ Carthagenensis, atque Numidiæ ad tuam Sanctitatem à non paruo Episcoporum numero scriptas literas misimus, &c.* Ita ergo apertius constat differentia inter duo Concilia Mileuitana: nam prius generale fuit totius Africæ; posterius autem provinciz Numidiæ.

Ex quibus tandem concluditur, octo illos canones de gratia Dei, qui ex Concilio Mileuitano referuntur, non fuisse editos in priori Conc. Mileuitano Anni 402. prout in 1. tomo Conciliorum referuntur, quia nihil de gratia Dei, nec de errore Pelagij in eo actum est, vt vidimus, & recte probat Baronius. Vnde fieri videtur consequens, vt illi canones fuerint in hoc posteriori Concilio Mileuitano confecti, vt concludit idem Baronius Anno 416. num. 10. Occurrit vero in hoc puncto non pretermittenda difficultas, quia in Concilio Africano sub Bonifacio, & post Synodum 7. Carthagine celebrato ante cap. 76. hic titulus proponitur, *Concilium contra hæresim Pelagij, & Cælestij, &c.* & statim subiungitur, *Gloriosissimis Imperatoribus Honorio. 12. & Theodosio 7. Augustis Consulibus, Kalendis Maij Carthagine in secretario Basilica Faustij, cum Aurelius Episcopus in vniuersali Concilio confectisset, adstantibus diaconis, placuit omnibus Episcopis (quorum nomina, & subscriptiones indita sunt) in sancta Synodo Ecclesiæ Carthagenensis constitutis, vt quicumque dixerit, Adams*

primum, &c. & subiiciuntur consequenter octo illi canones, qui nunc habentur in Concilio Mileuitano veteri (vt sic dicam) ergo illi canones non in aliquo Concilio Mileuitano, sed in aliquo Carthagenensi editi sunt. Nam licet Concilium illud, quod vniuersale dicitur, vtrique totius Africæ, dici etiam possit Concilium Carthagenense, id est, Carthagine celebratum, nihilominus non fuit aliquod ex duobus supra memoratis, sed quoddam aliud generalius tempore Zosimi congregatum. Quod Africanum appellat Augustinus epistola quadragesima septima, vbi dicit, Concilium illud ad Zosimum Papam scripsisse, & ab illo habuisse rescriptum ad totius Orbis Episcopos missum, cui idem August. meminit epist. 157. & de eodem Concilio loquitur Prosper ad 8. obiectionem Gallorum, cum ait, *Et cum ducentis quatuordecim sacerdotibus, quorum constitutiones contra inimicos gratiæ Dei totus mundus amplexus est, veraciter professione, quemadmodum ipsorum habet sermo, dicamus, Gratiam DEI per IESVM CHRISTVM Dominum nostrum non solum ad cognoscendum, verum etiam ad faciendum iustitiam nos per singulos actus adiuuare.* In neutro enim priorum Conciliorum tantus fuit numerus Episcoporum. De eodemque Concilio loquitur libr. contra Collat. capite decimo, cum ait, *Errauerunt ducenti quatuordecim sacerdotes, qui in epistola, quam suis constitutionibus prætulērunt, ita Apostolica Sedis Antistitem B. Zosimum sunt alloquuti. Constituumus in Pelagium, atque Cælestium, &c.* Priora enim Concilia Carthagenensia, & Mileuitana non potuerunt ad Zosimum scribere, cum viuentem Innocentio inchoata, & finita sint, & ad illum scripserint. Hoc ergo fuit aliud Concilium tempore Zosimi congregatum, quod ad Zosimum scripsit, vt ex testimonio Prosperi satis probatur, licet epistola non exeret. Cum autem ait Prosper, *Patres illius Concilij epistolam illam suis constitutionibus prætulisse, per constitutiones illos canones octo contra Pelagium intelligere videtur, quos Zosimus probauit, vt infra in eodem libro cap. 41. significauit, dicens, Zosimum machinas Pelagianorum fregisse, Quando Africanorum Conciliorum decretis sententiæ suæ robur adnexuit.* Denique quod illud Concilium Carthagenense fuerit, & sub eisdem Consulibus, expressius tradidit idem Prosper in Chronico dicens, *Quibus consulibus, Concilio apud Carthaginem habito ducentorum decem, & septem Episcoporum ad Pontificem Zosimum synodalia decreta perlata sunt, quibus probatis, per totum mundum hæresis Pelagiana damnata est.* In quo parua est diuersitas in numero Episcoporum, sed facile potuit mendum in altero loco irrepere, & fortasse hunc numerum ducentorum decem, & septem Episcoporum quispiam sumpsit ex Concilio Africano, vbi in epistola ad Bonifacium totidem numerantur, sed illud fuit aliud Concilium Carthagine etiam celebratum tempore Bonifacij, in quo multa ex prioribus Concilijs Africanis recapitulata sunt.

Ad hanc difficultatem in primis dicimus, parum referre ad illorum canonum authoritatem, quod in Mileuitano, vel Carthagenensi Concilio sint editi, dummodo constet, in aliquo legitimo Concilio decretos fuisse; imo cum dictum Carthagenense Concilium nationale, seu generale totius Africæ fuerit, maior aliqua inde illis accrescit authoritas, cum dixerimus, Mileuitanum tantum fuisse provinciale, quauis addita confirmatione Apostolicæ Sedis vtriusque Concilij sit æqualis certitudo. Accedit, quod doctrina illorum canonum eadem est cum doctrina epistolæ Mileuitani Concilij ad Innocentium, & tota reducitur ad explendos errores, quibus & peccatum originale, & necessitas gratiæ negatur, & extollitur potestas liberi arbitrij ad viuendum sine peccato, & ita commendatur status hominis post lapsum Adæ, vt in eo dicatur esse homines ita innocentes, vt non possint veraciter dicere, *Dimitte nobis debita nostra, &c.*

10.
Prima diffi-
cultas con-
tuitur.

contrario vero status hominis ante peccatum ita de-
primatur, ut in eo asseratur fuisse mortalis, etiam an-
te peccatum. Solum ergo est diuersitas, quia in epi-
stola solum doctrina vera traditur; in illis vero ca-
nonibus contrarij errores distincte refelluntur, &
anathemate feriuntur.

11. Addo denique fieri potuisse, ut illi canones prius
fuerint editi in Concilio Mileuitano prouinciali, &
postea fuerint repetiti in Concilio Carthagenensi,
quod sentit Baronius Anno 418. num. 24. & videtur
indicari à Prospero supra dicente, Zosimum senten-
tiam suam robur *Africanorum Conciliorum decretis adun-*
xisse, ideo enim videtur loqui in plurali, quia decreta
illa in duobus Africanis Concilijs edita, vel probata
fuerant. Sed in illa loquutione non solum illa Con-
cilia, sed etiam superiora comprehenduntur. Nec
satis ostendi, seu probari potest, illos canones in ali-
quo Concilio Mileui coactos fuisse primum editos,
nam sicut prius irrepsit error inferendo illos cano-
nes in Concilio Mileuitano primo, seu antiquo, ita
nunc incertum est, ex quo alio Concilio Africano de-
sumpti sint, ut ibi infererentur. Aliunde vero testimo-
nio Concilij Africani habemus, illos fuisse in Con-
cilio Cathaginenensi lectos, & probatos, & ex modo,
quo id refertur, ibi etiam fuisse editos significatur.
Quod autem prius iam fuerint editi in alio Con-
cilio Mileuitano, nullibi asseritur, nisi vbi per errorem
inforti sunt. Est autem probabilis coniectura, erro-
rem illum inde ortum fuisse, quod duo Concilia
eiusdem nominis, ac ciuitatis, & sub eodem Ponti-
fice coacta facile potuerunt per ignorantiam in v-
num confundi, & illi dictos canones attribui; Vnde
cum postea intellectum sit, duo fuisse Mileuitana
Concilia, & non fuisse in antiquiori editos, per con-
iecturam posteriori attributi sunt. Sed, ut dixi, hoc
non minuit istorum canonum auctoritatem, satis
enim est, si constat ab aliquo Concilio prouinciali,
vel nationali editos, & à Pontifice confirmatos fuisse.

12. His vero non obstantibus aliqui moderni illorum
Canonum auctoritatem in dubium reuocant. Pri-
mo quia non satis constat, fuisse in aliquo Concilio
editos, ut ex discursu facto colligitur, vnde suspican-
tur, vel omnes, vel aliquos eorum ex Gennadio libr.
de Ecclesiast. dogmat. fuisse desumptos, & per erro-
rem alicui Concilio attributos. Secundo quia etiam
de confirmatione Sedis Apostolicæ non constat.
Nam Concilium Mileuitanum solum legitur con-
firmatum in epistol. 25. Innocentij ad illud. At Inno-
centius non confirmat illos canones, neque illorum
mentionem facit. Sed confirmat in speciali duos ar-
ticulos, vnum de peccato originali, alium de neces-
sitate diuini auxilij ad vitanda peccata, de quibus solis
idem Concilium scribens ad Innocentium anteceden-
tem epistolam, mentionem fecerat. Et quanuis
in epistola Cælestini Papæ capite tertio dicatur,
Apostolicam Sedem confirmasse definitiones Con-
ciliorum Africanorum contra Pelagium, & in se-
quentibus capitibus aliqui ex dictis canonibus re-
ferantur, non tamen omnes, sed quinque primi,
omittuntur autem alij tres, qui magis in dubium re-
uocantur.

13. Sed hæc nouitas nullatenus audienda est, est enim
sine fundamento ad introducendam specialem o-
pinionem circa impeccantiam iustorum excogita-
ta. Non potest tamen à graui temeritate excusari:
nec est maior ratio dubitandi de tribus vltimis de-
cretis, quam de primis, tum quia omnes habentur
in dicto Concilio Africano, & non est maior ratio
tribuendi Gennadio hos, quam illos, tum etiam
quia communi consensu, & traditione recepta sunt,
& ab omnibus Theologis, ut infallibilis auctorita-
tis allegantur: tum præterea, quia frustra, & sine v-
llo fundamento tribuuntur Gennadio, cum potius ex
discursu illius libri à capite vigesimo quarto, per
multa doctrinam illam ex epistola Cælestini, & ex

Concilij Africanis, & ex Augustino decerptam esse
manifeste constatur: tum denique, quia Augustinus sæ-
pe totam doctrinam illorum canonum, ut definitam
in Concilijs Africanis nobis tradit, ut patet ex lib. de
Bono perseueran. ca. 2. & ex epist. 95. quæ est quinque
Episcoporum ad Innocentium. Et de tribus vltimis
canonibus specialiter videbimus in lib. 9. cap. 8. Quo-
circa licet non omnino sit certum, in quo Concilio
Africano illi canones editi sint, satis est, quod con-
stet fuisse in aliquo, seu in altero ex duobus editos,
vel certe quod prius in Mileuitano editi sint, & post-
ea in Africano pleniori, & præsentibus legatis Apo-
stolicis fuerint confirmati. Ex quo etiam, & ex Pro-
spero satis de confirmatione constat. Et quando de
expressa confirmatione non constaret, satis essent
perpetua traditio, & generali consensu canoni-
zati.

Ex his ergo habemus, quatuor Concilia, tria Car-
thagenensia, & vnum Mileuitanum, in quibus vera
de gratia doctrina contra Pelagium definita est. Qui-
bus addi potest quintum sub Bonifacio, quod gene-
rale nomen Africani retinuit, licet Chartagine ec-
clesiam fuerit coactum, ut tradit Baronius Anno 419.
num. 59. Nam in eo præsentibus etiam legatis Apo-
stolicis priora decreta lecta, & confirmata sunt. Et
de illo videtur loqui Augustinus epist. 47. cum post
Concilium sub Zosimo addit, *Et quod posteriori Concilio*
plenario totius Africa contra ipsum errorem breuiter consi-
deratum. Quibus omnibus (ut visum est) accessit sem-
per Apostolicæ Sedis auctoritas, quæ prædicta ap-
probando Concilia, eorum sententias suas fecit, ut
dixit Cælestinus (vel certe Prosper) in epistol. ad Epi-
scop. Gallia cap. 3.

Et ob hanc Africanorum Episcoporum in dete-
stando illo errore sedulitatem, & fidelem cum Apo-
stolica Sede vnionem, merito scripsit idem Prosper
in carmine de Ingratis, cap. 2.

Tu causam fidei flagrantius Africa nostra
Exequeris: tecumq, suum iungente vigorem
Iuris Apostolici solio, fera viscera belli,
Conficis. & lato propterea limite victos.
Conuenere tui de cunctis vrbibus almi
Pontifices, geminog, senum celeberrima catu.
Decernis quod Roma prober, quod regna sequantur.
Nec sola est illic synodorum exorta potestas:
Ceu quos non possent ratione euincere nostri,
Ut promerent: disscisse artes, virusq, reuictum est
Hæretici sensus: nullumq, omnino relicum,
Docta fides quod non dissolueret, argumentum.
Conditæ sunt, & scripta manent, quæ de catara cæcis
Æterni fontis fluxere vndante meatu,
Et de trecentis procerum sunt edita lingua.

Et infra.
An alium in finem posset procedere sanctum
Concilium, cui dux Aurelius, ingeniumq,
Augustinus erat, &c.

In quibus dum geminum cœtum commemorat, lo-
qui videtur de duobus Concilijs, quæ ad Sedem Apo-
stolicam scripserunt, Carthagenensi, & Mileuitano:
in quorum altero dux, id est, præfuit Aurelius, in
altero vero Augustinus, licet non dux iurisdictione,
& dignitate, fuit tamen ingenio, magisterio & doctri-
na. Vel certe, quia numerum trecentorum procerum
indicat in his Concilijs adfuisse, fortasse ab illis ver-
bis. *Conditæ sunt, &c.* loquitur de tertio Concilio Car-
thagenensi ampliori, & nationali, in quo & scripta le-
guntur præcipua decreta contra Pelagium, Præfide
Aurelio, & præfente Augustino tanquam totius cœ-
tus ingenio. Ponit autem trecentorum numerum, vel
ratione carminis ponendo numerum magnum cer-
tum pro incerto, vel perfectum pro imperfecto, quo-
modo numerus excedens ducentum, trecente-
nus dici potest: vel quia præter 214. Episcopos veri-
simile est, ibi adfuisse plures sacerdotes, qui nume-
rum illum explebant, vel denique quia cum illis 214.
Patribus

11.
Secunda so-
lutio.

14.

15.

Patribus coniungit præceterorum Conciliorum Patres, qui in eandem doctrinam conspirauerant, vel forte iam in Concilio Mileuitano eosdem canones eiderant, ut diximus.

16. *Ephesinam Synodum*
His Africanis Conciliis adiungimus Ephesinam Synodum, quæ paulo post tempora illorum Conciliorum celebrata est sub Annum Domini 430. & vna ex quatuor primis generalibus fuit, & in ea superiorum Conciliorum doctrina confirmata est, & Pelagij hæresis damnata, Deo ita prouidente ad maiorem Pelagij, & Cœlestij confusionem, ne illorum damnationi vniversalis Cœcilij autoritas deesse videretur. Quoniam vero synodus Ephesina non contra Pelagium, sed contra Nestorium celebrata est, ut intelligatur quid, & qua occasione contra Pelagianos egerit, sciendum est ex Casiano libro quinto & septimo, de Incarnation. Nestorianam hæresim in Pelagio prius fuisse conceptam, & è conuerso errorem Pelagij ex Nestoriano fuisse deducum. Refert enim Casianus, Pelagium sensisse, Christum prius fuisse purum hominem, & ob vitæ innocentiam, quam suo arbitrio sine vilo peccato conferauit, Deificatum fuisse, indeque progressum Pelagium esse, ut diceret, etiam alios homines sine peccato viuere posse, si velint. Idemque sensit Prosper in Epitaphio Nestorianæ, & Pelagianæ hæresis, ante carmen de ingratis dicens.

Nestoriana lues successit Pelagiana.

Quæ tamen est vtero progenita a meo.

Infelix misera genitrix, & filia nata,

Prodiui ex ipso germine, quod peperit.

Nam fundare artem meritis prior orsa superbis,

De capite ad corpus ducere opus voluit.

17. *Hæreticorum error*
Hinc ergo factum est, ut cum ante Ephesinam Synodum Iulianus, & alij Pelagiani ab Ecclesia essent eieciti, Constantinopolim ad Nestorium migrauerint, graues querelas contra Cœlestinum Papam ferentes, qui à Nestorio benigne recepti sunt ut constat ex epistolis, quas pro illis ad Cœlestinum scripsit, & ex rescripto Cœlestini ad ipsum, in quo eum ut hæreticorum fautorem reprehendit, apud Baran. Ann. 430. num. 3. vsque ad 24. Perseuerantibus ergo Nestorianis in sui erroris pertinacia, etiam Pelagianis consentire cœperant, saltem quoad articulum de originali peccato, & de primi parentis lapsu, atque ita Pelagiani, & Nestoriani Episcopi se mutuo fovebant. Quamobrem in fine Concilij post Nestorianorum damnationem etiam Pelagianij Episcopi, & eorum errores specialiter damnati sunt, ut in epistola synodica Concilij Ephesini ad Cœlestinum Papam, quæ est 12. inter epistolas synodales Cyrilli, & habetur in nouo Concilio Ephesin. tom. 4. cap. 17. his verbis declarant illius synodi Patres. Porro autem perfecti in sancta synodo, quæ de impietate Pelagianorum, Cœlestij, Pelagij, Iuliani, Persidij, Flori, Marcellini, Oxentij, reliquorumque eadem cum illis sententium depositione à pietate tua istis decreta, & constituta sunt, indicauimus & nos quoque, ea solida, firmaque permanere debere, sumusque omnes eiusdem sententie. Et hac ratione dixit Gregorius libr. 5. epist. 14. alias cap. 114. in Ephesina synodo damnatum fuisse Pelagium, & lib. 7. epist. 47. inde coarguit quorundam hæreticorum calumniam, qui Acta Ephesinæ synodi insertis quibusdam capitibus hæresis Pelagianæ corrumpere tentarunt, dicens: Cum Pelagius, & Cœlestius in eadem synodo damnati sint, quomodo poterant illa capitula recipi, quorum damnantur authores? Prosper etiam in dicto epitaphio vna sententia vtranque hæresim in illa synodo fuisse extinctam dicit, dum Nestorianam hæresim introducit dicentem: Metam enim vna dedit victam sententia letho: Illa volens iterum surgere, bis cecidit. Mecum oritur, necum moritur, necum quæ sepulchrum intrat, & inferni carceris ima subit.

CAPVT V.

De alijs Concilijs contra reliquias Pelagianorum, & alios gratiæ hostes celebratis.

Quauis Pelagianus error tantæ molis auctoritate prostratus, ac pene extinctus videretur, nihilominus, ut in superioribus vidimus, occasione alterius prædestinatorum erroris extreme contrarij, iterum commenta mali sopita resurgere in Semipelagianis cœperunt, ut dixit Prosper de Ingratis, initio. Contra has ergo Pelagij reliquias Concilium Arausicum in Gallia, copiosius doctrinam de gratia, & præsertim de illius necessitate ad initium salutis, & fidei declarauit, editis 25. decretis, seu canonibus, ex quibus duo priores continent veram doctrinam de lapsu primi hominis, & peccato originali contra Pelagium. A tertio autem canone damnatur sub anathemate Semipelagianus error sub eisdem fere verbis, quibus à Casiano, & Fausto explicatus est: & hac occasione plures sententiæ de necessitate præuenientis, & comitantis gratiæ, & de fragilitate liberi arbitrij ad bonum operandum, traduntur, quæ virtute totam doctrinam de gratia, & libero arbitrio continent. Quauis autem hoc Concilium provinciale sit, & non legamus fuisse confirmatum, subsequente (ut sic dicam) approbatione, nihilominus canones illi infallibilem fidei auctoritatem continent, quia antecedenter (ut sic dicam) fuerunt auctoritate Pontificia confirmati, vel potius editi. Nam ut Patres illius Concilij professi sunt, illi canones non fuerunt ab ipsis facti, vel inuenti, sed ab Apostolica Sede fuerunt ad illos transmissi, ut eiusdem Sedis auctoritate, & admonitione promulgarentur: & hac ratione Concilium illud antecedenter ab Apostolica Sede confirmatum dici potest. Cætera vero, quæ ad illud Concilium, eiusque Canones spectant, supra cap. 1. tractando de Leone Papa, dicta sunt. Peculiares vero difficultates, quæ circa nonnullos ex illis canonibus insurgere possunt, in discursu materiæ de gratia tractabuntur.

2. *Conc. Araus. & Synod. Valent.*
Non solum autem Semipelagianorum error, sed etiam aliqua ex parte hæresis Prædestinatorum in illo Concilio damnata est, dum in canone vltimo definitur, nullum esse prædestinatum ad malum, & quemlibet baptizatum posse per Christi gratiam, quæ ad salutem pertinent, operari, si velit, & debere id facere, si saluari velit. At vero hac definitione, & alijs non obstantibus, hic error Prædestinatorum vel postea durasse, vel post aliquos annos repullulasse videtur. Nam illius occasione censetur congregatum Concilium Valentini in Gallia Anno Domini 855. in quo vera doctrina de gratia, & de præscientia, ac prædestinatione Dei traditur, quia in his omnibus Prædestinati errabant. Imo illo tempore quidam Scoti hæresim illam renouare tentabant, quos leues homines non pauci sequebantur, ut in capite sexto eiusdem Concilij insinuat, & ad resistendum illis renouata etiam est ibi vera de gratia doctrina. Breuissime tamen, & quasi remissius ad priorem Patrum & Cœciliorum decreta, sic enim dicitur in capite sexto. Item de gratia, per quam saluantur credentes, & sine qua rationalis creatura nunquam beate vixit, & de libero arbitrio per peccatum in primo homine infirmato, sed per gratiam Domini Iesu in fidelibus eius re-integrato, & sanato, id ipsum constantissime, & fide plena fatemur, quod sanctissimi Patres auctoritate sanctarum Scripturarum tenendum nobis reliquerunt. Quod Africana, quod Arausiana synodus professæ est, quod Beatissimi Pontifices Apostolica Sedis tenuerunt. Similia fere habentur de præscientia, & prædestinatione in capite primo, ubi dicitur, De præscientia Dei, & prædestinatione, & de questionibus,

tionibus, in quibus fratrum animi non parum scandalizati probantur, illud tantum firmissime tenendum credimus, quod ex matris Ecclesie visceribus nos habuisse gaudeamus. Quod in cap. 2. & 3. magis in particulari declaratur, ut postea in suis locis adnotabimus. Quocirca licet hoc Concilium, eo, quod provinciale tantum sit, & non sit à Pontifice confirmatum, per se certam fidem non faciat, tamen quatenus priorum Conciliorum, & Pontificum definitionibus adhærendum esse statuit, eorum infallibilem auctoritatem participat, in alijs vero magnam habet auctoritatem, licet non fidei, ut in sequenti puncto explicabimus.

Prius enim advertere oportet ex Baronio eodem Anno 855. in principio, & Ann. 448. num. 3. & sequentibus, authorem, seu instauratorem dictæ hæresis Prædestinatorum fuisse Gothescalcum, contra quem ante paucos Annos congregatum fuerat Concilium quoddam Moguntinum tempore Rabbani, in quo Concilio ille damnatus, & perpetuo carceri addictus est: verisimileque est in eodem Concilio doctrinam de gratia iteram confirmatam, & modo ad illam hæresim extirpandam accommodato renovatam esse. Acta vero illius Concilij non extant, & ideo nihil amplius de illo asserere possumus. Meminit autem illius Concilij Trithemius in Chronic. Monasterij Hirsaugensis, & ex illo Surius tomo tertio Conciliorum post synodum 2. Moguntinam sub eodem Rabbano, & Baronius Anno 848. ex Francorum annalibus à Pithæo editis. Et ex Hincmaro in epistola ad Nicolaum Papam. Ex quo etiam refert aliquos articulos erroneos illius hæretici. Primus est, quem antiqui Prædestinati (ait) etiam dicebant, quod sicut Deus quosdam prædestinavit ad vitam æternam, ita etiam alios ad mortem æternam prædestinavit. Quem errorem imponebant etiam Augustino Mafsilienfem, quibus respondet Prosper ad objectionem 14. & 15. Gallorum, & notat Fulgentius libro primo ad Monimum cap. ultimo. Alter error notatur ab eodem Hincmaro in Gothescalco, nam aiebat, quod Deus non vult, omnes homines saluos fieri, &c. De quo etiam notabant Augustinum Semipelagiani. Veruntamen illa propositio æquivoca est, & si intelligatur de voluntate beneplaciti omnino absoluta, seu efficaci, non est error, sed vera sententia, & in hoc sensu loquutus est Augustinus, ubi aliquando verba Pauli dicentis, Deus vult omnes homines saluos fieri, de solis prædestinatis exposuit. Alio vero modo potest illa propositio negativa intelligi de omni Dei voluntate, etiam antecedente, seu conditionata, ita ut sensus sit, quod Deus non vult omnes homines saluos fieri, quantum est ex parte sua: & in hoc sensu propositio illa hæretica est, in quo videtur ille hæreticus loquutus.

Colligi autem potest hic sensus ex alio eius errore, quo assererat, Quod Iesus Christus Dominus noster, & Salvator non fuit crucifixus, neque mortuus est pro redemptione totius mundi, id est, pro redemptione, & salute omnium, sed tantum pro his, qui saluantur. Quæ est manifesta hæresis, ut ex toto novo testamento constat, & in materia de Incarnatione. latius tractatur. Fundatur autem hic error in priori, nimirum, quod nullo modo voluerit DEVS saluare eos, qui de facto non saluantur: nam quos DEVS saluare voluit, illos CHRISTVS redemit. Sicut autem ille in præcedenti puncto erravit, non distinguendo in Deo duplicem voluntatem, ita in hoc posteriori deceptus est, non distinguendo redemptionem quoad efficaciam, vel quoad sufficientiam, seu quoad generalem oblationem à Christo factam, quantum erat ex parte suæ voluntatis, & Dei. In hoc autem puncto notandum est caput quartum dicti Concilij Valentini, ubi tanquam error in quibusdam notatur, quod diceret, Christum mortuum fuisse, etiam pro illis impijs, qui à mundi exordio usque ad passionem Domini in sua impietate mortui, & æterna damnatione puniti sunt. Et subiungit Concilium, illud nobis simpliciter, ac fideliter tenendum, ac docendum placet, iuxta Eu-

angelicam, & Apostolicam veritatem, quod pro illis hoc datum pretium teneamus, de quibus ipse Dominus noster dicit, oportet exaltari filium hominis, ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam. Et Apostolus: Semel Christus oblitus est ad multorum exhaustenda peccata. Veruntamen illi, contra quos hoc Concilium loquitur, non tantum de sufficientia, sed etiam de efficacia loquebantur; credentes, obtulisse Christum sanguinem suum, ut impios iam damnatos à penis inferni liberaret, & ita de facto eos redemisse, & ab inferno eduxisse. Et ideo dicit Concilium, hoc esse contra illud Propheticum, morsus tuus ero inferne, quia vocabulum, morsus, significat, non omnes mortuos fuisse per Christum ab inferno liberandos, sed tantum fideles, & iustos. Unde consequenti ratione cætera, quæ dicit Concilium illud de efficacia mortis Christi, intelligenda sunt.

Tertia synodus provincialis, quæ nostris temporibus contra hæreses in illis serpentes tradidit, modoque magis accommodato ad illas hæreses confutandas declaravit, est Concilium Senonense in Gallia celebratum Anno 1528. contra insurgentem Lutheram hæresim, ut in initio eius dicitur. Unde primario intendit Concilium illud defendere liberum arbitrium, quod Lutherus (in hoc imitans Manichæum) auferre conatus est. Quia vero Pelagius, ut idem Concilium in præfatione dicit, Erravit, confimiliter, dum aliud extremum secutus, ad vitam beatam comparandam minime necessariam putat divinam gratiam: sed ad id sufficere censet liberum arbitrium, si modo adsit divina legis cognitio, ideo Concilium adiecit. Porro talia deliramenta respuens Ecclesia catholica, hæc tria ad salutem requiri docet, fidem, bona opera, & divinam gratiam, neque absque his patere homini ad vitam salutis. Accedentem siquidem ad Deum oportet primò diuine gratiæ munere adiutum, credere deinde bonis operibus intendere, in quibus efficiendis, & liberum arbitrium operatur, & gratia. Quapropter qui hominem bene operari, & salutem consequi arbitrat abique gratia, aut primatum boni operis libero arbitrio adscribit, non gratia, Pelagianus censendus est. In quibus verbis licet Pelagius tantum nominetur, etiam Semipelagianus, & Lutherani comprehenduntur, & damnantur, dum & fides ipsa dicitur esse gratiæ donum, & præter fidem opera necessaria esse docentur, quæ & à libero arbitrio, & à gratia, primo tamen, & principalis à gratia procedant. Quomodo autem hæc duo, gratia nimirum, & voluntas libera, in operibus salutis efficiendis contineant, declarat copiose, & mirabiliter idem Concilium inferius in decretis fidei capite decimo quinto, qui locus est vnus ex præcipuis, & maxime notandis in hac materia, illum tamen inferius disputando de auxilijs gratiæ ex professo tractabimus.

Quia verò aliqui minus deferre solent huius Concilij auctoritati, eò, quod provinciale sit, & ab Ecclesia Romana non fuerit confirmatum; addendum hic est, licet non sit hæreticum sentire, & aut dicere, Concilium illud in aliquo dogmate errasse, aut falsum esse aliquid ab ipso definitum, seu tanquam catholicum dogma declaratum, nihilominus non posse talem assertionem illi Concilio iniuriosam à temeritatis nota excusari. Primo quidem quia si Concilium provinciale legitime in suo ordine, & gradu congregatum sit ex catholicis Episcopis, debitamque subiectionem ad Ecclesiam Romanam profiteatur, & recta intentione, ac debito modo procedat ad fidei declarationem, aut defensionem iuxta principia ab Ecclesia catholica recepta, talis Concilij auctoritas magnam per se assert probabilitatem, quæ cuiuslibet priuati doctoris auctoritati præferenda sit. Nam cum Christus promiserit, ubicunque fuerint duo, vel tres congregati in nomine eius, adfuturum ipsum in medio eorum, credendum profecto est, licet Spiritus Sanctus non assistet Concilio Provinciali, ut infallibiliter veritatem definiant, specialius iuuare plu-

re plures Fratros, & Doctores congregatos recta intentione, & in nomine eius, ipsosq; Spiritu Sancto specialiter invocato procedentes, quam quemlibet priuatum doctorem, vel etiam plures casu in eandem sententiam conuenientes. Deinde augeri potest Prouincialis Concilij authoritas ex numero, qualitate & doctrina Patrum in illo conuenientium, & ex maiori concursu doctorum hominum omni diligentia veritatem inquirētium. Nam licet in Spiritu Sancti auxilio præcipue fidendum sit, nihilominus ipsemet Spiritus Sanctus etiam ex parte nostra cooperationem, & diligentiam requirit. Propter q; Actor. 15. ab ipsis Apostolis magnam conquisitionem factam esse legitur. Denique multo magis Concilij prouincialis authoritas augetur, quando eius doctrina nunquam in suspicionem erroris in Ecclesia venit, sed potius vsu ipso, & tacito quodam vniuersali consensu probata est. Tunc enim temerarium profecto esset proprio, ac priuato iudicio tali Concilio contradicere, vt pie, ac docte notauit Cardinalis Bellarm. lib. 2. de Concilijs cap. 10. in fine, nec diffinit Can. lib. 5. de Locis, cap. 4. conclus. 6. Et ratio est, quia iam authoritas talis Concilij vniuersalis Ecclesie authoritate multum roborata est. Et hoc modo Concilia prouincialis in magna veneratione habita semper sunt, vt constat ex literis synodicis Theodori Patriarchæ Hierosolymitani, quæ referuntur in 7. synodo action. 3. in fine, & à tota synodo probantur.

In his autem omnibus prædicta Senonensis Synodus valde commendatur. Nam in primis non ex vna tantum prouincia, seu metropoli, sed ex pluribus nationis Gallicæ, & Germanicæ congregata videetur. Nam in ea præfuit Cardinalis Antonius à Prato Senonensis Archiepiscopus, qui Gallicæ, & Germanicæ Primas dicitur. Vnde verisimile est, pro causa tam graui plures Episcopos ex illis nationibus congregasse, quauis neque nomina, neque numerus eorum in Actis illius Concilij referantur. Deinde Concilium illud, vel totum, vel pro maiori parte Parisijs celebratum est, vt constat ex primo generali decreto eius in fine, & ex vltimo capite, & conclusione totius Concilij. Vnde clara coniectura sumitur, præter Episcopos adfuisse ibi omnes graues Theologos Parisiensis Academiæ, seu Collegij Sarbonici, & ad singula decreta fidei conficienda consilio, & doctrina cooperatos fuisse, sicut credendum est ad morales constitutiones edendas iuris peritos Doctores adiunxisse. Hac enim ratione in prædicto decreto generali, ait dictus Antonius Cardinalis, *Duximus habito suffraganeorum nostrorum consensu ac multorum diuini & humani iuris interpretum consilio his tantis periculis salubriter, & celeriter providendum.* Ex hac ergo parte Concilium illud magna pollet humana authoritate, aliunde verò ex illius Actis, verbis, ac progressu constat, legitima authoritate, & ex grauissima, & honestissima causa fuisse congregatum, & magna prudentia, & pietate, & debita subiectione ad Romanam Ecclesiam, & antiqua Concilia, ac decreta processisse; ergo credendum omnino est, non defuisse illi singulare Spiritus Sancti auxilium, vt præsertim in doctrina fidei à veritate non aberraret. Denique cum illud Concilium ferè ante nonaginta annos fuerit celebratum, & per vniuersam Ecclesiam diuulgatum, in magna authoritate, & sine vlla suspicionem erroris apud catholicos semper fuit. Et quod caput est, Concilium Tridentinum, quod post viginti annos celebratum est in sess. 6. (quam dicto tempore absoluit) virtute approbatam doctrinam de Gratia, quam Concilium Senonense tradiderat, quia eandem ferè, magis explicatam, ac locupletatam docet, ac definit. Igitur temerarium profecto esset, in hac parte aliquid in illo Concilio reprehendere, vel ab eius sententijs discrepare.

Quartò his accedit Synodus Moguntina vltima, Anno 1549. sub Sebastiano Archiepiscopo celebrata.

Nam in priori parte, quæ est de doctrina fidei per decem prima capita catholicam de gratia doctrinam optime complectitur, priusque contra Pelagium, deinde contra Lutherum, nulla eorum facta mentione, definit. Et ad illius authoritatem fere applicari possunt, quæ proxime de Senonensi diximus. Est autem aduertendum, Concilium Senonense congregatum fuisse ante Concilium Tridentinum, Anno scilicet 1528. Moguntinum vero post sess. 6. Concilij Tridentini celebratum est, Anno videlicet 1549. quo tempore Concilium Tridentinum intermissum fuerat, cum sessio sexta Anno 1547. fuisset celebrata, licet nondum confirmata esset. Hinc ergo huius Concilij authoritas in hac parte maximè probata est, quod Concilium Tridentinum imitatum est, eiusq; doctrinam in summam redegit. Quocirca sicut Concilium Senonense virtute est à Tridentino approbatum, quia eandem doctrinam tradidit, & illustrauit, ita Moguntinum dici potest in hac parte antecederet à Tridentino probatum, quoniam ab illo doctrinam suam hausit, ideoque illius etiam authoritate, tanquam certa vtetur.

Est autem animaduertendum, in aliquibus libris huic Concilio adiungi opus inscriptum *Institutio ad pietatem Christianam*. Veruntamen opus illud non fuit à Concilio editum, nec probatum, sed (vt citio promissa in eadem inscriptione dicitur) solum fuit institutio illa in Concilio prouinciali promissa. A quo autem postea fuerit edita, ignoramus. Vnde certum est, solum habere priuati scriptoris authoritatem. Idemque obseruandum est circa quoddam Enchiridion fidei editum in Episcopatu Colonienfi, quod ab aliquibus modernis Theologis sub nomine Concilij Colonienfis allegari solet, cumque in illo multa de gratia, & iustificatione hominis tradantur, ea Concilio Colonienfi attribuant. Re tamen vera illa non est doctrina alicuius Concilij Colonienfis: sed priuati scriptoris authoritatem habet, eamque non magnam. Quia in expurgatorio Romano, & Hispano sub nomine Enchiridij Christianæ institutionis dicitur falso esse impositum Concilio Colonienfi, & in multis ad gratiam, & iustificationem pertinentibus expurgatur. Similique modo etiam opus aliud, quod *Antididagma* inscribitur, & à Canonicis Colonienfibus scriptum esse dicitur, priuatam omnino authoritatem habet, & verumque opus in nonnullis rebus à multis reprehenditur, vt postea videbimus. Ideoq; neq; institutio Moguntina, neque Enchiridion Colonienfe illis Concilijs in tomis Conciliorum adiuncta sunt, neque in duobus modernis Concilijs Colonienfibus, quæ in quinto tomo Conciliorum habentur, aliqua doctrina de gratia traditur.

Post dicta ergo Prouincialia Concilia (Moguntino excepto) celebratum est Concilium Oecumenicum Tridentinum, quod in sess. 5. 6. & 14. copiosius, & distinctius, quam præcedentia Concilia doctrinam de gratia, & libero arbitrio tradidit, ac definiuit. Cum enim Concilium hoc errores omnium hæreticorum antiquos, & novos perspectos habuerit, tam copiosè, eruditè, & distinctè catholicam doctrinam tradit, vt & errores omnes damnet, ac penitus extirpet, & quidquid præcedentia Concilia, & antiqui Patres, ac Pontifices de gratia, & libero arbitrio deque hominis iustificatione tradiderunt, grauissimè, ac sapientissimè confirmet. Est autem animaduertendum, Concilium hoc in sua doctrina tradenda optimo ordine processisse, nam prius in sessione quinta, doctrinam de peccato originali, & humanæ naturæ corruptione, seu in deterius mutatione per Adæ peccatum, primum contra Pelagianos, & consequenter etiam contra Lutheranos proponit. Deinde verò in sess. 6. de reparatione hominis lapsi, & consequenter de naturæ impotentia, & gratiæ necessitate ad bene, ac sanctè operadum, & ad veram iustitiam

9. De institutione à Concilio promissa, sed non edita, & de eius authoritate.

De Enchiridion Colonienfi, vid.

De Antididagma.

10. Omnia apte plebuntur Trident. synodus.

iustitiam coram Deo obtinendam, catholicam doctrinam tradit. Ac tandem in sess. 14. quomodo possit iustitia semel habita, & per actualia peccata postea perditam iterum recuperari, docet: ideoque in his omnibus locis veram de gratia, & sanctificatione hominis doctrinam inculcat, sed præcipue, magisque ex instituto illam in sess. 6. tradit. Quia verò contra Pelagium, eiusque reliquias multa decreta canonica iam antea edita fuerant, & novi hæretici innumeros errores circa Dei gratiam, & hominis libertatem, ac veram iustificationem, remissionem peccatorum, operumque necessitatem, ac meritum multiplicauerant; ideo contra antiquos hæreticos tribus tantum canonicis, & totidem ferè capitulis doctrinam prius præstringit: postea verò per plura capita, & alios triginta canones tam copiose, distincte, & efficaciter novos hæreticos insequitur, ut omnes eorum hæreses damnet, & evertat. Quæ omnia ex discursu totius materię evidentiore fient: nam huius Concilij decretis nostram doctrinam præcipue confirmabimus, & in illis elucidandis, & iuxta veram Concilij mentem exponendis totis viribus incumbemus. Conduceret autem non parum ad ipsius Concilij intelligentiam, integra eiusdem synodi acta inspecta habere, illa tamen hæcenus typis mandata non sunt; neque manu scripta ad manus nostras pervenerunt.

CAPVT VI.

De Patribus, qui veram de gratia doctrinam nobis tradiderunt, & contrarias hæreses confutarunt.

1.
Patres ante
Pelagium
paucam de
gratia tradi-
diderunt.

Quoniam veram doctrinam de gratia inter hæreses contrarias versatur, quarum altera liberum arbitrium, alia gratiā, eiusve necessitatem negat, ideo advertere oportet, hæresim negantem libertatem arbitrii antiquiorem multo esse errore Pelagij negantis gratiæ necessitatem. Vnde factum est, ut Patres, qui Pelagium præcesserunt, sæpe de libertate arbitrii ex professo disputent, & contrarias hæreses impugnent; de gratia verò Dei pauca tradant, & non ex instituto, sed obiter, & quasi aliud agentes. Et ideo Pelagiani, multo magis Semipelagiani Augustino obijcere solebant, quod novam doctrinam, & non solum antiquis Patribus vel contrariam, vel saltem inuisam, verum etiam ab ipso antea non traditam, ad impugnandum Pelagium induceret. Ita refert Hilarius epist. ad Augustinum dicens. *Ad summam, fatigatis omnibus nobis, ad id prosecutio eorum, vel potius querela convertitur, consentientibus etiam his, qui hanc definitionem improbare non audent, ut dicant, quid opus fuit huiusmodi disputationis incerto tot minus intelligentium corda turbare? Neque enim minus utiliter sine hac definitione, aiunt, tot annis à tot tractatoribus, tot præcedentibus libris, & tuis, & aliorum, tum contra alios, tum maxime contra Pelagianos (qui enim hæc dicebant, Semipelagiani erant) catholicam fidem fuisse defensam.*

2.
Prosper.

Eadem fuit Prosperi intentio in epistola sua, cum dixit. *Illud etiam qualiter diluatur, quasumus patienter, insipientiam nostram ferendo, demonstres, quod retractatis priorum de hac re opinionibus, penè omnium par inuenitur, & una sententia, qua propositum, & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt: & ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelie fecerit, quia finem vniuscuiusque prævidit, & sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus esset voluntate, & actione præficerit.* Nam licet hæc verba de prædestinatione potius, quam de gratia scripta sint, nihilominus quæstiones de gratia, & prædestinatione inter se connexæ habitæ sunt, ut quæ de gratia tota, seu de initio eius dicuntur, de prædestinatione dicta esse credantur, & e converso. Nam Augustinus vnum

ex alio colligere visus est, & ab vno ad aliud sæpe transitum facere visus est argumentando, ac subinde ex eisdem Scripturæ testimonijs ambas de gratia, & prædestinatione quæstiones definire. Et ideo Semipelagiani à tota illa doctrina abhorrebant, & tanquam novam vitandam censebant. Quod his verbis testatur Prosper epist. ad Rufin. *Ab hac autem confessione gratiæ Dei ideo quidam resiliunt, ne cum eam talem confessi fuerint, qualis diuino eloquio prædicatur, & qualis opere suæ potestatis agnoscitur, etiam hoc necesse habeant confiteri, quod ex omnium numero hominum per sæcula cuncta natorum certus apud Deum, definitusque, sit numerus prædestinati in vitam æternam populi, & secundum propositum Dei vocantis electi. Quod quidem tam impium est negare, quam ipsi gratia contrariare.* Cum ergo idem de gratia, quod de prædestinatione sentiunt Semipelagiani, in utraque Augustini sententiam, tanquam novam, respuebant. Vnde Prosper in priori epistola, ita de eisdem Semipelagianis ad Augustinum loquitur. *Scripta Beatitudinis tue validissimis, & innumeris testimonijs diuinarum Scripturarum proferimus, ac secundum formam disputationum tuarum aliquid etiam ipsi, quo concludantur, adstruimus: obstinationem suam vetustate defendunt. Et ea, quæ de epistola Beati Apostoli Pauli Romanis scribentis ad manifestationem diuinæ gratiæ præuenientis electorum merita proferuntur, à nullo vnquam Ecclesiasticorum ita esse intellecta, ut nunc sentiantur, affirmant.*

Ve ergo Augustini doctrinam ab hac calumnia vindicemus, ostendamusque quanti sit ponderis in hac materia eius auctoritas, tria tempora distinguere oportet, scilicet, ante Pelagium, exorto, & durante Pelagio, eiusque reliquijs, & post Pelagium, eiusque hæresim prorsus extinctam: & de singulis temporibus his breuiter explicandum est, quid Patres illorum temporum de gratia senserint, quidve de illa scriptum reliquerint. De Patribus primi temporis, quod attinet ad controuersiam de causa, vel merito diuinæ electionis, aut prædestinationis ex parte hominis prædestinati in lib. 3. de Auxilijs cap. 8. ostendi, licet quæstio illa ante Augustinum non fuerit ex professo à Patribus tractata, quia temporum occasio illam non postulauit, nihilominus nihil Patres antiquos docuisse sententiæ Augustini contrarium. Quia ubi requirere videntur præscientiam meritum ad prædestinationem, loquuntur de prædestinatione ex parte ultimi effectus eius, qui est collatio gloriæ. Vbi autem de primo effectū, qui est Dei vocatio, vel de toto negotio salutis loquuntur, illud referunt in gratuitam Dei voluntatem, ut ibi adnotaui. Hoc autem multo certius est de controuersijs ad gratiam Dei spectantibus.

Vnde duo dicenda sunt de Patribus Pelagio antiquioribus. Vnum est, licet ex professo de gratia Dei non disputauerint, quia nondum in Ecclesia controuersia illa exorta erat, nihilominus nihil doctrinæ Augustini de gratia Dei contrarium docuisse, neque villo modo Pelagij, aut sectatorum eius, seu Semipelagianorum opinionibus fauuisse. Aliud est, in his, quos illi antiqui Patres, vel exponentes Scripturam, vel populum docentes, vel per aliam occasionem de gratia breuiter docuerunt, virtute contineri veram doctrinam de gratia, quam postea Ecclesia contra hæreticos declarauit. Vtrumque horum ostendi latè in lib. 2. de Prædest. cap. 8. tum varijs coniecturis, tum nonnullis Patrum testimonijs, tum ex dictis Pontificum, tum ex eiusdem Augustini responsionibus. Quibus nunc addo Paulum Orosium lib. Apolog. Orosium contra Pelagium in princip. dicentem, Patres, & qui iam quiescerunt martyres, & concordēs, Cyprianus, Hilarius, & Ambrosius, & quibus etiam nunc permanere adhuc in carne necessarium est, qui sunt columna, & firmamenta Ecclesiæ catholice, Aurelius, Augustinus, & Hieronymus multa iam aduersus hanc nefariam hæresim absque designatione nominum hereticorum scriptis probatissimis ediderunt. Sed de Hieronymo, & Augustino statim dicemus, de alijs verò antiquioribus

3.
Tria tempora
per se perspi-
cuiusque cau-
sa distin-
guuntur.

4.
Patres anti-
quiores
Pelagio, nisi
Augustino
contrarij sed
vera gratia
fundamen-
ta seruauit.

antiquioribus intelligendum est, ut diximus, scriptis-
se contra Pelagium, non per se, & ex professio con-
trarium docendo, quod de illis tribus Patribus, quos
Orosius commemorat, in dicto capite octavo, breui-
ter ostendimus. Nunc verò præter eas, quæ ex Cypria-
no breuiter contra Semipelagianos refert Augustin.
libro de Prædestinatione Sanctorum capite decimo
quarto, ex libro de Mortalitate & de Bono perseverant.
capit. 2. & 19. ex lib. de Orat. Dominic. & ex lib. 3. ad
Quirin. capite 4. præter hæc, inquam, addenda nobis
est epistol. 2. eiusdem Cypriani, quæ de gratia Dei in-
scribitur, ubi inter alia cum de conuersione sua, & de
efficacia baptismi erga se multa dixisse, notandam
sententiam profert, dicens: In proprias laudes odiosa ia-
ctatio est, quamvis non iactatum possit esse sed gratum quid-
quid non virtuti hominis adscribitur, sed de Dei munere præ-
dicatur, ut iam non peccare, esse ceperit fidei, quod ante pecca-
tum est, fuerit erroris humani. Dei est, inquam omne, quod
possumus.

5. Præterea id comprobare possumus alia insigni
Ambrosij sententia in epist. 37. libro 5. Vbi de episto-
la Pauli ad Ephesios ait. Nulla epistola tantum benedictio-
nis inepit inplebem Dei, quantum ista, in qua non solum
benedictio nostra Deo sed in omni benedictione benedictos & spi-
rituali, & in celestibus significat diuina locuples gratia te-
ste, & prædestinatos nos in adoptionem filiorum, in filio quo-
que Dei nos cumulat gratia. Et infra. Sorte nos in ipso con-
stituit, ut quæ sunt legis implerentur in nobis, & quæ gra-
tia. Specialius verò tam præparationem, seu præ-
uentionem, quam cooperationem diuinæ gratiæ
verbis (ut sic dicam) Augustinianis declarat libro
primo in Lucam circa illa verba, Visum est & mihi,
sic dicens, Non ipsi soli visum est, non enim voluntatem tan-
tum humana visum est, sed sicut placuit ei (inquit) qui in me
loquitur Christus, qui vidit, quod bonum est, nobis quoque
bonum videri posuit, operatur. Quem enim miseratur, & vo-
cat. Et ideo qui Christum sequitur, potest interrogatus, cur
esse voluerit Christianus, respondere, visum est mihi. Quod
cum dicit, non negat Deo visum, à Deo enim præparatur vo-
luntas hominum. Vt enim DEVS honoretur à Sancto,
gratia DEI est. Et tract. in Symbol. Apostol. capite
quarto, inde diuinitatem Spiritus Sancti ostendit,
quod ubi vult, in quos vult, & quantos vult, & quantum
vult inspirat sua propria voluntate. Repletque gratia sua
quos vult, & quantos vult, & quantum vult sua propria vo-
luntate. Quæ verba sunt profecto valde notanda pro
grauioribus quæstionibus de efficacia diuinæ gratiæ,
& de diuina electione, ac prædestinatione.

6. Neque multum dissimilia sunt verba Nazianzeni
oratione quadragesima quarta, in sanctum Penteco-
stem, ubi hanc habet inuocationem, Ad spiritus myste-
ria explicanda spiritus ipse mihi adsit, tantamque dicendi fa-
cultatem tribuat, quantam cupio, aut si non tantam, at certe
qua huic festi celebrati par sit. Ac profecto aderit heriliter,
non seruuliter, nec iussu, aut imperium expectans. Spirat
enim ubi vult, & super quos vult, quando, & quantum. Sic
nos spiritu afflati, & cogitamus, & loquimur. Vnde idem
Nazianzen. oratione decima nona, §. Sed inter omnia,
enumeraturus varias Sanctorum virtutes, nimirum
patiētiam Iob, Moysis mansuetudinē, & similes, hæc
verba interponit: Pro ea, scilicet, gratia, quam quisque à
Deo consequutus est. Quibus verbis & gratiæ necessita-
tem, & efficaciam, & voluntariam Dei distributio-
nem docuit, ut ibi Elias notauit. Alium præterea lo-
cum ex dicta oratione 44. ponderauit Augustinus
lib. de Bonorum perfect. capite 19. quem his verbis
refert, Vnius Deitatis quæ vos consuevit Trinitatem. Si
vero aliter vultis, dicite, vnius essentia. & Deus vocem dari
vobis à sancto spiritu deprecabitur: id est, rogabitur Deus, ut
permitteret vobis dari vocem, quia quod creditis, confiteri pos-
sit. Dabit enim certus sum. Qui dedit quod primum est, dabit
& quod secundum, qui dedit credere, dabit & confiteri. Vnde
colligit Augustinus, sententiam Nazianzeni esse,
non tantum fidei confessionem, sed etiam fidem

Pars I.

ipsam, quæ est iustitiæ fundamentum, esse donum
Dei. Veruntamen locus ille aliter legitur in noua Bil-
lij translatione, scilicet, Trinitatem ò viri, vnius Deitatis
esse fateamini, aut si magis placeat, vnius naturæ: atque hanc
vocem, Deus, à spiritu vobis postulabimus, dabit enim profecto
secundum, qui dedit primum. Iuxta quam lectionem
per primum non intelligit fidem, nec per secundum
confessionem fidei, sed per primum, & secundum intel-
ligit vnum & alterum modum confitendi Trinita-
tis fidem. Illi enim, ad quos loquebatur, ab Arianis
iam dissentiebant, & Trinitatem vnius naturæ,
seu Deitatis esse fatebantur, adhuc tamen Trinita-
tem vnum Deum esse, dicere verebantur. Ait ergo
Gregorius, sperare se, ut qui primum dedit, si in eo
perseuerent, det etiam secundum: quem sensum et-
iam ibi Nicetas notauit. Nihilominus tamen et-
iam hoc modo Nazianzenus ibi fatetur, fidem esse
donum Dei: nam cum dicit, confiteri Trinitatem esse
vnius Deitatis, atque vnum Deum, donum Dei esse,
non intelligit solum de confessione vocis, sed maxi-
me de confessione mentis, hanc enim persuadere co-
nabatur, ergo illam præcipue intelligit donari à Deo,
& deinde modum etiam concipiendi, & explicandi
tale mysterium.

Est etiam insignis locus apud eundem Nazianze-
num oratio. 31. paulò post medium, ubi tractans illa
verba Matth. 19. Non omnes capiunt verbum hoc, sed quibus
datum est, dicit. Cum audis, quibus datum est, addit, volenti-
bus datum est, atq. ijs, qui ea animi prouisione sunt. Etenim gratia com-
cum illud audis, non est volentis, neque currentis, sed miseren-
tis Dei, idem tibi existimandum censeo. Quoniam enim non-
nulli sunt, qui ob recte facta ita animis efferuntur, ut id totum
sibi ipsis adscribant, nec quidquam Creatori, & sapientia
eorum auctori, ac bonorum omnium suppetitori acceptum
ferant, his verbis docet Paulus, quod ipsum recte velle, diuino
auxilio indigeat, imò ut rectius loquar, voluntas quoque ipsa,
& electio eorum, quæ recta, & cum officio coniuncta sunt, di-
uinum quoddam beneficium est, atque à Dei benignitate ma-
nans. In qua sententia optimè conuenit Nazianzen.
cum Augustino, & non solum Pelagium, sed etiam
Semipelagianos confundit. Addit tamen statim Gre-
gorius expositionem illius testimonij Pauli, Non est
volentis, id est, non est solius volentis, sed etiam Dei
miserentis. Quæ expositio Augustino non probatur
in quæstione secunda ad Simplicianum. Tamen
quidquid sit de expositione verborum Pauli, (quod
postea videbimus) in dogmate nulla est diuersitas,
nam quod Nazianzenus ait, Velle nostrum non ita
esse solius Dei, quin etiam sit ipsius hominis, certissi-
mum est, & fatetur idem Augustinus supra, & in En-
chiridione capit. 32. & lib. 1. de doctrina Christiana
cap. 23. Quod verò Augustinus magis explicauit, vel-
le nostrum tribui etiam Deo soli, quia non solum ad-
iuuat, sed etiam præparat voluntatem, hoc non ne-
gauit Nazianzenus, sed indicauit potius, cum non
contentus dixisset, quod velle nostrum Dei auxilio
indigeat, addidit, imò ut rectius loquar, voluntas ipsa, &
recta electio à Dei benignitate manet, significans, non so-
lum cooperationem, sed etiam initium bonæ volun-
tatis à Deo esse. Vnde postea adiungit, Ita quoniam vel-
le quoque ipsum à Deo est, optimo iure totum Deo assigna-
uit.

Præterea Opratus Mileuitanus Augustino etiam
antiquior (ut ex eodem Augustino constat libro se-
cundo, de Doctrina Christiana cap. 40. ubi eum tan-
quam iam mortuum allegat) Opratus (inquam) lib. iam factus,
2. contra Parmenianum, versus finem, eundem lo-
cum Pauli tractans partim gratiæ suffragari videtur,
partim refragari. Dum enim Parmenianum repre-
hendit, quod Donatianos defenderet, qui sibi sancti-
tatem, & innocentiam tribuebant, inquit, Ioannes A-
postolus profiteri non audeat, innocentiam, qui ait. Si dixerim-
mus, quia peccatum non habemus, nos ipsos decipimus, & ve-
ritas in nobis non est. Et adiungit. Hoc qui dixit, sapienter se
ad Deum gratiam referuauit. Est enim Christiani hominis quod
bonum

R

bonum est, velle, & in Deo, quod bene voluerit currere, sed homini non est datum perficere, ut post gratia, quae debet homo implere, vellet aliquid Deo, ubi deficienti succurrat, quia ipse solus est perfectio, & perfectus solus Dei filius Christus, ceteri omnes semiperefecti sumus, quia nostrum est velle, nostrum est currere, Dei perficere. Vnde Beatus Apostolus Paulus ait, non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis. Vbi aliam expositionem horum verborum Pauli indicat, nimirum velle & currere posse ab homine in hac vita fieri, peruenire autem ad terminum, & ad perfectionem carentem omni macula, non esse opus hominis, sed solius Dei, nec vitae praesentis, sed futurae. Praetermissa verò nunc expositione, quod ad doctrinam attinet, cum dicit, velle, & currere esse hominis Christiani, non intelligit esse solius hominis, sed cum adiutorio gratiae, quod Christianis hominibus etiam viatoribus datur, & ideo etiam dixit, hoc velle, & currere, esse in Deo, & peccati carentiam gratiae Dei reservari.

9.
D. Ephrem
nondum or-
tum Pelag
corruptum.

Praeterea Sanctus Ephrem, qui multo ante Pelagium scripsit, multa in suis operibus de diuina gratia tradit, quae cum definitionibus ab Ecclesia postea factis mirè consentiunt. Nam in primo tomo opusculi 33. de Timore animi, omnia tribuit diuinae gratiae, & amicorum preces postulat. Vt diuina (inquit) gratia in anima mea resplendeat, mentemque tenebris circumfusam illuminet, promptusque ac dignus efficiar, precibus vestris mediantibus, qui penitentiam agam, & veniam merear. Et infra, Exhilarant vnde diuinae gratiae, iubarque Sancti Spiritus nostra pectora, faciuntque, ut anima repente omnium rerum terrenarum, cupiditatumque carnalium, ac noxiarum obliuiscatur, fouent igitur vnde diuinae gratiae intellectum simul, & animam. Ac deinde comparat animam gratia affectam horto suauissimos fructus ferenti, Ita enim (ait) & diuinae gratiae fructus, ac medicamentis nobis splendorem, dulcedinem, letitiamque praebent, quod latè prosequitur. Et inferius opusculi 37. integrum habet tractatum, seu concionem de diuina gratia, in qua variis modis eius necessitatem tam ad vincendas tentationes, quam ad bene operandum declarat, & inter alia dicit, Instar matris vbera praebet tibi, & velut infantem ab insidiatoribus custodit te, tanquam paruulum incautum gubernabit te, & in virum perfectum te formabit. Quibus verbis initium, & consummationem, ac proinde totum virtutis progressum gratiae tribuit. Rursusque sermone 1. de Compunctis, inter alia dicit, Quanta nobis quotidie pro sua bonitate largiatur Deus, sedulo consideremus vniuersi, semper eius gratia corda nostra visitat, & si locum sibi paratum inuenierit, ingreditur. Et infra, Cum ad nos visitandos gratia ingredi cupiat, cum introeundi, & quiescendi in nobis, sicut volebat, non inuenit locum, illico recedit. Veruntamen cor nostrum dulcedine luminis sui pulsatur, ut respiciat, & intromittatur ipsa, ut sic lucis dulcedine affectus homo ipsam inquirat, nequit enim penitus nos gratia deserere, à propria enim ipsius benignitate eo adigitur, ut omnium nostrorum misereatur. Similia multa habet in tomo secundo in opusculo de Agone, seu luctamine spirituali circa finem, ubi inter alia inquit, Facta est gratia tua seruo tuo, refugium, & virtus, gloriatio, & protectio, & esca spiritualis suauitatis, & lumine plena. Et in tomo 3. in sermone Ascetico de Vita religiosa, versus finem inter alia inquit, Absque gratia adminiculo non praeualet cor Deo placere viribus suis, verum ut ipsi placeat, ab ea accipit, & ex eius vino potum eidem offert. &c. Et plura habet similia in sermone de Muliere peccatrice.

10.
Sequitur
Macarius.

Macarius item Aegyptius, qui ferè aequalis fuisse creditur Ephrem, integram ferè scripsit homiliam de gratia Dei, quae est decima septima, ex quinquaginta, quae in tomo secundo Bibliothecae nomine ipsius habentur, & è graeco in latinum translata dicuntur ex Bibliotheca Regia Gallicana, ibi ergo inter alia in principio dicit, Ob id, quod homo transgressus est mandatum, diabolus operuit vniuersam animam caliginoso velamine, verum postea accessit gratia, & exiit planè velamine illo, &c. Et infra, Quemadmodum sine aqua piscis vi-

ueri non potest, nec ambulare quis sine pedibus, aut absque oculis videre lumen, vel loqui, cum lingua careat, aut audire sine auribus, sic sine Domino Iesu, & efficacia diuina virtutis, non potest quisquam cognoscere mysteria, aut sapientiam Dei, aut esse diues, & Christianus. Nam qui ducuntur, & reguntur secundum interiorem hominem à potentia diuina, ipsi sunt sapientes, milites fortes, & Philosophi Dei. Multaque testimonia ex antiquis Patribus refert Coctius lib. 1. Thesaur. art. 4. In quibus oportet, ut prudens lector aduertat, inter ea, quae de gratia Patres dicunt, etiam de libero arbitrio miscere sermonem, & interdum aliquas proferre sententias, quae nisi in debito sensu accipiantur, cum locutionibus Semipelagianorum affinitatem habere videri possunt. Veruntamen Patres eo tempore simpliciter, & fidenter loquebantur, quia nondum Semipelagiani exorti erant, neque prauus illorum sensus in suspicionem venerat. Re tñ vera nunquilli Patres tribuunt soli libero arbitrio meritum gratiae, neque bonum, ac pium illius usum à gratia separant, sed solum docent, cum gratia esse necessarium, ut ex alijs eorum verbis, & sententijs manifestè constet, & in dicto cap. 8. libri 2. de Praedest. latius explicauimus.

Lux ad res illas
Patres anti-
quos tenent.

Sequitur dicendum de secundo tempore, in quo Pelagius errorem suum contra diuinam gratiam seminare coepit, contra quem eodem tempore duo Ecclesiae lumina, quae tunc erant columnae, & firmamenta Ecclesiae, Hieronymus, & Augustinus, ut Orosius dicit, pro diuina gratia pugnarunt, & accuratissime scripserunt. Quorum virorum tanta fuit semper auctoritas in hac praesentis materia, ut ad obtundenda haereticorum ora sufficiat. Vnde Gelasius in epistola quinta, ad Episcopos per Picenum contra nouum quandam haereticum Pelagianum praedicatorum, sic inquit. Adhuc maius scelus accrescit, ut sub conspectu, & praesentia sacerdotum beatae memoriae Hieronymum, atque Augustinum Ecclesiasticorum lumina Magistorum, musica moritura, sicut scriptum est, exterminans oleum suauitatis, lacerare contenderet. Vnde idem Gelasius Papa in cap. Sancta Romana, non solum Hieronymi opuscula ab Ecclesia Romana recipi, sed etiam in materia de gratia, & libero arbitrio eas dicit sentire, quae Hieronymus sentit, & libros Rufini, qui à sententia Hieronymi in hoc discrepant, hoc maxime titulo suspectos habet, & apocryphos reputat. Ante Gelasium etiam Paulus Orosius cum ipso Pelagio in sacerdotum conuentu disputans, horum duorum virorum auctoritate maxime illum confundit, dicens. Hoc Augustinus Episcopus scriptis suis, sicut audistis, exhorruit: hoc in ipsis nunc beatae Pelagii scriptis sua responsione condemnat. Hoc & Beatus Hieronymus, cuius eloquium vniuersus Occidens, sicut ros in velus expectat, in epistola sua, quam ad Cresiphontem scripsit, condemnat. Similiter, & in libro, quem nunc scribit, collata in modum Dialogi interuentione confutatur.

De secundo
tempore &
auctoritate
Hieronymi,
Augustini.

Cap. Sancta
Romana.

Orosius in
apolog. con-
tra Pelag. de
arbitrio li.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

Epistola.

aduersus eos libros, nemo confutata sunt: quos qui legere voluerint, liquido peruidebunt canes eos, iuxta Esaiam, esse mutos, qui latrare nesciant, habentes quidem voluntatem, & rabiem mentientis, sed artem fingendi, & latrandi non habentes. Quibus loquar compendio. Aut bona sunt, quae doceris aut mala. Si bona, defendite liberè: si mala, quid occultè miseros ingulatus errore? Ac tandem in fine sub conditione nouum opus promittit, dicens, Verum hac in proprio, nisi ore tacerint, opere plenus exequemur. Denique Prosper libr. de Ingratis capit. 2. inter Patres, qui post Apostolicam Sedem, & Palæstinam synodum, Pelagianam doctrinam confutauerunt, ponit Hieronymum, de quo ita honorificentissimi scribit.

Tunc etiam Bethleipraclari nominis hospes, Hebraeo simul, & Graeco, Latinoque, venustus Eloquio, morum exemplum, mundi magister Hieronymus libris valde excellentibus hostem Disscutit: nosque dedit, quo turbine veram Vellent exorta lucem obscurare tenebrae.

13. *Atticus ore hostis commisit, non scripsit.* Prius vero, quam de Augustino dicam, aduerto, Prosperum eo loco statim post Hieronymum ponere Atticum Constantinopolitanum inter præcipuos gratia Dei defensores contra Pelagium, cuius meminit etiam Caelestinus Papa in epist. ad Nestor. apud Baron. Anno 430. num. 14. his verbis: Sanctae recordationis Atticus Catholicae fidei magister, & vera beati Ioannis in ista successor, eos (id est Pelagianos) ita percutit, ut pro re communi, ut ijs nec standi illi copia praestaretur. Et infra dicit, tunc Atticum ad Romanam sedem misisse, quæ contra Pelagianos ab ipso acta fuerunt. Sed hæc Acta non extant, nec scripta aliqua huius sancti viri contra Pelagium; imo verisimile est, illum non scriptis, sed sermonibus Pelagianam hæresim impugnasse, potestate autem sua, & virtute illius auctores, vel defensores Constantinopoli eiecisse, hoc enim significat Prosper supra dicens.

Quid loquar? & cura magna, quam gessit in vrbe, Constantinopoli docto bonus ore sacerdos Atticus, antiqua legatos hereticorum Confutando fide.

Vbi pondero verba illa docto ore, indicat enim non scriptis, sed disputationibus, & concionibus veram de gratia doctrinam defendisse. Quod ideo obiter aduerto, ut constet, in Oriente non solum Hieronymum ibi hospitem tantum, ac peregrinum, sed etiam Doctores ipsos Græcos & orientales in eandem doctrinam tanquam fidem antiquam conspirasse; ut merito Caelestinus in citata epistola dixerit, Eodem tempore Orientem, & Occidentem telis unitatis Pelagium, & Caelestinum, & sua doctrina sequaces prostrasse. Quibus consonant, quæ Prosper in eodem carmine refert, & Ephesum, & Siciliam, sed præcipuè Africam contra Pelagianos pugnas, & inter omnes præcipuè Augustinum, de quo hæc subiungit.

14. *D. Augustinus morum compendioso Pe- lagioque sequacibus d. pro d. scrip. t. prope co- mandator.* Augustinus erat, quem Christi gratia cornu Vberiore rigans, nostro lumen dedit auro, Accensum vero de lumine: nam cibus illi, Et vita, & requies Deus est: omnisque voluptas Vnus amor Christi est: vnus Christi est honor illi; Et dum nulla sibi tribuit bona, fit Deus illi Omnia: & in sancto regnat sapientia templo.

Vnde idem Prosper in epist. ad Rufinum in principio, cum Sedem Apostolicam, & Concilia Pelagium damnasse retulisset, subiungit, Beatissimus quoque Augustinus præcipua vtiq; in hoc tempore portio Domini sacerdotum (hæc hæreticorum versutias) copiose, & pulchre in multis voluminibus destruxit, vi potenter multa Dei dona, quibus illi abundanti spiritus veritatis impleuit, habens etiam hanc scientiam, & sapientiam ex Dei charitate virtutem, ut non solum istam adhuc in suis detractionibus palpitantem, sed etiam multas prius hæreses in dicto verbi gladio debellaret. Et in fine epistolæ sic monet Rufinum. Tu autem dilectissime, & venerandissime mihi frater, si vere de his questionibus instrui desideras, sicut desiderare te conuenit, ipsi beati Augustini disputationibus cognoscendis

Pars I.

impende curam, ut in consuetudinem Dei gratia defecatisimam, ac saluberrimam Euangelicam, Apostolicamque doctrinam intelligentiam consequaris. Denique statim in proœmio ad obiectiones Gallorum, Sanctæ (inquit) memoria Augustinus contra Pelagianos inimicos gratia Christi, & liberi arbitrii decomptores per multos annos Apostolicè asseruit literisque mandauit. Vbi vnica illa voce, Apostolicè, auctoritatem librorum Augustini in hac materia eximie commendauit.

Non tamen dicit, Augustinum Apostolicè scripsisse, quia vel Scriptor canonicus fuerit, vel quia infallibilem habuerit Spiritus Sancti assensum in scribendo, sicut Apostoli habuerant: hoc enim alienum à sensu Prosperi, & totius Ecclesiæ est, sed dicit Apostolicè scripsisse, vel quia suam de Gratia doctrinam ex Apostolo Paulo præcipuè sumpsit, & validissimis eius testimonijs illam confirmat, vel certè quia tam verè, ac fideliter de gratia scripsit, ut Apostolica Sedes Augustini doctrinam in his, quæ ad dogmata pertinent, suam effecerit, ac probauerit. Nam Caelestinus Papa in epist. i. ad Episcop. Gallia, ut supra vidimus, Augustini doctrinam valde commendat; Quem nulum vnquam sinistra suspitionis saltem rumor aspersit. Et illi epistolæ adiunguntur capitula ex Augustini doctrina desumpta, quæ tanquam veram, & certam, ac necessariam de gratia doctrinam continentia omnibus proponuntur. Et similes sunt canones Concilij Araucanici à Leone Papa (ut creditur) missi, & auctoritate Apostolica confirmati, nam omnes etiam illi ex Aug. doctrina sumpti sunt. Et de illis loqui videtur Hormisdas Papa in epist. 67. ad Possessorem, cum dicit, in Scrijs Ecclesiasticis contineri expressa capitula, in quibus expresse continetur, quid Romana, hoc est, catholica Ecclesia de gratia, & libero arbitrio sentiat. Vbi etiam addit, eandem doctrinam ex varijs libris Augustini, & maximè ad Prosperum, & Hilarium, id est, de Prædestinat. Sanctorum, & dono perseverantiæ, posse cognosci. Quæ magna laus est doctrinae Augustini. Denique Ioannes II. in epist. ad Illustres quosdam Senatores, non de gratia, sed de mysterio Incarnationis contra Nestorium, & Eutychem disputans, allegaturus Augustinum præmittit: Item Sanctus Augustinus, cuius doctrinam secundum præcessorum meorum statuta Romana sequitur, & seruat Ecclesia. Vbi vniuersè de Augustini doctrina loquitur, blor. & intelligit autem de doctrina dogmatica, seu quæ ad fidei mysteria explicanda, & confirmanda pertinet. Hinc verò colligere nobis licet, hoc maxime habere verum in doctrina, quam Augustinus de gratia tradidit: nam illius ductum, iudiciumque sequuta Romana Ecclesia, inimicos gratia Christi prorsus euerit, ac de illis triumphauit.

At verò fortè aliquis obijciat, hinc sequi, totam Augustini sententiam de gratia, esse de fide, neminemque posse in re aliqua in hac materia, ab Augustino discedere, quin à doctrina certa, & catholica deuiare censeatur. Respondeo in primis, hoc non simpliciter sequi de tota doctrina, sed de illa, quam Ecclesia probauit, ac definiuit. Tum quia in dicta epistola Caelestini post capitula omnia doctrinam fidei continentia adiungitur: Profundiores definitiones verò difficilioreque partes incurrentium questionum, quas bus Ecclesia latius pertractarunt, qui hæretici resisterunt, sicut non audeamus contemnere, ita non necesse habemus asstruere. Et redditur optima ratio. Quia ad constituendum gratiam Dei, cuius operi, ac dignationi nihil penitus subtrahendum est, satis sufficere credimus, quidquid secundum prædictam regulam Apostolica nos scripta docuerunt. Et simili modo Leo Papa dum certas regulas, seu capitula misit ad Episcopos Araucanici Concilij, quæ ex libris Augustini decerpit, eo ipso ostendit nolle se totam doctrinam de gratia indiscriminatim definire, seu tanquam de fide probare, sed ea tantum, quæ præscriptis verbis, ac certis canonibus digesta sunt. Hinc verò colligere possumus, quidquid Augustinus de gratia docet, quod

15. *Explicatur Prosper in eo quod dixit Aug. Apostolicè scripsisse.*

Habetur tom. 4. Bibliothecæ & a. in. 534. n. 24.

16. *Obiectio: Solutio omni- nino tenen- da in doctri- na Aug. cum- que definitio- nem bus Ecclesiæ connexa.*

R. 2.

quod cum illis Ecclesiae definitionibus sit necessario connexum, omnino sequendum, & tanquam certum tenendum esse. Quia totum illud, licet non expresse, virtute est ab Ecclesia probatum. Vnde si connexio sit evidens, & necessaria, etiam doctrina erit certa, saltem in ratione conclusionis Theologicae: si verò sit tantum probabilis, in eo etiam gradu erit semper Augustini doctrina praefenda tanquam definitionibus Ecclesiae magis consentanea, ut mox dicemus.

17.
*Vestigij
Aug. in hac
materia om-
nino inhae-
rendum.*

Etenim ulterius addimus, quidquid in hac materia Augustinus ut certum asserat, & ad dogmata fidei pertinens, à quolibet prudente, & erudito Theologo esset tenendum, ac defendendum, etiam si non certo constet, esse ab Ecclesia definitum. Tum quia, cum Ecclesia tantum in hac materia detulerit Augustino, ut eius doctrinam in damnandis erroribus gratiae Dei contrariis sequuta fuerit, magna esset temeritas privati doctoris, qui Augustino aliquid de gratia Dei, tanquam orthodoxum docenti, contradicere auderet. Praesertim cum tot annis tanta sapientia, tanto ingenio, tanta diligentia, & instantia, & quod caput est, tot Dei donis, & auxilijs praeditus pro diuina gratia tuenda, & explicanda laborauerit. Vnde à fortiori sit, credendum omnino esse, nihil in doctrina de gratia Augustini inueniri, quod sano modo intelligi non possit, ita ut saltem probabile non sit, & catholicae doctrinae non aduersetur. Hoc magis in particulari constabit ex discursu materiae; nunc in generali ex eisdem principijs, eademque Ecclesiae auctoritate probatur. Nihil enim tam admirandum, & suspiciendum Ecclesiae reddidit Augustinum, quam de gratia doctrina; at si in ea tradenda, & explicanda aliquando fuisset in errorem lapsus, multum labefactaretur eius auctoritas, immertitoque Ecclesia tam fidenter iudicium eius in hac doctrina tradenda fuisset sequuta, quod impium esset cogitare. Vnde tandem concludo, non tantum in rebus, quas Augustinus certas existimat, sed etiam in his omnibus, quae simpliciter tanquam vera, & probabiliora constanter, & ubique amplectitur, sententiam eius esse praefendam, nisi communis Patrum, vel Ecclesiae auctoritas obstat videatur, quod raro, vel nunquam continget. Nam si alicubi id occurrerit, explicandus erit Augustinus potius, quam reprobandus.

18.
*Doctrina
August. in q.
de praedest.
quam vim
habeat.*

Aduerto tamen, haec solum nunc à nobis tradi circa doctrinam de gratia, neque oportere ad quaestiones de Praedestinatione illa extendere, nam propter illas creduntur posita in epistola Caelestini verba illa, *Profundiores autem quaestiones, &c.* Distinguenda igitur sunt in materia de Praedestinatione duo quaestionum genera, quaedam sunt necessario connexa cum doctrina de gratia, ut an praedestinatio fundetur in bono vsu solius liberi arbitrij, an primum gratiae auxilium sit ex gratuita praedestinatione, & similes. Alij vero sunt, quae non tam necessariam connexionem habent cum principijs de gratia ab Ecclesia definitis, ut an electio praedestinatorum ad gloriam sit ex prauiis meritis, vel an praescientia conditionata boni vsus liberi arbitrij cum gratia ad praedestinationem supponatur, & similes. In prioribus ergo quaestionibus sententia Augustini in materia praedestinationis tam certa est, sicut doctrina gratiae, propter connexionem. In quaestionibus vero posterioris generis non potest esse tam certa, propter contrariam rationem, & quia Ecclesia directe, & per se nihil ferè de praedestinatione definiuit, nisi in generali, quod detur, & quod sit de bonis, non de malis, & quod in particulari sciri non possit, nisi per diuinam reuelationem. Nihilominus tamen etiam in his posterioribus de Praedestinatione quaestionibus auctoritas Augustini maxima est, propter alias rationes supra factas, & ideo semper à nobis ceteris praefertur.

Opuscula autem Augustini de hac materia quam plurima sunt, & omnibus fere nota. Inter eius verò epistolas praecipue obseruandae sunt 47. 89. 92. 94. 95. 105. 106. 107. & 143. item in tercio tomo liber de Spiritibus de praerit. & liter. & in 4. liber. 1. ad Simplicij, quaestione secunda, quam ipse commendat in libr. de Praedestinatione Sanctorum capite quarto, & de Bono perseuer. capite vigesimo. In septimo verò tomo tota posterior pars eius, quae incipit à libris de Peccator. merit. & remiss. vsque ad finem est de hac materia. Ex illis verò opusculis antiquiora sunt contra Pelagium, Caelestium, Iulianum, & alios, qui integrum Pelagij errorem sequebantur. Contra quos scribere incepit in libris de peccator. merit. & remiss. nulla personarum facta mentione, quia nondum publicè notæ erant, ut ipse dicit libro 2. Reretract. cap. 33. postea verò non solum doctrinam impugnavit, sed etiam personas, ut cauerentur, reprehendit, & damnauit, & ad eorum scripta, & obiectiones respondit vsque ad librum de Correctione, & gratia. Vitima vero opuscula, quae sunt de Praedestinatione Sanctor. & Bon. perseuerant. à Prospero, & Hilario excitatus contra Semipelagianos peculiariter scripsit. Et ideo illi duo libri, quos in vitima senectute scripsit, quasi testamentum Augustini habentur, & quandam maiorem auctoritatem habent, tum quia post summam, & diuturnam diligentiam, & meditationem illius materiae fuerunt elaborati; tum etiam quia sicut error ille subtilior erat, ita maiori quodam acumine sunt conscripti. In ceteris autem, tomis 8. & 9. & 10. saepissime digreditur Augustinus ad confutandos Pelagianos, & veram de gratia doctrinam tradendam exponendo palmas, tum in tractatibus super Ioannem, tum etiam in Concionibus ad populum, ex quibus omnibus, suis locis, quae opportuna iudicabimus, asseremus. Et quia liber de Gestis Pelagij, ex quo Acta synodi Palaestinae supra decerpimus, nobis etiam vsui futurus est, & typis non est mandatus; cum revera sit Augustini, illum tanquam appendicem ad hunc primum librum, ad communem utilitatem euulgabimus.

Post Hieronymum, & Augustinum ponimus Paulum Orosium eiusdem temporis scriptorem, quem tantquam eruditissimum virum laudat Gelasius Papa in cap. *Sancta Romana*, & praeter historiam contra Paganos, alium librum contra Pelagium de libero arbitrio, & gratia edidit. Fuit autem Orosius Hispanus Presbyter, qui à quibusdam Hispanis Episcopis missus est ad Augustinum, ut contra Priscilianistas, & Origenistas doctrinae auxilium ab eo postularer, ut constat ex eodem Augustino libro 2. Reretract. cap. 44. & ex libello Augustino oblato ab eodem Orosio, qui praefertur libro eiusdem Augustini contra Priscilianistas, in quo interrogationibus Orosij Augustinus respondit. Illa vero oblata occasione Augustinus Orosium ad Hieronymum misit, ut ipse testatur in epistola 102. in fine dicens, misisse ad Hieronymum consultatoriam quandam disputationem de origine animae, *Occasionem quippe ait, cuiusdam sanctissimi, & studiosissimi iuuenis Presbyteri Orosij, qui ad nos ab vltima Hispania, id est, ab Oceanilittore, sola sanctorum Scripturarum ardore inflammatus aduenerat, amittere noluit, cui vt ad illum, (id est Hieronymum) quoque pergeret persuasi.* Vnde idem Orosius in dicto libro de liber arbitrio. circa initium sic inquit, *Latebam ego in Bethleem traditus à Patre Augustino, ut timorem Domini discerem, sedens ad pedem Hieronymi.* Hac ergo occasione non solum Pelagij, qui tunc in Oriente versabatur, & omnium, quae ibi contra illius errores, salua eius persona, acta sunt, magnam habuit notitiam, sed etiam in Africam rediens, quae gesta in Oriente fuerant, Episcopis narrans, & allatis epistolis confirmans, occasionem praebuit cogensi Africanam Concilia contra Pelagium, & ipse postea de eadem causa opus proprium scripsit.

Pauld

Paulo post illa tempora, viuent adhuc Augustino, Pelagianis demictis, Semipelagianisque insurgentibus aduersus Augustinum, Hilarius Arelatenſis Episcopus, & Prosper Aquitanus contra illos pro gratia Dei, & pro Augustini doctrina pugnare coeperunt. Ex Hilario verò nullum opus de gratia, vel contra Pelagium extat, præter epistolam ad Augustinum, quæ habetur in septimo tomo ante libros de Prædestinat. Sanctorum. Extat alia epistola Hilarij ad Augustinum, quæ est 88. inter epistolas Augustini, in qua illum excitat ad scribendum contra Pelagij errores, qui tunc Sicilia disseminari coeperant: cuius petitioni Augustinus in epistola octuagesima nona satisfaciit. Verumtamen an ille Hilarius vnus & idem fuerit, vel distincta persona, mihi exploratum non est. Nam quod diuersi fuerint, videtur fieri verisimile; tum quia hic ex Gallia, ille ex Sicilia scripsit ad Augustinum: tum etiam quia Hilarius Siculus multo ante Arelatenſem ad Augustinum scripsit: ille enim scripsit in principio Pelagianæ hæresis, quando Pelagius Romæ detectus hæreticus in Siciliam abiit, & inde Palæstinam; at vero Hilarius Arelatenſis post decem, vel plures annos scripsit ad Augustinum fere iam extincta Pelagiana hæresi, & Semipelagianismo inchoante; tum denique quia Hilarius ille, qui epistola 88. scripsit ad Augustinum, apertè significat se non cognouisse de facie Augustinum, alter vero Hilarius in sua epistola, Augustini discipulum se aliquando fuisse, & cum eo conuersatum esse aperte testatur, doletque quod à præsentia Augustini exulare coactus fuerit, ubi salubribus eius verbis nutriebatur. Fateor tamen hæc indicia non cogere, vt duos Hilarios illos fuisse dicamus. Nam potuit idem, licet esset Gallus, in iuuentute Siciliam adire, ibique aliquandiu inhabitare, & inde Augustinum consulere circa errores Pelagianorum, postea vero recepto Augustini responso, desiderio audiendi illum in Africam transire, & aliquo tempore sub disciplina Augustini versari, actandem in patriam redire, ibique pro gratia Dei contra Semipelagianos pugnare, & ea occasione ad Augustinum scribere. Denique verisimile est, alia opera in eadem causa scripsisse. Nam de illo refert Ado in Martyrologio die 5. Maij, fuisse magnum Doctorem, & præclarissimum virum, & scripsisse varia opera ingenio immortalis ad multorum vtilitatem. Idemque fere habet Gennadius in libro de Viris illustribus in Hilario. Vnde cum illo tempore defunctio gratiæ contra Semipelagianos maxime esset necessaria, verisimile est, multa ex illis operibus de hoc argumento fuisse, quamuis cum multis alijs extenderint.

Prosperi autem præter epistolam, quam cum Hilario ad Augustinum scripsit, de qua multa in superioribus dicta sunt, alia multa opera de gratia Dei habemus, in quibus præcipuè Semipelagianos exagitat, sed obiter, & à fortiori Pelagianos conuincit, & confundit, nimirum libros duos de Vocat. gent. qui falso antea tribuebantur Ambrosio, libros quatuor responſionum ad obiectiones contra Augustinum, Gallorum, Vincentij, Genuesium, & Celsiani. Item duas epistolas, vnā ad Rufinum, alteram ad Demetriadem, & librum sententiarum, quas ex Augustini scriptis collegit, & carmen breue, quod epitaphium Pelagianæ hæresis inscribit, & aliud prolixius de Ingratis. Præter alia, quæ vt minister Apostolicæ Sedis cum Cœlestino præferti, & Leone I. in defensionem Augustinianæ doctrinæ de gratia contra Pelagium, magno fidei zelo, magnoque ingenio, & diligentia elaborauit. Semperque fidelissimus Augustinianæ doctrinæ defensor, ac defensor fuit. Vt ipse in Præfatione responſionum ad Gallos, & in epistola ad Rufinum, & sæpe alijs, & verbis confiteatur, & factis exequitur.

Quapropter inter omnes Patres, qui post exortos Semipelagianos pro gratiæ Dei scripserunt, Prosper maximam auctoritatem post Augustinum obtinuit, & sane merito. Tum quia eodem tempore, & à principio illius erroris, contra illius auctores adhuc viuentes, Celsianum, & Vincentium scripsit, & acerrime, magnoque ingenio, & verborum pondere disputauit. Tum etiam quia Augustino valde affectus, & in eius doctrina plurimum versatus non solum à vestigijs eius non recedit, verum etiam illius affectum, & ingenium quodammodo videtur induisse. Tum denique quia per plures annos huic studio, & defensionem totus incubuit, idque (vt ipse testatur in Præfatione ad obiectiones Vincentianas) ex Apostolicæ Sedis auctoritate, quod munus magna fidelitate, & diligentia exercuit. Accedit, quod ipsis Pontificibus maxime probatus fuit. Nam prius simul cum Hilario Cœlestinum adiit, vt Augustinum propugnaret, & in eius defensionem epistolam à Cœlestino ad Episcopos Gallie obtinuit, in cuius initio Cœlestinus ipse studium Prosperi, & Hilarij laudat, & in fine quædam capitula de gratia illi epistolæ adiunguntur, quæ à Prospero edita esse creduntur, & vel ab ipso Cœlestino simul fuerunt probata, & missa, vel tacito consensu Ecclesiæ ita probata sunt, vt certam auctoritatem obtinuisset videantur. Postea vero Leoni Papæ in conscribendis epistolis decretalibus operam dedisse, plures auctores referunt. Vnde, vt supra dicebam, Canones Concilij Araulicani operam eiusdem Prosperi conscripti creduntur, quod etiam stylus eorum suadet. Denique Gelasius Papa in c. Sancta Romana, opera Prosperi inter ea, quæ Ecclesiæ recepit, numerat, eumque virum religiosissimum appellat.

Quamuis autem tempore Leonis Papæ, seu Prosperi, qui sex annis post Leonem mortuus est, Semipelagianus error extinctus esse legatur, nihilominus tamen sopitus potius, quam radicitus euulsus fuisse videtur. Nam statim Faustulus Prosperi in Regiensi Episcopatu successor verbis, & scriptis errorem illum defendere aggressus est, vt supra vidimus. Hac ergo occasione plures alij Patres illius temporis egregia opera de diuina gratia ediderunt. Et in primis refertur Casarius Arelatenſis, de quo Baronius Anno 490. num. 12. & sequentibus ait, scripsisse librum de gratia, & libero arbitrio, vt ipse coniectat, occasione librorum Faustuli, & ad confutandos illos. Refertq; Gennadium ita de Casario cap. octuagesimo sexto de Viris Illustribus scribentem. Casarius Arelatenſis Episcopus doctrinā celebris, sanctitate conspicuus, ad Felicem Romanum Pontificem de Gratia, & libero arbitrio librum scripsit, quem agnitus ipse Felix non solum probauit, sed, & scripta de eo Epistola, confirmauit, vulgandumque vbique curauit: non extat ille quidem, sed quantum fuerit, ex Romani Pontificis addita illa epistola quod de alijs hactenus non meminimus factum possumus opinari. De eo enim apud Gennadium B. hæc leguntur. Casarius Arelatenſis vrbis Episcopus, vir sanctitate, & virtute celebris, scripsit egregia, & grata valde, & monachis necessaria opuscula. De gratia quoque & libero arbitrio edidit testimonia diuinarum Scripturarum, & sanctorum Patrum iudicijs munita, ubi docet, nihil hominem de proprio agere aliquid boni posse, nisi eum diuina gratia præuenierit. Quod opus etiam Papa Felix per suam epistolam roborauit, & in latius promulgauit. Quod quidem caput in cathalogo Gennadij, qui in fine primi operum Hieronymi habetur, non extat, & ideo minus certum est, licet absque dubio ex alia editione Baronius illud retulerit. Item quod ibi Baronius coniectat, factum esse sub Felice III, postea in Appendice ad tomum decimum, dicit factum esse sub Felice IV. fere post quadraginta annos, Quare non potuit ille liber scribi à Casario contra Faustulum, quia iam diu præcesserat, & verisimilius est, eo iam tempore fuisse mortuum. Multoque minus id consistere poterit, si verum est, quod Triche-mius putat, Casarium Arelatenſem Ecclesiasticum scriptorem Anno Domini 670. floruisse, quod sequuntur author summæ chronographi, in primo tomo

Ado in Chron. Gennad. de Vir. illust. Triche-m. in pro. Surus die 25. iunij.

24.

De Casario eiusque operibus, & auctoritate.

B.

De scripto-rib. Eccles. 89

operum Canisij, & author Præfation. ad Homilias Cæsarij in tomo secundo Bibliothec. & sane consequenter, nam si illæ homiliæ Cæsarij sunt, necesse est, post 600. annum floruisse; nam in 42. allegat Gregorium, & Ildorum. Sed cum ex Concilio Arelateni 3. in quo Cæsarius præfedit, constet, illum vixisse tempore Leonis, & ex Concilio Agathensi, cui etiam præfuit, pateat vixisse sub Symmacho, inter quos Felix III. vixit, verisimilius est misisse librum, quem de gratia scripsit ad Felicem III. qui usque ad 491. vixit, quo tempore scripsit etiam Faustus, & ita optime potuit Cæsarius primus omnium de gratia contra Faustum scripsisse, eius tamen opus, licet Trithemius dicat extare, ad nostra tempora non peruenit.

25.
De Fulgentio, e in operibus & auctoritate.

Idem nobis contigit de libris septem, quos Fulgentius contra Faustum scripsit, ut in vita eius capite vigesimo octavo, Felicianus Episcopus eius successor refert, cuius verba, quia rationem optimam scribendi contra Semipelagianos declarant, hic adnotabo, ait enim: Ita erat notior omnibus gentibus, ut duo libri, quos Faustus Episcopus Galliarum contra gratiam subdolo sermone composuit, fauens occulte Semipelagianis, sed catholicus tamen volens videri, Constantinopoli offensi, a plurimis fratribus ad Beatum Fulgentium probandum dirigeretur. Quibus ne occultum serperet virus, septem libris ipse respondit: plus laborans exponere, quam conuincere, quia dubios sermones eius exponere, hoc erat delirantis argumenta conuincere. Magnus plane huius operis labor, mercedem debitam citosuscepit, protinus est longissima captiuitatis catena desrupta. Quos libros se vidisse, & legisse testatur Ildorus de Viris Illustribus capite decimo quarto, dicens. Fulgentius Afer Ecclesie Rustensis Episcopus, in confessione fidei clarus, in scripturis diuinis copiosissime eruditus, in loquendo quoque dulcis, in dicendo, ac disserendo subtilis, scripsit multa. E quibus legimus de Gratia tri. libero arbitrio libros responsionum septem, in quibus Fausto Gallie Regiensis vrbis Episcopo Pelagiana prauitati consentienti respondens, obnititur eius profundam destruere calliditatem. Præter hos etiam referuntur alij libri de Gratia scripti à Fulgentio, addit enim Ildorus. Extant & duo eiusdem libri de veritate prædestinationis ad Episcopos missi, in quibus demonstratur: quod gratia Dei in bonis voluntatem humanam præuenit, & quod Deus quoslibet prædestinationis sua munere iustificans prælegit, quosdam vero in suis reprobis moribus occulto quodam iudicio derelinquit. Et fortasse de eiusdem libris loquitur Felicianus dicto capite vigesimo octauo, cum inquit. Testimonia quoque prædestinationis, & gratie differentias cupientem nosse salubriter disputans, docuit. Sed neque hi libri extant, nisi forte illi contineantur in libro primo ad Monimum, qui totus est de Prædestinatione, & gratia. Præterea in epistolis suis doctrinam catholicam de gratia sæpe inculcat, præsertim in epistola secunda ad Gallam capite vigesimo, & vigesimo primo, & epistola 3. ad eandem capite 3. 20. & sequentibus, & epistola 4. ad Probam, fere per totam, præcipue capite 2. & 8. Proprie verò, & ex instituto disputauit de gratia contra Semipelagianos in libr. de Incarnat. & gratia ad Petrum, à capite duodecimo, quod opus vnum est ex præcipuis contra Semipelagianos, & post Augustini, & Prosperi opera maximi ponderis, & auctoritatis mihi esse videtur, & ita illius sententijs frequenter vtetur. Quamuis enim liber ille Fulgentio adscribatur, quia (ut creditur) ab illo fuit conscriptus, quod & stylus, & eruditio illius ostendit, nihilominus sub nomine quindecim Episcoporum, qui in eius initio nominantur, missus est, vnde ab omnibus fuit probatus, ut dici posset quandam Concilij prouincialis vim, & auctoritatem habere.

Opus Fulgentij, quod post August. & Prosperi. maximam auctoritatem habet.

26.
De Petro Diacono eiusque scriptis.

Fuerunt autem illi Africani Episcopi ad scribendum prouocati, & rogati à Petro Diacono cum alijs viris Catholicis Orientalibus, qui ex Oriente Romanam missi fuerant, ut fidem suam de Incarnatione, & gratia contra Nestorianos, & Pelagianos profiterentur. Qui cum iam Romam peruissent, vtile, &

necessarium iudicarunt ad Africanos Episcopos suam fidem de eisdem mysterijs mittere, & ab eis in eadem causa responsum postulare. Et hac occasione Petrus Diaconus, qui inter eos, vel præcipuus, vel doctor fuisse videtur, scripsit librum de Incarnatione & gratia, qui ante libros Fulgentij inter opera eius habetur, in cuius tribus vltimis capitibus vehementer exagitat Semipelagianos, ut in superioribus attigimus, & veram de gratia doctrinam sapienter exponit, ideoque inter gratiores antiquos de Gratia Scriptores hic Petrus numeratur. Atque hi fuisse videntur antiqui Patres, quos omnes in secundo quid scripsi ordine supra posito collocamus, quia Pelagianis, & Semipelagianis insurgentibus. vel pullulantibus restiterunt, & contra illos scripserunt. Atque his aliqui annuerant Ioannem Maxentium Orientalem Monachum, qui in prima sua professione fidei, & in responsione ad epistolam Hormisdæ ad Possessorem orthodoxe doctrinæ de gratia explicat, & Semipelagianos acriter infectatur. Sed hic author à nobis prætermittitur, tum quia non catholicus, sed Eutichianus fuisse creditur, tum etiam quia in illa responsione ad Hormisdam grauiter peccat contra Hormisdam Pontificem, licet in doctrina de gratia reuera non erret, ut in superioribus, tractando de libris Faustij, satis adnotatum est.

Maximij
vii.

Post illa vero antiqua tempora, in quibus controuersia cum Pelagianis vixit, multi etiam grauissimi Patres eandem catholicam de gratia doctrinam, quidem breuiter, & per occasionem in scriptis suis tradiderunt, alij vero ex professo propria de diuina gratia opuscula reliquerunt. Inter priores ponimus in primis Ildorum, qui præterquam quod inter hæreses Pelagianam numerat, quia liberum arbitrium gratiæ præferret, & Fulgentium, & alios Patres contra Pelagium scribentes mirifice laudat, in libro 2. Sentent. capite 5. & 6. & in lib. de Different. Spiritual. capite 27. summam catholicam doctrinam de gratia, & prædestinatione colligit. Illa vero loca quoad aliqua verba expositione indigent, quam postea suis locis trademus. Deinde notari potest insignis locus Damasceni libro secundo de Fide capite 29. & 30. vbi doctrinam de præscientia, prædest. & gratia breuiter complectitur. Beda etiam in Præfatione ad Cantica, egregiam habet disputationem contra Iulianum Pelagianum, qui eo prætextu librum Canticorum exposuerat, ut ab humano amore, & feæ voluptate illum discerneret, cum tamen reuera ad suum errorem confirmandum id fecisset. Et in reliquis operibus suis passim sententijs August. vtitur, & eodem modo scripturas exponit, quæ de gratia Dei loquuntur.

27.
Vltima Patrum Sanctorum maxime qui gratiam tuendam.

De Ildoro.

De Damasceni
locus insignis.

Venerabilis
Beda disput.

In posteriori ordine ponimus in primis Anselm. in libr. de Concord. prædestinationis, & gratiæ cum libero arbitrio, præter ea, quæ in alijs opusculis, & in expositionibus Epistolarum Pauli consentaneè ad Augustinum docet. Deinde Bernard. libr. de Grat. & liber. arbit. ut alios plures omittam, quos late refert Coccius tomo primo Thesaur. libro primo, articulo quarto. Solum hoc loco D. Thom. adiungimus, quia sicut in explicandis fidei mysterijs cæteris scholasticis Theologis antefertur, & primis Ecclesiæ Doctoribus comparatur: ita in illustrandis difficillimis de gratia, & libero arbitrio controuersijs, ipsi Augustino cum supparem reputamus. Nam & illius doctrinæ sectator est, ac defensor acerrimus, & in rebus obscuris, & ambiguis mentis eius est diligentissimus indagator, & fidelissimus interpres. Quapropter, cum in alijs lucubrationibus nostris, ac theologis disputationibus D. Thomam semper, tanquam primum ducem, & magistrum habuerimus, eiusque doctrinam pro viribus intelligere, defendere, ac sequi conati fuimus, in præsentis opere multo maiori studio, & affectu id præstare curabimus: speramusque cum diuino auxilio consequuturos esse, ut à vera

28.

D. Thomam
D. August. desinere.

à vera eius mente, atq; sententia in nulla re graui, aut alicuius momenti discédamus, non ex nostro capite, sed ex antiquis eius expofitoribus, ac fèctatoribus, & vbi illi defuerint, ex varijs eiusdem locis inter fe collatis eam eliciendo. Quia verò vt homines interdum ab fècupo errare possumus. quidquid in hoc opere dixerimus, Apostolicæ Sedis Iudicio humiliter fubijcimus.

CAPVT VII.

De libro D. Augustini de Gestis contra Pelagium in Concilio Palestino, per 22. capitula distributo.

Monitum Lectorem volumus opus hoc de Gratiæ editione posthumum, multo ante annum 1614. scriptū fuisse ab auctore, quod ergo hodie Augustini operibus Parisijs excussis prædicto Anno 1614. Liber de Gestis Pelagij insertus circumferatur, neque veritatem eleuat eorum, quæ hoc in capite præfatur Suarius, neq; deprimit vtilitatem, sed potius mutuam sibi Parisiensis, Conimbriensisque editiones auctoritatem conciliant.

DE Actis in hoc Concilio multo tempore fuisse Augustinum sollicitum, eaque vahementer desiderasse, & petiisse, ex epistol. eius 252. ad Ioannem Hierosolymitanum manifestum est: tandemque illa obtinuisse, & super illa librum quendam ad venerabilem Senem Aurelium scripsisse, ipse testatur libr. 2. de Peccat. orig. capite 14. & in libr. 2. Retract. capite 47. vbi causam addit, ne illo (id est Pelagio) quasi abfoluto, eadem quoque dogmata putarentur iudices approbasse,

quæ ille, nisi damnaffet, nullo modo, nisi damnatus, exisset. Hic ergo liber hætenus desiderabatur, quia inter opera Augustini typis mandata non continetur, ante paucos vero Annos primum inuentus est in Bibliotheca manu scripta Abbatiae Sancti Bartholomæi Pefularum Canonicorum Regularium Latefahensium, & postea alius liber omnino similis inuentus dicitur Florætiæ in Bibliotheca magni Dicis, vt à viro quodā nobili, docto, ac fide dignissimo accepi, de cuius manu exemplar habui, quod fidelissimè transcripsi. Cumque illum attente legissem, non solum ex indicijs, ac coniecturis probabilibus, & ex graui hominis auctoritate, sed etiam ex phrasi, & discursu libri, & Augustini opus esse, eiusque ingenium præ se ferre, & doctrinam continere, manifestè comperi. Et quoniam ad huius nostri operis perfectionem vtilissimum, ac fere necessarium esse existimamus, & an ab alijs promulgandus sit ignoramus, illum hoc loco præmittendum duximus, nihil omnino de verbis Augustini immutando. Quia vero in eodem exemplari varix interdum lectiones notabantur, quæ nobis magis placuerit, in textu ponemus, alias, vbi res clara videbitur, omitemus, vbi vero fuerit dubia in marginem reijciemus, & cur vnam præ alijs eligamus, interdū proferemus. Vbi deprauatus videbitur textus nihil immutabimus, illius tamen correctionem, quam aptiorem iudicauerimus, adnotabimus. Simili ratione cum in eodem exemplari liber hic in capita diuisus sit, & diuisio non videatur ab Augustino facta, quia multis in locis minus apta, minusque rationi consentanea nobis visa est, alio commodiori modo capita diuidemus, semper tamē antiquam diuisionem in margine adnotabimus. Ac denique vbi opportunum videbitur, breue aliquod scholium literis A. B. &c. indicatum ad maiorem rei declarationem, aut confirmationem adijciemus. Liber igitur sic habet.

